

ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ на община Върбица 2021-2028 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - ВЪРБИЦА

№.....

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
1.1. Основание и подход за разработване на програмата.....	5
1.2. Принципи и действащо законодателство	7
1.3. Процедури за преценка необходимостта от ЕО и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на ЗЗ в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР	10
II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА	11
2.1. Географска характеристика и местоположение.....	11
2.1.1. Релеф	13
2.1.2. Климат	14
2.1.3. Водни ресурси	15
2.1.4. Почви и полезни изкопаеми	16
2.2. Административно – териториална характеристика	17
2.3. Социално-демографска характеристика	19
2.4. Икономическо развитие	22
2.4.1. Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми	22
2.4.2. Промисленост	24
2.4.3. Селско стопанство	24
2.4.4. Горско стопанство	26
2.4.5. Туризъм	27
2.5. Екологична характеристика	28
III. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	40
3.1. Анализ на отпадъците	40
3.1.1. Генерирани битови отпадъци	41
3.1.2. Строителни отпадъци	55
3.1.3. Производствени и опасни отпадъци	58
3.1.4. Специфични потоци отпадъци	59
3.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци	63
3.2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци	63
3.2.2. Претоварни станции и инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци	65
3.2.3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците	66
3.2.4. Обезвреждане на отпадъци	68
3.2.5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания	70

3.3. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции	71
3.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване	75
3.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите	76
3.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	79
3.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци.	82
IV. ПРОГНОЗИ	84
V. SWOT АНАЛИЗ	85
VI. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	87
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ...	90
7.1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци	90
7.2. Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	101
7.3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци, в т.ч. отпадъци от опаковки и биоотпадъци.....	106
7.4. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	117
7.5. Подпрограма с мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци /МРО/.....	123
7.6. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.....	128
7.7. Подпрограма за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците.....	131
VIII. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ	134
IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	136
X. ПРИЛОЖЕНИЯ	138
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 Списък на използваните съкращения	138
ПРИЛОЖЕНИЕ 2 Списък на използваните таблици и фигури	139
ПРИЛОЖЕНИЕ 3 Окончателен доклад от изготвен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани в община Върбица.....	140

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Устойчивото управление на непрекъснато нарастващото количество отпадъци е едно от най-значителните предизвикателства пред съвременното общество. Образованите отпадъци от жизнената дейност на човека, от производството и търговията изискват незабавни действия за намаляване на общото им количество, повторната им употреба, увеличаване на рециклирането и тяхното оползотворяване. Основната цел е да се предотврати или ограничи неблагоприятното влияние на отпадъците върху човешкото здраве и природната среда. С напредване развитието на технологичните процеси за третиране на отпадъците, все повече се усъвършенстват възможностите за тяхното използване като алтернативен енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Програмата за управление на отпадъците (ПУО) на община Върбица за периода 2021-2028 г. е продължение на многогодишната целенасочена и последователна местна политика за развитие на системите за управление на различните потоци отпадъци, генерирани на територията ѝ. Изпълнението на Програмата ще окаже съществен принос за ефективното използване на ресурсите и намаляване на вредните въздействия на отпадъците. Основното предназначение на ПУО е да осигури практически инструмент на Община Върбица за планиране и аргументиране на необходимите ресурси, мерки и действия за предоставяне на необходимите качествени услуги по управление на отпадъците за населението и бизнеса, в съответствие с нормативните изисквания и най-добри практики.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Върбица 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. и при необходимост ще бъде актуализирана при неговото окончателно одобрение, при промяна във фактическите или нормативни условия.

Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото. Крайният срок на програмата съвпада с периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021-2028 г.

Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2021-2028 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Програмата за управление на отпадъците отразява актуалното състояние и планира мерките и дейностите с отпадъците на територията на община Върбица, в съответствие с действащите нормативни изисквания. Разработването ѝ се базира на наличните данни, резултатите от проведени проучвания на системите за управление на отпадъците в общината, както и на анализ на възможностите за финансиране на планираните дейности. Въз основа на събраните данни са направени експертни предложения и прогнози за развитие на инфраструктурата, системите и практиките за управление на отпадъците в общината.

Ключов елемент на програмата е спазването на йерархията за третиране на отпадъците:

- Предотвратяване образуването на отпадъци;
- Рециклиране, повторна употреба или извличане на вторични суровини и енергия;
- Екологосъобразно обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

Настоящата Програма е насочена към подобряване на организацията за управление и намаляване количеството на образованите отпадъци в община Върбица и създава необходимите предпоставки за успешна реализация на планираните мерки и дейности.

Фиг.1: Йерархия на отпадъците

Община Върбица е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Омуртаг. В сдружението участват още общините: Омуртаг, Котел и Антоново. Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

Основната цел на настоящата програма е насърчаване на ефективното използване на ресурсите и постигането на устойчив растеж, чрез прилагане на мерки за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците в община Върбица като елемент на Регионалната система за управление на отпадъците в регион Омуртаг.

От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните **резултати**:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Общинска администрация - Върбица за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

1.1. Основание и подход за разработване на програмата

Общинската програма за управление на отпадъците се разработва на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Върбица.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините и компетенции на Кмета, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и техните подзаконовите нормативни актове. Обхватът и съдържанието на Програмата са в съответствие и с

Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците утвърдени със Заповед № РД-211/31.03.2015 г. на Министъра на околната среда и водите.

В обхвата на настоящата Програма попадат дейностите, свързани с формираните на територията на община Върбица отпадъци, изведени и приоритизирани на база идентифицираните проблеми, които общинското ръководство трябва да реши, за да се постигне екологосъобразното им управление.

В хода на разработване на ПУО са приложени различни подходи и методи – сравнителен, статистически, описателен, графичен и табличен метод. Използвани са официални данни, публикувани от Министерството на околната среда и водите, Националния статистически институт и други институции.

По своята същност програмата е стратегически документ и при изготвянето ѝ е приложена методология на стратегическо планиране, която определя и основните подзходи и технологични етапи при разработването ѝ:

- **Предварителна подготовка** – създаване на ясна и последователна организация на процеса по разработване, съгласуване и приемане на стратегическия документ; информиране на обществеността;
- **Анализ на настоящото състояние** – идентифициране на заинтересованите страни и изготвяне на схема за консултации; събиране, обработка и анализ на данни;
- **Изговяне на прогнози**
- **Изготвяне на подпрограми с мерки и дейности за реализация на Програмата.**

Програмата разглежда процесите от образуването на отпадъците до тяхното крайно обезвреждане, а именно:

- видът на отпадъците и тяхното образуване;
- количества и характеристика на отпадъците;
- начин на събирането и използвани съдове;
- транспортиране и използвана техника;
- рециклиране и оползотворяване;
- обезвреждане на отпадъците.

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Върбица е изготвен анализ на съществуващото състояние по отношение дейностите, свързани с отпадъците, на база който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите за периода 2021-2028 г. Разработен е План за действие, в който са посочени необходимите мерки в близка и в средносрочна перспектива, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на планираните дейности.

Направен е преглед на организацията за управление на отпадъците, препоръки за бъдещата организация, информационното обезпечаване и провеждането на осведомителните кампании и предоставянето на информация. Програмата е оформена и структурирана съгласно методическите указания за разработването ѝ.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Програмата е разработена от външни консултанти съвместно с компетентните служители в Община Върбица, като е взето предвид и мнението на заинтересованите страни. Подходът за разработване на програмата е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по-подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.

1.2. Принципи и действащо законодателство

При определянето и приоритизирането на мерките, заложените в Програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в общата европейска и национална политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националният план за управление на отпадъците.

- „Устойчиво развитие” - използване на природните ресурси по начин, който не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.
- „Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- „Превантивност” – проблемите с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап за предотвратяване на замърсяването.
- „Йерархия на управлението на отпадъците” - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъците в йерархичен ред - предотвратяване; рециклиране, повторна употреба и екологосъобразно обезвреждане.
- „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- „Интегрирано управление на отпадъците” - комплекс от законодателна, институционална и технологична дейност, целяща предотвратяване образуването на отпадъци или тяхното редуциране чрез рационално оползотворяване изразяващо се в повторната им употреба и увеличаването на рециклирането им.
- „Близост” и „Самодостатъчност” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- „Участие на обществеността” – заинтересованите страни, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и имат достъп до тях след одобрението им.

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националният план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 – 2028 г.

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

1. Закон за управление на отпадъците;
2. Закон за опазване на околната среда;
3. Закон за устройство на територията;
4. Закон за местните данъци и такси;
5. Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
6. Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
7. Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
8. Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;

9. Наредба № 6 Обн. ДВ. бр. 80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 май 2021 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

10. Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;

11. Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 26, от дата 22.3.2020 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;

12. Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 08.01.2021 г.

13. Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;

14. Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г., изм. и доп. ДВ бр.2 от 8 Януари 2021 г.;

15. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;

16. Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - Обн., ДВ, бр. 2 от 08.01. 2013 г., изм. и доп., ДВ, бр. 60 от 20.07.2018 г., изм. и доп., ДВ, бр. 2 от 08.01.2021 г.

17. Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);

18. Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.;

19. Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 08.01.2021 г.;

20. Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021 г.;

21. Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020 г.;

22. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;

23. Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.3 от 5 Януари 2018 г.

24. Наредба за управление на отпадъците в община Върбица;

25. Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Върбица;

26. Наредба за управление на горските територии собственост на община Върбица;

27. Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите на територията на Община Върбица;

28. Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред;

29. Наредба за принудително изпълнение на заповеди за поправка, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на община Върбица.

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

1. Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

2. Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

3. Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. Депата за отпадъци например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато изгарянето може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управление

то на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши ефективността при използването на ресурсите в ЕС. Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;

- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда. Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

1.3. Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконов актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ - Шумен.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

- Информиране на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община Върбица 2021-2028 г.;
- Публикувана на интернет страницата на общината на покана към обществеността и заинтересованите страни за обществено обсъждане /на посочено от Общината място в определен ден и час или дистанционно, чрез споделяне на мнения и предложения на е-мейл за проекта на програмата;
- Проведени обществена консултации по реда на чл.26 от Закона за нормативните актове, чрез предоставяне на проекта на програмата на сайта на Община Върбица и приемане на становища, мнения и възражения на официалната ел. поща на общината или в Центъра за информация на гражданите;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.

Органи за разработване и одобрение

Програмата за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г. е разработена от „Динамик Салюшънс” ЕООД гр. Шумен, съгласно сключен Договор №168/14.04.2020 г.

В програмата са включени данните от актуален Доклад за извършен през 2019 г. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица.

Програмата е съгласувана с РИОСВ Шумен и има издадено Решение № ШУ–19-ЕО / 2021г. за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

2.1. Географска характеристика и местоположение

Община Върбица се намира в Североизточна България. Територията и заема югозападните части на област Шумен (териториална единица от ниво NUTS 3 според класификацията на системата NUTS1) и Североизточен район (СИР) от ниво NUTS 2. Разположена е в част от Старопланинската област, Предбалкана и Герловския район.

Община Върбица граничи на североизток с община Велики Преслав, на изток с община Смядово, на югоизток с община Сунгурларе, област Бургас, а на югозапад с община Котел, област Сливен. От запад и северозапад граничи съответно с общините Омуртаг и Търговище.

Фиг. 2: Географско положение на община Върбица

Географското положение на община Върбица в известна степен затруднява развитието ѝ поради периферното разположение и отдалеченост от крупни административни центрове. Общинската територия е разположена встрани от националните и трансевропейските коридори. Основен проблем е лошото състояние на Върбишки проход, който е една от най-удобните връзки между Северна и Южна България, но от дълго време е затворен.

Административният център на общината - град Върбица отстои на 54 км. до областния център – град Шумен, на 136 км. от гр.Бургас, на 141 км. от гр.Варна, на 144 км. от гр.Русе, на 263 км. от гр.Пловдив и на 329 км. от столицата на Република България – град София.

Община Върбица е една от 10-те в област Шумен. Тя е на второ място по територия и на пето място по население в областта. Във Върбица към края на 2019 г. живеят 10 433 души или 6,06% от населението на област Шумен (172262 души) и 1,12% от населението на СИР.

Средната гъстота на населението в община Върбица (22,78 души на кв. км. за 2019 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (50,77), както и от средната гъстота за страната (63,0) и за СИР (63,29 души на кв.км.).

¹ NUTS (на френски: Nomenclature des unités territoriales statistiques;) „Обща класификация на териториалните единици за статистически цели" е йерархична систематика за еднозначна класификация на териториални единици в официалните статистики в страните членки на Европейския съюз.

Урбанистичната структура на общината включва 16 населени места - 1 град – административен център - Върбица и 15 села. Общинският център - гр. Върбица се намира в югоизточната част на територията на общината. На запад от гр. Върбица под балкана са разположени селата Крайгорци, Чернооково, Божурово и Станянци. На север от р. Камчия, която преполовява територията на общината от запад на изток, са разположени селата Менгишево, Конево, Кьолмен, Ловец, Сушина, Иваново и Методиево. На изток от общинския център в подножието на Стара планина са разположени като във верига с.Маломир, Нова Бяла река, Бяла река и Тушовица.

Фиг. 3: Карта на община Върбица

По брой населени места (16), община Върбица се нарежда на трето място в областта. Най-много са населените места в община Шумен – 27 и община Хитрино – 21, а най-малко в общините Каспичан - 9 и Смядово – 10.

Около 91,5% от територията на община Върбица се състои от земеделски и горски площи. Най-голям относителен дял в територията на общината заемат горските площи – 263223 дка (57,5% при средни за страната 58%). На второ място земеделската земя – 155635 дка (34% при средно за страната 35%).

Таблица 1: Баланс на територията на община Върбица (дка)

Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
457727	155635	263223	10691	27035	0	1143

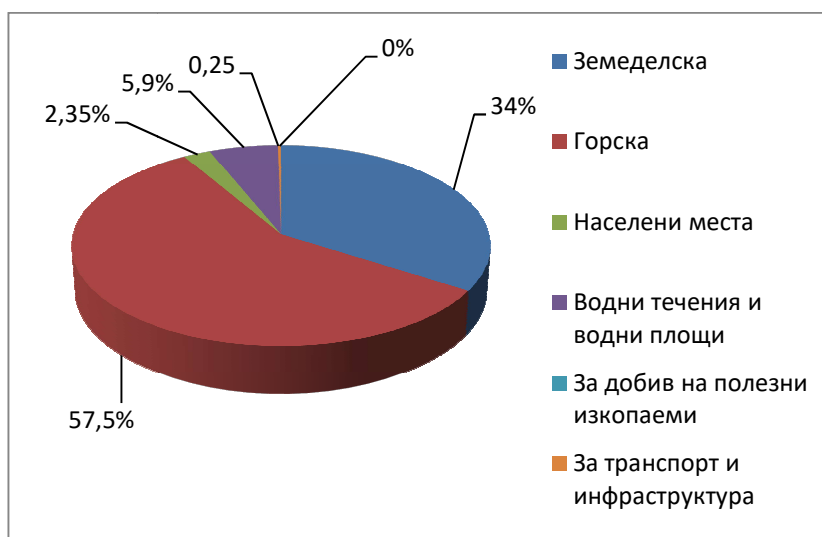
Източник: Национален статистически институт

Населените места и другите урбанизирани територии са 2,35% или 10691 дка. Водните площи заемат 5,9% от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 0,25%. Териториите за добив на полезни изкопаеми не заемат относителен дял.

Графика 1: Разпределение на площта на община Върбица по видове територии

Източник: Национален статистически институт

2.1.1. Релеф

Релефът на община Върбица е разнообразен, като в по-голямата част е преобладаващо хълмист и планински до нископланински.

На изток от Върбишкия проход са разположени част от северните склонове на Върбишка планина. На 2 км. източно от прохода, на границата с община Сунгурларе се намира най-високата точка на планина – връх Калето 898,6 м. Западно от прохода са простират крайните североизточни части на Котленска планина. В нея, на границата с община Котел се издига най-високият връх на община Върбица – Каракус 1045,6 м.

На запад и северозапад от пролома на река Голяма Камчия в пределите на общината попадат част от южните склонове на Преславска планина (част от Източния Предбалкан). В нея, на границата с община Велики Преслав се издига най-високата ѝ точка – връх Голяма Въшкадалница 723,4 м. Югоизточно от пролома на територията на община Върбица е разположена югозападната част на Драгоевска планина, която също е част от Източния Предбалкан. Най-високата ѝ точка в пределите на общината е 576 м. и е разположена също на границата с община Велики Преслав. Между двете планини, в пролома на река Голяма Камчия се намира най-ниската точка на община Върбица – 140 м. Между Върбишка и Котленска планина на юг и Преславска и Драгоевска планина на север и североизток под формата на голям триъгълник се простира източната част на историко-географската област Герлово.

Северните склонове на главното Старопланинско било са стръмни и силно пресечени, особено в западната част на територията. В източната част е с по-малки наклони. От него на север към Герловската котловина се спускат множество била и долове, които очертават водосборите на реките Герила и Елешница. Вододел между тези две реки е билото "Кольов гроб". Същото има заоблен характер, а профилът му очертава няколко заравнени тераси.

Останалата част от територията разположена в разклоненията на главните била има полупланински характер със заоблени и неясно очертани била, остро връзани долове и стръмни, наклонени склонове. В най-североизточната част, в района на Преславската планина, и в северните комплекси, релефът е хълмист с преобладаващи наклонени терени.

Най-голямата надморска височина е 1046 м, а с най-малка - около чашата на яз. "Тича" - 150 м н.в. Като цяло релефът е разнообразен и разкрива привлекателни за тирустите живописни гледки. Планинската част на общината дава възможност за еко-, приключенски туризъм и лов. От тук минава част от националния туристически маршрут от Ком до Емине, обозначен с туристически маркировки.

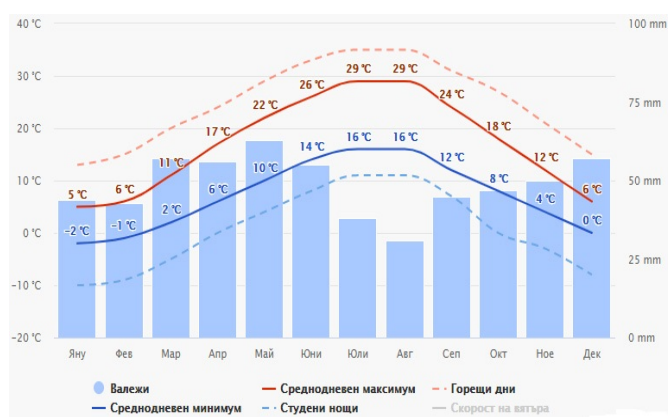

2.1.2. Климат

Климатът в общината е умерено-континентален с четири сезона, но има някои особености, продиктувани от релефа и надморската височина. Пролетта във Върбица е хладна и настъпва по-късно в сравнение с Дунавската равнина. Лятото е относително хладно, със значителни валежи. Средните годишни амплитуди и средните годишни минимални и максимални температури в най-ниските и най-високите части от района на лесничеството не се различават съществено.

Фиг. 4: Средни месечни температури и валежи в община Върбица

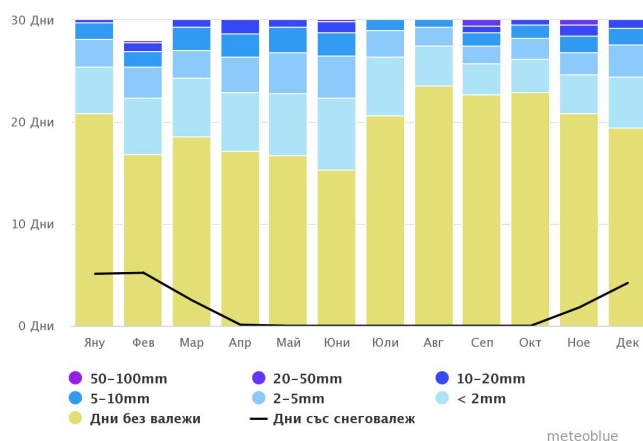

Източник: www.meteoblue.com/bg

„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец от годината за община Върбица. „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години. Средната януарска температура е $-3,0^{\circ}\text{C}$ / $-1,0^{\circ}\text{C}$, а средните температури през най-топлия летен месец юли са $16,5^{\circ}\text{C}$ / $19,5^{\circ}\text{C}$.

Максимумът на валежите е през пролетта и лятото, а минимумът през зимата и в края на лятото и началото на есента. В пряка връзка с валежите са и засушаванията. Най-голям брой засушавания с продължителност над 10 дни има в края на лятото и през есента. Снежната покривка във високите части е по-устойчива - достига до 40-50 см и се задържа около 80-100 дни, докато в ниските части достига 20-40 см и се задържа 50-80 дни. През последните две години валежите са недостатъчни и разпределението им е неравномерно.

Фиг. 5: Количество на валежите в община Върбица

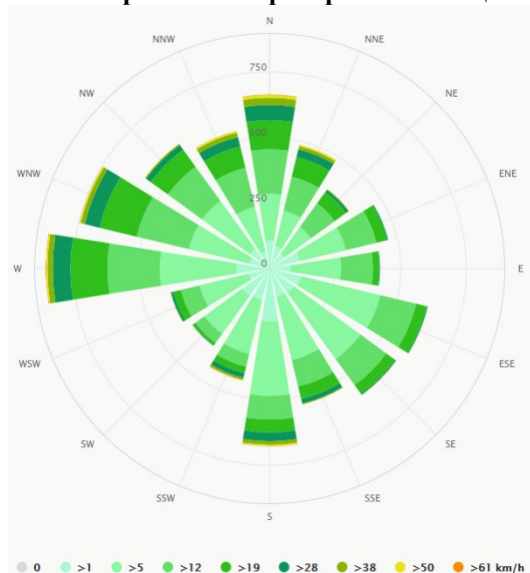

Източник: www.meteoblue.com/bg

През 2020 г. има пролетни и летни засушавания, които са най-сериозните за последните 10 години. Снежната покривка има неустойчив характер и е със сравнително малка средна дебелина. Първата снежна покривка се образува сравнително късно (10-12 декември), а последната изчезва сравнително по-рано (20-28 февруари).

Фиг. 6: Роза на ветровете на територията на община Върбица

Източник: www.meteoblue.com/bg

Розата на вятъра показва колко дни в годината вятърът духа от определена посока.

Характерни за региона са късните пролетни слани до края на месец април, което се отразява неблагоприятно върху развитието на растенията. В района преобладаващи са северните и североизточните ветрове, които пренасят студени въздушни маси, главно през зимния период. През пролетта и лятото преобладаващи са източните ветрове, а през есента посоката на ветровете най- често е от юг. Студените северни ветрове създават условия за образуването на поледици по билните части, които причиняват повреди на насажденията и културите.

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Предвижданията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

2.1.3. Водни ресурси

Речната мрежа в пределите на община Върбица се отнася към Черноморския водосборен басейн. На територията на общината е разположен язовир „Тича” с площ 19 000 дка, с височина на язовирната стена около 54,50 м., а котата на преливния ръб е 186 м. Завирения обем на язовира е 311,80 мил.куб.м. Водата на язовира се използва за водоснабдяване на градовете Шумен, Търговище, Преслав, както и за напоителни цели. Бреговете на „Тича” предлагат добри условия за почивка, съчетана с чист планински въздух, селски, спортен туризъм, риболов и др.

Освен язовир „Тича” на територията на общината има още около 20 микроязовира, които са разпръснати по цялата територия и заемат площ от 5 до 136 дка. Те имат локално значение – за напояване и рибовъдство.

Основните реки, които преминават през територията на общината са: р. Камчия, р. Тича, р. Герила, р. Елешница и р. Вардун дере.

В курортния комплекс „Върбица”, който се намира на 5 км от града има два минерални извора, с доказани лечебни свойства при стомашно-чревни и очни заболявания.

На територията на общината се намират общо три водоизточника с минерална вода, които обуславят развитието на здравен, балнеоложки и спа-туризъм.

Първата е известна от десетилетия като лечебен извор, има минерализация 1.2 г/л, съдържаща сероводород и значителни концентрации на калциеви йони (109 мг/л). Тя се е използвала широко за пиене от населението, дори е била бутилирана от Общината и продавана. Водата не е гореща и няма много голям дебит. Последните й изследвания показват, че е уникална по състав и свойства и е подходяща не само за стомашно-чревни, но и за лечение на бъбречни заболявания и периферна нервна система. Тази вода е била известна в миналото и е отбелязана на стара Световна карта на минералните води от 1937 г. Тя се използвала широко за лечение. Д-р Антон Сираков е основал санаториум в курорта с минералните извори и като дългогодишен негов ръководител е излекувал стотици пациенти през втората половина на миналия век.

Друг източник с подобни свойства на минералната вода има в близост до хижа „Върбица”. Водата от сондажния водоизточник също е студена, с висока минерализация (13.1 г/л), хлоридна натриева, съдържаща йодид и бромид. Тя е подходяща след загряване за балнеолечение. В центъра на Курорта има извор с вода за лечение на очни заболявания.

Изворите сега не се експлоатират в съответствие с действащото законодателство. Необходимо е в кратък срок да се инициира регистрацията на находищата на минерална вода в МОСВ, както и предоставянето им за експлоатация на Община Върбица. Това е наложително като първа стъпка от поредица от дейности за изграждане на водоземни съоръжения за водите, с цел лечебните им свойства да бъдат вложени в развитието на балнеоложки, здравен и спа-туризъм – част от насоките за разнообразяване на местния туристически продукт.

2.1.4. Почви и полезни изкопаеми

В община Върбица разпространение имат предимно светлосивите и сиви горски почви. Сивите горски почви са образувани под влияние главно на широколистна горска растителност, като в ниските части се чувства влиянието на тревна растителност. Ето защо, за сивите горски почви е характерен хумусен хоризонт с малка мощност и силно развит и уплътнен глинест илувиален хоризонт. Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви са образувани върху безкарбонатен скелетен субстрат и при участие на широколистни дъбови гори. Отличават се с ниско съдържание на органично вещество, слаба водопрopusкливост и повърхностно преувлажнение. Част от тези почви са засегнати от процеси на ерозия.

Малки площи са заети от алувиални и алувиално-ливадни почви, които са сходни с аналозите си в съседните райони. В северната част на района са разпространени незначителни площи заети от излужени черноземи и тъмносивокафяви горски почви, а по на югозапад и рендзини. Основно значение имат сивокафявите горски неерозирани, ерозирани и плитки, псевдоподзолистите (светлосивокафяви) горски почви глеевидни и алувиално-ливадните почви. По свойствата си всички почви са сходни с аналозите си в съседните райони.

Псевдоподзолистите горски почви обаче са по-кисели, силно се преовлажняват (заемат по-безотточни части от релефа) и са с по-ниски продуктивни възможности.

Антропогенните наслаги са променили изцяло естествената геоложка среда и почвените характеристики.

Бонитета на почвите в района е направен по агропочвени групи, според сравнителната оценка на почвите и климата, която се основава на качеството на земите и пригодността им за

отглеждане на определени селскостопански култури. Общите продуктивни възможности са в границите 41- 46 бала, а общо за групата 43 бала, което ги причислява в трета бонитетна група - "средно добри земи". Те са най-подходящи за пасища (65-70 бала), следвани от пшеницата - 48-58 бала, картофи - 44-52 бала. Средния агрономически бонитет за територията на община Върбица варира от 42 до 69 бала.

На територията на Върбица е представен мощен комплекс от палеозойски, мезозойски и неозойски седименти. Интерес представляват отложенията, разкриващи се на повърхността. Такива са долнокредните (хотривски) мергели и кватернерните алувиални, елувиални, делувиални и наносни отложения. Хотривските мергели се разкриват в по-издигнатите части на терена и в коритата на реките и суходолията. Кватернерните наслаги покриват площно почти навсякъде мергелите. Представени са от глини, опочвени глини, пясъци и чакъли.

В сеизмично отношение районът е разположен в зона с интензивност от седма степен и сеизмичен коефициент $КС = 0,10$, съобразно скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник и прогнозното сеизмично райониране на Република България за 1000 годишен период.

На територията на община Върбица няма подземни природни богатства. В Националния баланс на запасите на територията на община Върбица не са регистрирани находища на подземни богатства и не са предоставяни концесии за добив на подземни богатства и инертни материали.

По поречието на река Камчия има условия за добив на инертни материали – пясък и баластра.

2.2. Административно-териториална характеристика

Съгласно настоящото административно-териториално деление на страната град Върбица е общински център на едноименната община. Селищната мрежа на общината е добре изградена, но не е териториално балансирана.

Урбанистичната структура на общината се състои от 16 населени места - град Върбица и селата: Божурово, Бяла река, Иваново, Конево, Крайгорци, Кьолмен, Ловец, Маломир, Менгишево, Методиево, Нова Бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица и Чернооково.

Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., гр. Върбица е определен на 4-то ниво - малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини.²

В Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ) на НСИ - към 21.07.2020 г., населените места са в общината са категоризирани както следва:

Таблица 2: Категоризация на община Върбица и съставните ѝ населените места

№	ЕККАТЕ	Административно – териториална единица	Категория
1	SHU10	община Върбица, област Шумен	4
№	ЕККАТЕ	Населено място	Категория
1	12766	гр.Върбица	4
2	05075	с. Божурово	7
3	07692	с. Бяла река	5
4	32113	с. Иваново	7
5	38306	с. Конево	7
6	39298	с. Крайгорци	7
7	41054	с. Кьолмен	8
8	43949	с. Ловец	7
9	46773	с. Маломир	7
10	47785	с. Менгишево	7

² Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др.

11	47915	с. Методиево	7
12	51785	с. Нова бяла река	7
13	68847	с. Станянци	7
14	70398	с. Сушина	7
15	73537	с. Тушовица	6
16	81222	с. Чернооково	7

Източник: Национален статистически институт

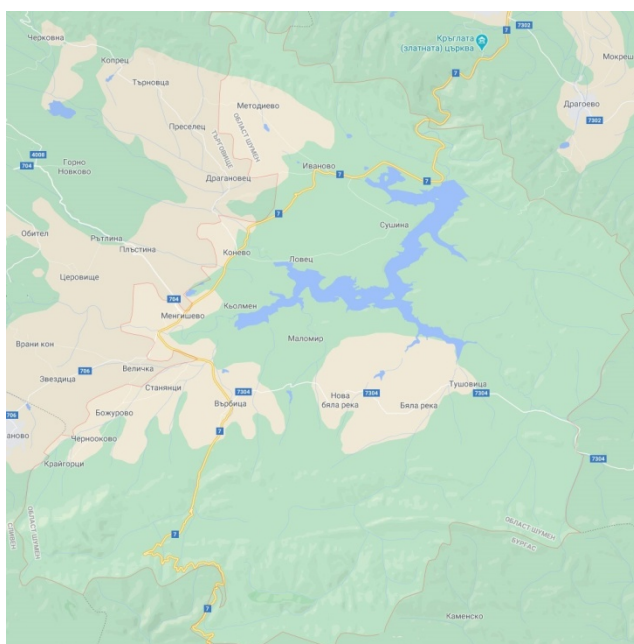
Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Върбица включва следните категории: 1 много малък град – Върбица (до 10 хил. жители) и 1 средно село с население от 1000 до 2000 д. – Бяла река. Към малките села с население от 250 до 1000 жители се отнасят 12 села (Божурово, Иваново, Конево, Ловец, Маломир, Менгишево, Методиево, Нова бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица и Чернооково). Останалите 2 са много малки села с до 250 жители (Крайгорци и Кьолмен). Селищната система на общината е устойчива. Няма застрашени от обезлюдяване села с население под 20 души към 2019 г.

Степента на урбанизация на Община Върбица (т.е. процентът на градско население) е 32,38%, при средното за областта – 61,23%. Териториално населението е неравномерно разпределено. Около 86% живее в южната половина на общината, в град Върбица и селата Бяла река, Нова бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица и Чернооково.

Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, но неравномерно балансирана – основната концентрация на селища е в централната и южна част на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. По тази причина и поради относително големия брой населени места, общината има нужда от целево създаване на поне два вторични опорни центъра, различни от град Върбица, които да балансират развитието на северната част на района и южната част, в която са разположени повечето населени места.

В пространственото развитие на функционалните системи в територията структура на общината с най-голяма е концентрацията на общественно-обслужващи обекти в общинския център гр.Върбица. На територията на отделните села също има общественно-обслужващи обекти в зависимост от специфичните им функции и потребности.

Фиг. 7: Селищна мрежа на община Върбица

Административният център - град Върбица е разположен в югозападната част на територията на общината. Сравнително близо до него са ситуирани и селата: Станянци, Маломир, Нова бяла река, Менгишево, Божурово, Чернооково. Всички останали населени места са отдалечени с над 10 км. и имат по-периферно местоположение спрямо административния център на различно разстояние, разпределени в границите на общинската територия. Отстоянието на град Върбица до населените места е от 5,4 до 21,5 км.

Таблица 3: Разстояния в км. от гр. Върбица до всички населени места в общината

Населено място	Разстояние км.
с. Божурово	8,1
с. Бяла река	10,7
с. Иваново	17,2
с. Конево	10,8
с. Крайгорци	11,8
с. Кьолмен	11,3
с. Ловец	13,7
с. Маломир	5,9
с. Менгишево	7,3
с. Методиево	21,5
с. Нова бяла река	6,8
с. Станянци	5,4
с. Сушина	18,4
с. Тушовица	14,2
с. Чернооково	9,5

Източник: <https://www.bgmaps.com/>

В регионален мащаб всички селища от община Върбица са поставени в позицията на периферни и полу-периферни. Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. За да се подобри достъпа до населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата в цялата община.

Периферните територии са най-уязвимите пространства от социално-икономическа гледна точка. Повечето са едновременно планински и селски но въпреки това със сравнително стабилни демографски характеристики. Основен е проблема с техническа инфраструктура, с липса на заетост и затруднен достъп до социални услуги.

2.3. Социално-демографска характеристика

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж. Община Върбица не е засегната от общата демографска криза и тенденциите на трайно намаляване на населението. Броят на населението в общината се запазва сравнително постоянен брой, а през последните години леко нараства с около 0,5%.

Таблица 4: Население в община Върбица 2015 – 2019 г.

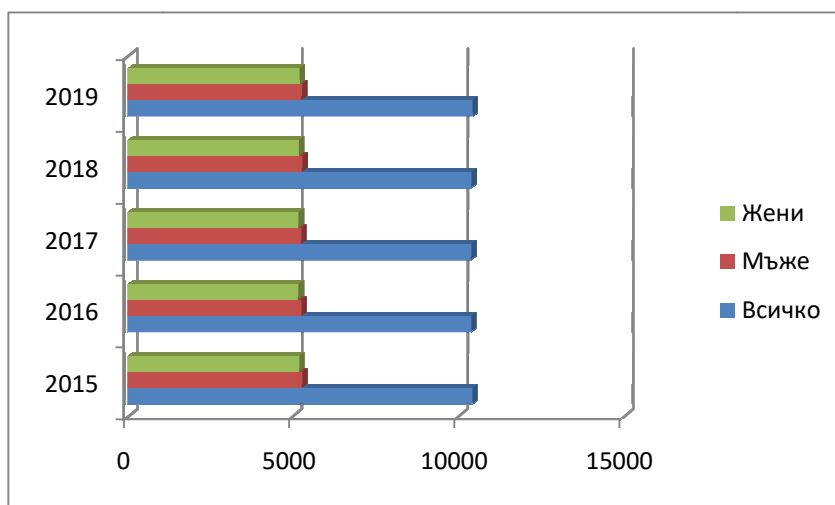
	2015	2016	2017	2018	2019
Всичко	10432	10382	10374	10378	10433
Мъже	5265	5247	5234	5257	5252
Жени	5167	5135	5140	5151	5181
В градовете	3294	3300	3320	3343	3379
В селата	7138	7082	7054	7035	7054

Източник: Национален статистически институт

През 2019 г. в общината живеят 10433 души, 50,3% от които мъже и 49,7% жени. В град Върбица живеят 32,4%, а в селата 67,6% от жителите на общината.

Графика 2: Динамика на населението в община Върбица 2015-2019 г.

През 2019 г. под трудоспособна възраст е 16% от населението на община Върбица. За сравнение относителният дял на населението до 15 години в област Шумен е 14%, а в Североизточен район - 15%. Възрастните над трудоспособна възраст в община Върбица са 2254 души или 21,6% от населението. Около 62,3 е делът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2017 - 2019 г.

	2017			2018			2019		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	10374	5234	5140	10378	5227	5151	10433	5252	5181
Под трудоспособна ³	1765	926	839	1728	911	817	1676	884	792
В трудоспособна ⁴	6494	3511	2983	6481	3490	2991	6503	3509	2994
Над трудоспособна ⁵	2115	797	1318	2169	826	1343	2254	859	1395

Източник: Национален статистически институт

Населението на община Върбица продължава да застарява. Към 2019 г. децата до 14 г. са 15% от жителите на общината, а възрастните над 60 годишна възраст – 25,8%. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) обуславя ускоряването на процеса на застаряване, което поставя натиск върху публичните разходи за пенсии, здравеопазване и социални грижи.

Таблица 6: Население по възрастови групи в община Върбица 2016-2019 г.

Години	Общо	Възраст 0-14 г.	Възраст 15-29 г.	Възраст 30-44 г.	Възраст 45-59 г.	Възраст 60-74 г.	Възраст 75+ г.
2016	10382	1654	1776	2276	2260	1790	626
2017	10374	1647	1744	2258	2239	1844	642
2018	10378	1607	1707	2243	2237	1925	659
2019	10433	1554	1704	2193	2291	2003	688

Източник: Национален статистически институт

³ Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

⁴ В трудоспособна възраст - за 2019 г. тези граници са от 16 до навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месец за мъжете.

⁵ Над трудоспособна възраст - тези граници са от навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месец за мъжете.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Естественият прираст на населението в община Върбица е отрицателен, средно по минус 44 души на година, като през 2017 г. достига минус 62 човека. Средногодишният брой на живородените деца в община Върбица за периода 2015-2019 г. е 90. Средната смъртност за изследваните 5 години е 135 човека годишно.

Таблица 7: Естествен прираст на населението на община Върбица 2015-2019 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	106	49	57	130	62	68	-24	-13	-11
2016	89	43	46	136	71	65	-47	-28	-19
2017	91	43	48	153	91	62	-62	-48	-14
2018	86	47	39	128	69	59	-42	-22	-20
2019	80	42	38	126	69	57	-46	-27	-19

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението през последните 5 години е отрицателен, като за 2015 г. е 279 души, а за 2019 г. е 101. Средногодишно населението на община Върбица оказва позитивно влияние върху демографските процеси.

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2019 г. е нараснало с 55 души.

Таблица 8: Заселени, изселени и механичен прираст в община Върбица 2015-2019 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	435	216	219	156	59	97	279	157	122
2016	168	80	88	171	70	101	-3	10	-13
2017	268	119	149	214	84	130	54	35	19
2018	257	105	152	211	90	121	46	15	31
2019	303	130	173	202	78	124	101	52	49

Източник: Национален статистически институт

Община Върбица не е засегната от процесите на силна урбанизация, характерни за повечето райони на страната. Населението по населени места се запазва и леко се увеличава, въпреки че не е равномерно разпределено по общинската територия е сравнително балансирано между града и селата. Около 31,8% от населението е съсредоточено в административния център – гр. Върбица, в селата – 68,2% - Бяла Река – 12,5% Тушовица-7,4%, Станянци, Чернооково по 11,6%. Това обуславя необходимостта от прилагане на интегриран подход и стимулиране развитието, както на административния център, така и на малките населени места в общината.

Таблица 9: Население по населени места в община Върбица 2016-2019 г.

Община/населено място	2016	2017	2018	2019
Община Върбица	10382	10374	10378	10433
с. Божурово	282	282	279	271
с. Бяла река	1302	1297	1280	1304
гр. Върбица	3300	3320	3343	3379
с. Иваново	430	414	406	411
с. Конево	250	260	279	291
с. Крайгорци	221	224	219	217
с. Кьолмен	68	66	70	69
с. Ловец	426	413	413	400

с. Маломир	470	469	475	472
с. Менгишево	462	475	483	485
с. Методиево	382	379	376	375
с. Нова бяла река	511	501	488	487
с. Станянци	623	637	647	664
с. Сушина	298	296	289	289
с. Тушовица	799	796	787	777
с. Чернооково	558	545	544	542

Източник: Национален статистически институт

По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Върбица по постоянен адрес нараства с около 1% през 2019 спрямо 2015 г. и към 31.12.2019 г. е 14899 души. Населението по настоящ адрес за анализирания период също нараства с 1,1% и към 31.12.2019 г. е 11619 души.

Таблица 10: Население по постоянен и настоящ адрес в община Върбица 2015 г. и 2019 г.

Постоянен адрес		Настоящ адрес	
2015 г.	2019 г.	2015 г.	2019 г.
14649	14899	11015	11619

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Тенденциите, като намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават като цяло в област Шумен и СИР и са симптоматични за страната като цяло, но в община Върбица не са изразени. Може да се направи извода, че в община Върбица към момента не може да се говори за демографска криза и по-сериозни са предизвикателствата пред бъдещото функциониране на системите на социално осигуряване и подпомагане, здравеопазване, образование и публични финанси в общината.

По данни от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г., в 16-те населени места на общината има 3705 домакинства и 3122 семейства, като средният брой членове на едно домакинство или семейство е около 2,8 човека. Едночленните домакинства са 829. В 2867 домакинства живеят повече от едно семейство на родствени лица. Актуални данни за броя на домакинствата по населни места ще има след Преброяването на населението и жилищния фонд от НСИ през 2021 г.

Домакинствата са основните генератори на битови отпадъци в общината.

2.4. Икономическо развитие

2.4.1. Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми

Икономическото развитие на община Върбица през последните години се характеризира с различна динамика. Основните отрасли в местната икономика са дърводобива, дървообработката, шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и търговията.

Броят на предприятията във Върбица намалява през последните години и през 2016 г. е 203 или с 1 повече спрямо 2018 г. Нови предприятия са открити предимно в сектора на строителството. В селското стопанство фирмите намаляват и през 2018 г. са 52 броя. Най-малко нови фирми възникват в сектор Хуманното здравеопазване и социална работа и сектор Хотелиерството и ресторантьорството. През 2018 г. най-голям относителен дял имат предприятията, работещи в областта на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети – 89 броя или 44,05% от всички предприятия на територията на общината.

Таблица 11: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2018 г.

Отраслови сектори	2016	2017	2018
Общо	203	201	202
Селско, горско и рибно стопанство	55	52	52
Преработваща промишленост	16	18	15
Строителство	..	7	6
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	92	84	89
Транспорт, складиране и пощи	6	9	7
Хотелиерство и ресторантьорство	13	16	14
Операции с недвижими имоти	5	..	..
Хуманно здравеопазване и социална работа	6	6	7
Други дейности	..	3	4

Източник: Национален статистически институт

В сектор „Селско, горско и рибно стопанство” работят съответно 25,74%, в сектор „Преработваща промишленост” около 7,42%. Броят на фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство нараства от 13 на 14 и съставлява близо 6,93% от фирмите във Върбица.

Таблица 12: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2016-2018 г.

Години	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
2016	23979	37972	32773	35718	3615	1713	718	530
2017	27090	44722	39099	39957	4837	483	756	568
2018	32621	51432	46352	45835	5315	265	798	596

Източник: Национален статистически институт

Икономическата криза и неблагоприятната бизнес среда у нас не се отразяват много на развитието на предприятията в община Върбица. Произведената продукция в тях през 2016 спрямо 2018 г. се увеличава с 8 642 хил. лева. Приходите от дейността бележат ръст от 13 460 хил. лева, а нетните приходи от продажби нарастват със 13 579 хил. лева. Разходите за дейността нарастват от 2016 до 2018 г. с 10 117 хил.лева.

Печалбите на местните фирми през 2016 г. нарастват спрямо 2018 г. с 1700 хил. лева и достигат 5315 хил. лева. В същото време загубите на предприятията във Върбица намаляват драстично, като през 2016 г. са 1 713 хил. лева, а през 2018 намаляват до 265 хил.лева . Броят на наетите по трудово и служебно правоотношение лица в община Върбица нараства и през 2018 г. е 596 души – с 66 повече спрямо 2016 г. Броят на заетите лица през 2018 г. е нарастнал с 80 спрямо 2016 г.

Таблица 13: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

Години	Лева
2016	6690
2017	7472
2018	7995

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата в община Върбица за 2018 г. е 7995 лева, което е с около 16,3% повече спрямо 2016 г. Възнагражденията в общината остават значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната за същия период – 13 755 лева, средна заплата за област Шумен – 11 028 лева и за СИР - 12 062 лева.

В община Върбица са добре развити животновъдството и растениевъдството и функционират предприятия на хранително-вкусовата промишленост. Важен фактор за развитие на местната икономика е близостта до два големи административни и индустриални

центъра – град Шумен и град Търговище, което осигурява пазар за реализация на местната продукция и достъп до летище и пристанище за износ в град Варна. Икономическите дейности в общината са концентрирани предимно в гр.Върбица се явява и зона на локална икономическа гравитация.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем на общината. Средната брутна годишна работна заплата и доходите на населението в общината са важен показател за определяне размера на такса „Битови отпадъци”.

2.4.2. Промисленост

Община Върбица е типична полупланинска селска община. Икономиката ѝ се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства. Промислеността е сред основните структуроопределящи отрасли, но няма водещо икономическо значение. Основната икономическа активност е свързана с дърводобива, дървообработката, шивашката промисленост, хранително-вкусовата промисленост, селското стопанство и търговията.

Дървообработващата сфера е представена от малки банцигарници и работилници.

Шивашката промисленост се изразява предимно с малки цехове, които работят на ишлеме и са подизпълнители на по-големи фирми. Тези фирми работят със сравнително съвременна техника, работната ръка е нискоквалифицирана, сградния фонд е морално и физически остарял. Липсва концентрация на целия производствен процес на едно място – отделните операции се извършват в различни по-малки цехове в други населени места, което оскъпява производството.

Хранително-вкусовата промисленост е представена от няколко малки цеха за производство на закуски, хляб, хлебни и сладкарски изделия.

Колективните тенденции в развитието на преработващата промисленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на предприемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство. В община Върбица има традиции в промислеността и най-вече в някои подотрасли, които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

2.4.3. Селско стопанство

Селското стопанство е важен отрасъл за икономиката на община Върбица. Поради полупланинския характер на терена и голямата разпокъсаност на парцелите значителен дял от земеделските земи не се обработват и пустеят. Основните отглеждани култури са зърнено фуражните – пшеница, ечемик, царевица; техническите – слънчоглед, тютюн и зеленчуци - зеле, краставици, захарно цвекло, домати, пипер и други.

Таблица 14: Баланс на териториите в община Върбица по видове собственост

№	Вид собственост	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1.	държавна частна	1532	226678,241	45,787
2.	частна	10661	70108,525	14,161
3.	на религиозни организации	14	147,055	0,030
4.	общинска частна	3042	39475,004	7,974
5.	на чуждестранни лица	462	3566,997	0,721

б.	смесена	315	2521,406	0,509
7.	на юридически лица	2955	26400,237	5,333
8.	Стопанисван от общината	193	2682,084	0,542
9.	държавна публична	218	111953,769	22,614
10.	общинска публична	1842	11533,091	2,330
	ВСИЧКО	21234	495066,409	100,000

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Шумен

Най-голям относителен дял в община Върбица заемат териториите държавна частна собственост – 45,787%, следвани от земите, на държавна публична – 22,614%, частна – 14,161% и общинска частна собственост – 7,974%. Останалите територии се разпределят между общинска публична , стопанисван от общинаната , на юридически лица , смесена , на чуждестранни лица , на религиозни организации

Таблица 15: Брой регистрирани земеделски стопани в община Върбица 2015-2019 г.

година	брой	обработвана земя в т. ч пасища, мери и ливади по анкетни формуляри в дка
2015	326	56 595,679
2016	330	56 595,679
2017	344	56 595,679
2018	335	56 595,679
2019	318	56 595,679

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Шумен

Броят на земеделските стопани в община Върбица намалява през последните години и за 2019 г. е 318 , докато през 2015 г. е 326. Обработваемата земя за периода 2015 – 2019 г. остава една и съща – 56 595,679 . Към 2020 г. земеделските гори , гори и земи в горски фондове на територията на община Върбица са 495 066 дка.От тях 87 926 дка. или 17,76% с начин на трайно ползване (НТП) нива.Мерите и пасищата са с обща площ 29 824 дка. или 6,02% , а ливадите са 991 дка. Овощните градини в общината са 3 430 дка. , лозята 694 дка. , а другите трайни насаждения 3 324 дка.

Таблица 16: Основни видове отглеждани култури и среден добив 2015-2019 г.

Култура	2015		2016		2017		2018		2019	
	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка
Пшеница	22900	340	23100	360	22500	350	23000	330	22500	370
Ечемик	1620	350	1600	270	1500	300	1200	300	1600	400
Царевица	3800	400	2400	340	3100	280	3500	290	3200	300
Маслодайна рапица	930	180	1870	150	5800	320	5280	300	6800	350
Слънчоглед	13330	110	17500	130	16500	125	18800	130	18800	150
Сорго	390	200	450	100	400	100	500	90	500	110
Овес	650	309	120	280	180	260	210	270	110	300
Пролетен ечемик	450	260	250	260	100	250	140	260	120	260
Картофи	12	617	13	623	14	610	11	600	11	620
Домати	49	632	30	900	36	400	32	430	33	430
Пипер	31	181	25	720	30	115	27	110	27	110
Сливи	216	310	216	300	218	300	220	310	220	310
Ябълки	163	1272	163	1147	163	1300	163	1180	163	1000

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Шумен

Най-много площи през 2019 г. са засяти с пшеница – 22500 дка., слънчоглед – 18800 дка. и маслодаен слънчоглед – 74850 дка. Средните добиви от декар на основните отглеждани култури са най-високи през 2015 г. Засятите площи слънчоглед през 2019 г. Са нарастнали с 5 470 дка. Спрямо 2015 г.

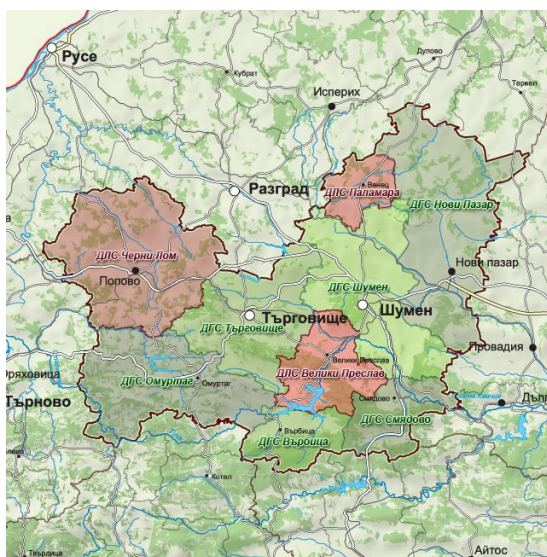
Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството. Към 2020 г. водещи подотрасли на местното животновъдство са овцевъдството и говедовъдството. Регистрирани са общо 461 животновъдни обекта за едри преживни животни, преди говеда. Броят на отглежданите говеда е 3497, а на биволите само 12. Животновъдните обекти за дребните преживни животни са 466. Броят на отглежданите овце в общината е 7197, а на козите 1307. Към 2020 г. в община Върбица са регистрирани 700 пчелни семейства.

2.4.4. Горско стопанство

Горските ресурси в община Върбица са едно от най-големите ѝ природни богатства. От една страна, те са суровина за развитие на дърводобивна, дървопреработваща и мебелна промишленост, а от друга, създават условия за развитието на туризма. Именно поради тази причина, тяхната устойчива експлоатация и съхранение са от ключово значение. Горите се отличават с голямо разнообразие от широколистна и иглолистна растителност.

Горските територии в община Върбица се стопанисват от ТП „Държавно горско стопанство Върбица“ към РДГ – Шумен, „Североизточно държавно предприятие“ на Министерство на земеделието и храните.

Фиг. 8: Карта на РДГ – Шумен

Горите заемат 58% от територията на община Върбица.

Общата горска площ на територията на община Върбица към 2019 г. е 18730 ха, от които: 97,75% държавна горска територия, 0,8% общинска горска територия, 1,28% частна горска територия, 0,12% собственост на други юридически лица, 0,05% собственост на обществени организации (кооперативна)

Таблица 17: Ползване на дървесина от територията на общината 2015-2019 г. (куб. м.)

2015		2016		2017		2018		2019	
Предвидено	Осъществено	Предвидено	Осъществено	Предвидено	Осъществено	Предвидено	Осъществено	Предвидено	Осъществено
55076	44523	52560	45462	58301	50480	55069	47620	53354	45026

Източник: ДГС „Шумен“

Количеството на ползваната дървесина от държавния горски фонд на територията на община Върбица нараства като през 2015 г. е 44523 куб м., а през 2019 г. е 45026 куб. м.

Общо за периода са добити 233 111 куб. м. или по 46 622,2 куб. м. средно на година.

За периода 2015-2019 г. е осъществено следното залесяване в държавни горски територии:

- 2015 г. – 6 дка
- 2016 г. – 6 дка
- 2017 г. – 6 дка
- 2018 г. – 6 дка
- 2019 г. – 6 дка

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници. В района на общината средногодишно се добиват около 30 тона билки и гъби от горския фонд на горското стопанство, които носят основния доход на част от населението.

В общинските гори ежегодно се извършват лесоустройствени дейности като почистване, почвоподготовка, залесяване и отглеждане на култури. С цел опазване на горите е извършено разделяне на горските територии на горскостопански райони и охранителни участъци.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората. Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

През програмния период 2021-2028 г. е необходимо разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

2.4.5. Туризм

Туризмът е един от отраслите с най-голям потенциал в икономиката на община Върбица. Географското разположение и природно-климатичните ресурси благоприятстват развитието на рекреацията и туризма – както поради екологично чистата и живописна природа, така и поради наличието на минерална вода, културно-исторически и природни забележителности с голям туристически потенциал.

Водещите туристически ресурси са: Курортен комплекс „Върбишки проход“ с два естествени извора на минерална вода с доказани лечебни качества на стомашно-чревни и очни заболявания; красивата природа; значителният рекреативен потенциал на привлекателните водни площи на язовир „Тича“, новоизградения спортен комплекс с голям плувен басейн и др.

Традициите, природните дадености и местоположението са предпоставка за развитието на различни видове туризъм, определящи местния туристическия продукт:

- Балнеоложки, СПА и здравен туризъм;
- Планински, екологичен, приключенски и рекреативен туризъм;
- Културно-исторически;

- Селски туризъм;
- Спортен и хоби туризъм - лов и риболов;
- Познавателен /ученически, младежки – летни лагери и зелени училища/.

Туризмът се развива все по-успешно в община Върбица през последните години и започва да заема устойчив дял в местната икономика.

Таблица 18: Дейност в местата за настаняване в община Върбица 2013-2018 г.

Община	Места за настаняване	Легла	Легладе-нонощия	Брой стаи	Реализирани нощувки
2013	5	120	36002	52	3757
2014	6	136	36498	62	4245
2015	6	134	36638	56	8977
2016	5	126	31159	52	3740
2017	6	141	27143	57	1960
2018	7	158	35846	63	2055

Източник: Национален статистически институт

По официални Статистически данни категоризираните места за настаняване в общината към 2018 г. са 7 със 158 легла и 63 стаи. Реализираните нощувки в тях през 2015 г. достигат 8 977, но през 2018 г. намаляват на 2055. В общината функционират и други места за настаняване и подслон, които са с по-малко легла и не подлежат на задължителна категоризация. Данните в Таблица 182 обхващат само категоризираните места за настаняване и хотели с над 10 легла. Останалите по-малки обекти, хижи и къщи за гости не са включени в данните.

Броят на туристите е важен показател при определяне на местата, броя и вида на съдовете за събиране на битовите отпадъци и прогнозиране на количествата генерирани отпадъци в общината от местното население и лицата, посещаващи населените места само за отдих и почивка.

2.5. Екологична характеристика

Община Върбица е със съхранена природа и много добри параметри за състоянието на околната среда. Съчетаването на главната Старопланинска верига, Предбалкана, Котленско-камчийския и Герловския район с обширните площи на язовир Тича придава специфичен облик на красивата местна природа с добри екологични характеристики. Няма сериозни замърсители на основните компоненти на средата - въздух, води, почви. Съществуващите екологични проблеми са свързани преди всичко с липсата на пречиствателни станции за отпадни води и липса на ефективна система за рециклиране на основните потоци отпадъци. Всички нерегламентирани сметища в общината са ликвидирани.

Факторите, влияещи върху екологичните качества на околната среда в община Върбица са: автотранспорт, обществено-битови отоплителни източници и промишлени дейности, които на този етап са незначителни. Елементи на въздействие върху човешкото здраве са газовете, съдържащи серни и азотни окиси, оловни и серно-кисели аерозоли, прах, малки метални частици; отпадъчните промишлени води, съдържащи масла, разтворители, нефтопродукти, ароматични вещества; твърдите битови отпадъци; транспортните шумови нива.

Данните за състоянието на околната среда в общината по компоненти са предоставени от РИОСВ – Шумен.

Атмосферен въздух

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя

въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Община Върбица е с нисък потенциал за замърсяване на атмосферния въздух, няма значими източници на емисии и не спада към зоните, в които са превишени нормите за КАВ или горните оценъчни прагове. Като цяло качеството на атмосферния въздух на територията на общината не създава риск за здравето хората, тъй като нивата на замърсителите на въздуха /ФПЧ, серен диоксид и азотен диоксид/ не превишават оценъчните прагове. На територията ѝ не са изградени пунктове като част от НАСЕМ за контрол на качеството на атмосферния въздух, няма автоматична измервателна станция, нито ръчен пункт, които да следят качеството на атмосферния въздух (КАВ) в района. По информация от РИОСВ – Шумен през последните години не са извършвани измервания с мобилна станция за определяне качеството на атмосферния въздух в община Върбица.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух”.

За община Върбица пунктовете са подвижи, обслужвани от мобилната станция за контрол на качеството на атмосферния въздух. В общината не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) община Върбица попада в „райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове”.

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в общината.

На територията на община Върбица няма източници на емисии в атмосферния въздух, подлежащи на докладване с инвентаризационни карти. В общината няма регистрирани:

- големи горивни инсталации (ГГИ) по смисъла на Директива 2001/80/ ЕС;

- големи неподвижни източници (ГНИ), емисиите от които подлежат на ежегоден отчет чрез инвентаризационни карти;
- обекти с разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове (по Директива 2003/87/ЕС);
- обекти с издадени комплексни разрешителни по чл.117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

РИОСВ-Шумен контролира предприятия и обекти в община Върбица – източници на емисии в атмосферата за превишения на нормите за допустими емисии (НДЕ). Обект на контрол са: „Асфалтова база” – гр. Върбица, стопанисвана от „Строителство и строителни машини” ЕООД, Автомивка и бензиностанция „Роу Бак България“ ЕООД – гр. Върбица, „Коко“ ЕООД, гр. Върбица и ЕТ ”Кемалдин МеХмедов – Дениз 1” - Търговия с продукти за покрития и др.

През 2019 г. в Община Върбица и РИОСВ – Шумен е постъпило уведомление за инвестиционно предложение: "Създаване нова дестилерия за етерично масла" в ПИ №47785.38.198.1 в с. Менгишево, общ. Върбица с площ 728 кв. м. Дестилериите също подлежат на контрол като източници на емисии в атмосферата.

На територията на община Върбица няма оператори на инсталации с издадени комплексни разрешителни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) по смисъла на чл. 117, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), в съответствие с Глава четвърта на Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (приета с ПМС № 238/02.10.2009 г.).

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално – техническа база за поддържането им.

Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината. Комунално-битовите дейности са едни от основните, замърсяващи въздуха в община Върбица. Замърсяването е главно през отоплителния сезон и е причинено от използването на лошокачествени твърди и течни горива – мазут, нафта, въглища, брикети.

Община Върбица се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на емисии във въздуха.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сярата.

Води

РИОСВ - Шумен не извършва мониторинг на повърхностни и подземни води на територията на община Върбица. Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води. Контролът върху състоянието на подземните и повърхностни води се осъществява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ – гр. Варна /БДЧР/. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Шумен.

• *Повърхностни води*

На територията на Община Върбица е разположен язовир „Тича” с площ 19 000 дка. Водата на язовира се използва за водоснабдяване на градовете Шумен, Търговище, Велики Преслав, както и за напоителни цели. Друго хидротехническо съоръжение в землището на Община Върбица е МВЕЦ „Моста“ под стената на Язовира.

Основните реки, които преминават през територията на общината и се вливат в яз. „Тича” са: р.Тича, р.Герила, р.Елешница и р.Вардун дере.

В обхвата на общината попадат на следните повърхностни водни тела:

- BG2KA900L021- яз. „Тича”;
- BG2KA900R1139 – р. Герила от извор до преди гр. Върбица;
- BG2KA900R1137 – р. Камчия – след с. Тича до яз. „Тича”;
- BG2KA900R1039 – р. Герила от преди гр. Върбица до вливане в яз. „Тича”;
- BG2KA900R1020 – р. Камчия – след яз. „Тича“ до преди гр. Велики Преслав (Омуртагов мост);
- BG2KA900R022 – р. Елешница от извор до вливане в яз. „Тича”;
- BG2KA900R035 – р. Драгановска от извор до вливане в яз. „Тича“;
- BG2KA578R1003 – I участък: р. Камчия – от вливане на река Врана до вливане на р. Поройна/Боклуджадере; II участък: р. Врана от вливане на Керизбунар до вливане в р. Камчия;
- BG2KA800R033 – I участък: р. Калайджидере – от извор до сред пътя Търговище – Преслав, до вливане в р. Кралевска; II участък: р. Кралевска от извор до вливане на р. Отекидере; III участък: р. Отекидере от извор до вливане в р. Кралевска; IV участък: р. Кралевска до вливане;
- BG2KA400R023 – р. Папаздере до вливане в яз. „Камчия“;
- BG2KA700R017 – р. Златарска от извор до вливане в р. Камчия;
- BG2KA900R1019 – р. Камчия – от преди гр. В. Преслав (Омуртагов мост) до вливане на р. Врана.

Освен яз. „Тича” на територията на общината има още около 14 микроязовира, които са разпръснати по цялата територия и имат локално значение – за напояване и риборазвъждане.

Таблица 19: Язовири на територията на община Върбица

№	Име на язовир	Река	Поречие	Речен басейн	Код	Населено място
1	Тича	Тича	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Ловец, Сушина, Гушовица, Бяла река, Маломир, Кюлчен и Менгишево
2	Бяла река	Кубарня	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Бяла река
3	Върбица/ Куцарова чешма	дере	Герила	Река Камчия	BG2KA900R039	Върбица
4	Виница	Чукур дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Сушина
5	Иваново	Иваново дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Иваново
6	Конево 1	река	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Менгишево
7	Конево 2	река	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Менгишево
8	Ловец	река	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Ловец
9	Маломир	Топокли дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Маломир
10	Менгишево	Камчия	Камчия	Река Камчия	BG2KA900R037	Менгишево
11	Методиево 1	дере	Драгановска	Река Камчия	BG2KA900R035	Методиево
12	Методиево 2	дере	Драгановска	Река Камчия	BG2KA900R035	Методиево
13	Нова бяла река 1	Топокли дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Нова бяла река

14	Станянци	Станянска	Камчия	Река Камчия	BG2KA900R1039	Станянци
15	Тушовица	дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Тушовица

Източник: РИОСВ - Шумен

Основни отводнителни артерии за района на Върбица са река Тича и река Герила. Същите се явяват естествени водосбори на дренаиращите се валежни и др. води от високите части на терена. По своя характер те са порови, инфилтрационни води. Долен водоупор на същите се явяват хотривските мергели, подстилащи котловината.

В курортния комплекс, който се намира на 4 – 5 км от града има два минерални извора, с доказани лечебни свойства при стомашно-чревни и очни заболявания.

Формирането на битови отпадъчни води от населените места, липсата на канализационна система с ПСОВ и периодичното образуване на нерегламентирани замърсявания, силно допринасят за влошаване на качествените характеристики на повърхностните и подземните води на територията на общината.

По информация от РИОСВ – Шумен на територията на община Върбица няма обекти с издадени и актуални Разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти. Единственото издадено от БД „Черноморски район“ Разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти №23110030/11.04.2016 г. е за канализационна система на спортно-тренировъчен комплекс в к.к. „Върбица“, землище на гр. Върбица, на което Община Върбица е собственик и ползвател.

Водните обекти, разположени на територията на Община Върбица, са включени в поречие Камчия, Черноморски басейн. Имотите в Община Върбица - жилищни, с туристически характер, почивни бази, административни структури и стопански обекти, формиращи отпадъчни води, се заустват в собствени попивни септични ями с почвена филтрация. Това заварено положение определя територията на Община Върбица и особено селищата като дифузни източници на замърсяване. Други дифузни източници са малки животновъдни ферми чрез оформени торища.

Съгласно разпоредбите на чл. 87, ал. 1 от Закона за устройство на териториите /ЗУТ/ (изм. - ДВ, бр. 16 от 2021 г.): „В населени места и селищни образувания или в части от тях без канализация битовите отпадъчни води в имоти, предвидени с подробен устройствен план за ниско застрояване, се заустват във водоуплътни изгребни ями или се заустват и пречистват в съоръжения за пречистване на образуванията в имотите отпадъчни води. Водоуплътните изгребни ями и съоръженията за пречистване на образуванията в имотите отпадъчни води следва да отговарят на изискванията на чл. 41 и чл. 47, ал. 2, както и на санитарно-хигиенните и екологичните изисквания, както и на техническите изисквания, определени в наредбата на министъра на регионалното развитие и благоустройството за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации.

В тази връзка и съгласно разпоредбите на чл.46, ал.4, т.2 от Закона за водите е необходимо поетапно да се предприемат мерки за ограничаване на вредното въздействие на формираните отпадъчни води, зауствани в попивни септични ями върху почвите и околната среда. За обектите ново строителство Разрешения за строеж ще се издават само ако в инвестиционните проекти са предвидени водоуплътни изгребни ями за заустване на отпадъчните води. Община Върбица ще започне поетапно изграждане на канализационни системи и ПСОВ в населените места.

Основни констатирани нарушения по отношение на водите са изземването на речна баластра от речната тераса на река Камчия в района на село Менгишево. Други масови нарушения са замърсяването на речните русла и деретата от изхвърляни нерегламентирано основно битови отпадъци. При наличие на високи води и приливни вълни при обилни валежи, изхвърляните отпадъци по бреговете на деретата и водните обекти също замърсяват водите.

На територията на Община Върбица е обособен пункт BG2KA900R1139 от Националната мрежа за мониторинг на повърхностни води, на река Герила, в близост до автогарата на града. От извършените изследвания на водата в пункта през последните години

е установено превишаване на средногодишната стойност на стандарта за качество за разтворен манган. По останалите показатели състоянието на водата е добро.

- *Подземни води*

Хидрогеоложките условия в обхвата на община Върбица се обуславят от карстови, пукнатинни и порови подземни води, съставляващи ограничени части от подземни водни тела Карстови води в горна креда плюс юра-триас Котелски карстов басейн“ с код BG2G00000K2033, „Пукнатинни води във валанж-хотрив Предбалкан- Риш“ с код BG2G000K1hb039, „Пукнатинни води във валанж-хотрив-апт Предбалкан- Конево“ с код BG2G000K1hb038, Порови води в палеоген, палеоцен, еоцен Руен-Бяла с код BG2G00000PG028, Карстови води в малм-валанжа с код BG2G000J3K1041 и Порови води в кватернерно - алувиални отложения на р. Врана и р. Голяма Камчия с код BG2G00000Q004.

Карстовите води са привързани към горнокредните карбонатни отложения по северния склон на Източнобалканската зона. Подземните води са напорни. Водоносният хоризонт е представен от окарстени и напукани варовици, мергели и глинести варовици. Подхранват се от инфилтрация на валежи директно през разкритията на карбонатните седименти Дренират се от речно-овражната система и чрез водовземни съоръжения.

Пукнатинните води са с плитка циркулация и локално разпространение в хипергенната, напукана и изветряла зона на долнокредните комплекси, изградени от мергели, глинести варовици и пясъчници. Подхранването им е основно от инфилтрация на валежи. Дренират се в хидрографската мрежа. Водоносните колектори са безнапорни, с ниска до средна водообилност.

Поровите подземни води се съдържат предимно в кватернерните алувиални образувания на р. Голяма Камчия от разнозърнести пясъци и чакъли с пясъчно-глинест запълнител, неравномерно разслоени от глини. Подхранването им се осъществява от инфилтрация на атмосферни валежи и от реките и дерета. Дренирането е в реката, с които подземните води са в пряка хидравлична връзка и чрез изградени водовземни съоръжения (шахтови кладенци, дренажи). Водоносните колектори са безнапорни със сравнително плитки статичните водни нива.

Химичното състояние на поровите подземните води е оценено като лошо, а химичното състояние на карстовите и пукнатинните подземни води е оценено като добро.

Разрешеното водно количество от описаните подземни водни тела е по-малко от разполагаемите им ресурси, поради което количественото им състояние е оценено като добро.

За територията на община Върбица има действащи 9 броя разрешителни за водовземане от подземни води с цел питейно-битово водоснабдяване с титуляр „Водоснабдяване и канализация - Шумен“ ООД. Разрешителните са за следните водовземни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване:

- Разрешително №2151 0252/9.9.2011г, каптиран извор „Студен кладенец“;
- Разрешително №2151 0253/9.9.2011г. каптаж „Ераклик-1“ и „Ераклик 2“;
- Разрешително №2151 0239/16.9.2011 г. 3 бр. каптажи, с. Менгишево;
- Разрешително №2151 0249/16.9.2011 г. дренаж „Менгишево“;
- Разрешително №2151 0250/16.9.2011 г. каптажи „Бялата вода 1/Бялата вода 2“ и др.;
- Разрешително №2151 0280/20.1.2012 г. каптаж „Шестца-Иваново“;
- Разрешително №2151 0292/21.4.2012 г. каптаж „Скалата“(олуклу пунар-1)“;
- Разрешително №2151 0299/26.4.2012 г. каптаж „Станянци“;
- Разрешително №2151 0421/19.12.2019 г. Дренажи 1 и 2 „БПС-Ловец“.

По отношение на чл. 119а от Закона за водите за територията на община Върбица са определени зони за защита на водите, както следва:

- Съгласно Чл.119а, ал. 1, т.1 от Закона за водите, повърхностните и подземни водни тела, определени като зони за защита на питейните води са с кодове: BG2DSWL021, BG2DGW00000PG028, BG2DGW00000OK2033, BG2DGW000K1HB038, BG2DGW000K1HB039 и BG2DGW000J3K1040.

- Съгласно Чл.119а, ал. 1, т.3 от Закона за водите, община Върбица попада в зона, в която водите са чувствителни към биогенни елементи: **чувствителна и уязвима зона.**

- Съгласно Чл.119а, ал. 1. т.5 от Закона за водите, на територията на общината попадат зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване. На територията на община Върбица това са: защитена зона с код BG0000421 „Преславска планина“, защитена зона с код BG0000393 „Екокоридор Камчия - Емине“, защитена зона с код BG0000117 „Котленска планина“.

● *Питейни води*

За питейно-битова водоснабдяване на гр. Върбица и селищата в общината, както и за други цели се ползват водоземни съоръжения от подземни води. „ВиК - Шумен“ ООД осигурява питейната вода за всички населени места от община Върбица, разпределени в 13 зони на водоснабдяване (з.в.): з.в. Върбица, включваща - гр. Върбица, с. Маломир и с. Нова бяла река; з.в. Менгишево включваща - с. Менгишево и с. Кьолмен; з.в. Методиево включваща - с. Методиево; з.в. Иваново включваща - с. Иваново; з.в. Божурово включваща - с. Божурово; з.в. Крайгорци включваща - с. Крайгорци; з.в. Станянци включваща - с. Станянци; з.в. Чернооково включваща - с. Чернооково; з.в. Тушовица включваща - с. Тушовица; з.в. Ловец включваща - с. Ловец; з.в. Сушина включваща - с. Сушина и з.в. Конево, включваща - с. Конево.

На територията на община Върбица са учредени санитарно – охранителни зони (СОЗ) със Заповеди на Директора на Басейнова дирекция „Черноморски район“ и МОСВ, както следва:

Пояс I на СОЗ на яз. Тича учреден със Заповед №714/2.11.1981 г.

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Скалата" - с.Божурово, учредени със Заповед №48/18.05.2012г, на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Дренаж "Станянци" - е.Чернооково, учредени със Заповед №47/16.05.2012г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптажи "Бялата вода" 1 и 2 и "Кривия трап I", учредени със Заповед №87/02.12.2011 г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Сеймен конак" -Върбица-Шумен, учредени със Заповед №87/02.12.2011г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Студен кладенец"-гр.Върбица, учредени със Заповед №78/28.11.2011г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптажи 1,2, 3 "Менгишево" - Върбица, Шумен, учредени със Заповед №58/10.11.2011г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Ереклик-1" с.Ловец-Върбица, учредени със Заповед №56/10.11.2011 г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж-"Шестца"-с.Иваново-Шумен, учредени със Заповед №25/16.02.2012г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на КЕИ "Минералната вода" и КЕИ "Солената вода" учредени със Заповеди на МОСВ №РД-485/05.05.2021 г.

Пояси II и III на СОЗ на „Р-179х - с. Осеново“, „Р-54х“ и „Р-бх“ учредени със Заповеди на МОСВ №РД-206/08.03.2012г.. №РД-209/09.03.2012г и РД- 208/09.03.2012 г.

При инвестиционно проектиране и реализация на конкретни проекти и дейности, включени в Програмата за реализация на ПИРО на община Върбица е необходимо да бъдат съобразени съответните забрани и ограничения за извършване на дейности, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба № 3/2000 г. за СОЗ и горепосочените Заповеди.

РЗИ – Шумен извършва контрол на водата за питейно-битови цели на мястото на изтичане и от крана на потребителя. Като цяло в периода 2015-2019 г. питейната вода в община Върбица е с минимални отклонения от стойностите на показателите, заложиени в

Наредба №9. Резултати от проведен мониторинг на водата, съгласно Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели по години е:

- През 2015 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 мг/л, резултатите от изпитването са в границата 54-81 мг/л.

- През 2016 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 мг/л, резултатите от изпитването са в границата 71-72 мг/л.

- През 2017 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 мг/л, резултатите от изпитването са в границата 62-81 мг/л.

- През 2018 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 мг/л, резултатите от изпитването са в границата 62-68 мг/л.

- През 2019 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 мг/л, резултатите от изпитването са в границата 49-58 мг/л.

На територията на община Върбица е регистриран Каптиран естествен извор „Минералната вода“ находище на минерална вода „Върбица“, за който е издадена от Министерството на здравеопазването балнеологична оценка №130/12.06.2019 г.

Водата от Каптиран естествен извор „Минералната вода“ находище на минерална вода „Върбица“ е без отклонения от Наредба №14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите. На територията на община Върбица няма регистрирани други води за къпане.

● *Отпадъчни води*

РИОСВ - Шумен осъществява контрол над управлението на формираните отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. На основание чл.151. ал.4 от Закон за водите, се извършват периодични, контролни проверки на обекти емитиращи отпадъчни води към водни обекти.

На територията на община Върбица няма обекти с издадени и актуални Разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти за периода 2017-2019 г.

През 2016 г. е издадено от БДЧР Разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти – река Камчия за канализационната система на Спортно-тренировъчен комплекс в курорта „Върбица“.

През Ноември 2018 г., от страна на Общината е постъпило инвестиционно предложение за изграждане на модулна пречиствателна станция за отпадъчни води и довеждаща инфраструктура на гр. Върбица. През 2019 г. не са извършвани дейности по изграждане на ПСОВ.

Почви

В община Върбица разпространение имат светлосивите и сиви горски почви. Почвената покривка е тясно свързана с естеството на геоложката основа, с особеностите на релефа, с характера на климатичните условия, спецификата на растителността и стопанската дейност на човека. Почвите са с неблагоприятни свойства – лоши, поради кисела реакция, бедно хумусни, сезонно повърхностно преовлажняващи се, наличие на ерозионни процеси и плиткост. В общината няма предприятия, чийто производства сериозно да замърсяват почвите в района. На територията на общината са определени два пункта от Националната система за почвен мониторинг: Пункт № 352 село Методиево и Пункт № 351 гр. Върбица.

За периода 2015 - 2019 г. в общината е извършен мониторинг на почвите, в пункт №351-гр. Върбица през 2015 г. и 2019 г. и пункт №352 - с. Методиево през 2016 г. Мониторингът е по Програма за почвен мониторинг I-во ниво „широкомащабен мониторинг Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти“, като показателите са под праговите норми на Наредба № 3 от 01.08.2008 г.

Съгласно Програмата за почвен мониторинг II-ро ниво „Контрол и опазване на почвата от вкисляване и засоляване“ е извършван ежегоден мониторинг през периода 2016 - 2019 г. В пункт с. Менгишево не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

По програмата за почвен мониторинг – III-то ниво локални почвени замърсявания се извършва контрол на Б-Б кубове за съхранение на негодни за употреба ПРЗ в с. Конево, стопанисвани от Община Върбица.

На територията на община Върбица, към настоящия момент няма предприятия, попадащи в обхвата на Раздел I към глава седма на ЗООС, класифицирани с нисък или висок рисков потенциал от съхранение на химични вещества. Работата на експертите от РИОСВ – Шумен в това направление обхваща дейностите по ограничаване и предотвратяване на аварии с опасни химични вещества, с цел опазване на околната среда и здравето на населението. Прилагането на превантивният подход се основава на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВО. Закона за опазване на околната среда ЗООС и наредбите към него.

През периода 2015-2019 г. са извършени проверки по отношение на използваните и съхранявани химични вещества в предприятия, ситуирани на територията на Община Върбица.

Извършени са проверки на складове за съхранение на химични вещества и смеси, по отношение на правилно съвместно съхранение и обозначаване с табели с категории на опасност, транспортна инфраструктура, информация за възможните опасности при работа с химични вещества. документация за наличието, разположението и количествата на опасните вещества и препарати, указанията и инструкциите за реагиране в случай на злополука, действия в случай на авария, ножар, индивидуални и колективни средства за защита, вътрешни заповеди правата за достъп до химикалите.

Контролирани предприятия на територията на Община Върбица, по отношение на използваните и съхранявани химични вещества са:

- „Биогенезис Енди ЕООД - гр. Върбица;
- ЕТ „Кемалдин Мехмедов“ - гр. Върбица;
- „Масиф“ ЕООД – гр. Върбица (бивша Герила);
- „Коко“ ЕООД - гр. Върбица.

На територията на община Върбица няма инсталации, за които да е издадено комплексно разрешително по реда на глава 7, раздел 2 от Закона за опазване на околната среда, във връзка с критериите, определени в приложение № 4 на същия закон.

Общината няма разработена Програма за опазването качеството на почвите. Ежегодно се полагат усилия за премахване на нерегламентираните сметища и локални замърсявания. Предприемат се мерки за рекултивация на нарушени терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове. При използване на почвите за земеделие, горният слой бързо обеднява на азот, фосфор, калий и микроелементи, за внасянето на които под формата на торове са необходими значителни средства.

Няма данни за замърсявания на почвите в община Върбица или наличие на значителни проблеми, които да застрашават тяхното състояние. В докладите на РИОСВ - Шумен липсва информация за замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди, пестицити, устойчиви органични замърсители (вкл. нефтопродукти), засоляване или вкисляване. По тази причина не съществуват механизми за мониторинг състоянието на почвите, не се извършва периодичен контрол, а изследвания се правят само при необходимост.

Значителна част от почвите в общината са застрашени от ерозия, поради наклонения терен. Има нарушени терени по поречието на р. Камчия от нерегламентиран добив на баластра в землището на с. Менгишево.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците;

химическите средства, „пренесени” чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението. (псл. изм. и доп.).

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Шумен контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Върбица няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.

Във връзка с посочените обстоятелства, за периода 2015 - 2019 г. не е извършван планов контролен мониторинг на нивата на шум в околна среда на община Върбица.

За територията на община Върбица няма данни за превишения нивата на шума на производствените предприятия. Има различни потенциални, локални източници на шум („Асфалтова база” – Върбица, Автомивка и бензиностанция на „Роу Бак България” ЕООД – гр. Върбица, някои търговски обекти, заведения и др.).

Основен източник на шумово замърсяване в общинската територия са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също излъчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината.

Радиация

Слънчевата радиация е природен източник на радиация, към която човек се е приспособил и не е прието да се счита като опасна за неговото здраве.

Сумарната слънчева радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение на прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата. Продължителността на слънчевото греене има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево греене

зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Познаването на светлинния режим е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

Биоразнообразие

Богатото флористично и фаунистично разнообразие в пределите на Община Върбица е силно повлияно от физико-географското положение на територията и ограничената антропогензация в южната гранична периферия. Богатият биологичен ресурс на общината има и важно стопанско значение. Икономически значими са дървесните видове, от които се добива дървен материал, лечебните растения, животински видове с ловно стопанско значение.

В община Върбица има множество защитени територии, зони и обекти, а именно:

➤ Съгласно Закона за биологичното разнообразие в екологичната мрежа НАТУРА 2000 са включени следните защитени зони:

- **ЗЗ „Котленска планина”** за опазване на дивите птици, с код BG0002029;
  - **ЗЗ „Котленска планина”** за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, с код BG0000117;
  - **ЗЗ „Преславска планина”** за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна;
  - **ЗЗ „Голяма Камчия”** за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, с код BG0000501;
  - **ЗЗ „Еко коридор Камчия - Емине”** за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, с код BG0000393.
- По Закона за защитените територии в община Върбица попадат:
- **Природен резерват „Момин град”;**
  - **Защитена местност „Червен божур”.**

На територията на общината се намира защитен природен обект – резерват “Момин град” с площ 6,6 ха, който представлява елитна букова гора с височина 28 м., диаметър 52 см., средна възраст 160 г., II бонитет. Съгласно Закона за защитените територии той е прехвърлен за стопанисване и охрана към Министерството на околната среда и водите.

Общината разполага със защитена местност от находище с червен божур на площ от 11,5 ха. с висока плътност, образуващо характерно растително съобщество с други видове фигуриращи в приложенията на Закона за биологичното разнообразие и Закона за лечебните растения. От голямо значение за населението от района на горското стопанство са защитните - водоохранителни, противоерозионни и рекреационни функции на горите.

Горите и горските комплекси на държавно горско стопанство „Върбица” са основен водосборен басейн за язовир „Тича”.

Според зоогеографското райониране на България общината е разположена в предпланинския и част от планинския район на северната зоогеографска област.

Голямото различие в надморските височини, богатата хранителна база предопределят и разнообразието в растителния и животински свят.

Територията на държавно горско стопанство “Върбица” попада в два горскорастителни пояса: долният равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори с подпояс на крайречните и лонгозни гори, подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори и подпояс на хълмисто-предпланинските широколистни гори, и средния планински пояс на горите от бук и иглолистни с подпояс на планинските гори от горун, бук и ела. Горската растителност е представена от три основни групи насаждения: естествени смесени високостеблени насаждения, представляващи основната част от дървесните запаси на лесничейството, съставени предимно то бук, зимен дъб, габър, цер и благуи; изкуствено създадени насаждения главно от бял бор, черен бор и акация; естествени издънкови насаждения от бук, зимен дъб, габър, цер, благуи, келяв габър и др. С единично или по-малко участие в насажденията и от трите основни групи се срещат още явор, ясен, шестил, сребролистна и едролистна липа, турска леска, планински ясен, мъждрян, клен, брекина,

череша, трепетлика, а от внесените по изкуствен път – червен дъб, зелена дугласка, смърч, ела, бреза и евроамерикански тополи.

В района на горското стопанство се срещат и следните храстови видове: глог, дрян, обикновена леска, шипка, трънка, бъз, чашкодрян, птиче грозде, смрадлика, аморфа и др. Полухрастите са представени главно от къпината и по-ограничено от малината.

Основните проблеми, свързани с биоразнообразието в района са в резултат от антропогенизацията на териториите, при което се получава влошаване на състава и структурата на естествената растителност поради разширяване на участieto на плевелни видове и на антропофитни съобщества и групировки в нея, което води до намаляване на продуктивността и качествата на получаваните ресурси.

В допълнение, на територията на общината са водени предимно възобновителни сечи с ниска интензивност и дълъг период на възобновяване. За повишаване на производителността и подобряване на социално-екологичните функции на издънковите гори и качеството на дървостойките трябва да се прилагат подходящи отгледни и главни сечи чрез които по-голямата част от горите ще се превърнат в семенни.

Като особена категория от флората на община Върбица са *лечебните растения*. Съгласно националното законодателство, кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като: организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда; издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост; издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения и предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на мониторинга и кадастъра на лечебните растения за териториите, намиращи се под негова юрисдикция.

По информация от РИОСВ – Шумен, към 2019 г. на територията на община Върбица са регистрирани 18 билгозаготвителни пункта.

Горското стопанство разполага и с Базов разсадник – „Станянци” с площ 9,0 ха. с производство средно около 2 мил.бр. фиданки едногодишни широколистни и двугодишни иглолистни. Семената от иглолистни растения се доставят чрез ГСС гр. Пловдив, а за производство на широколистни фиданки се ползват собствени семена.

Част от територията на Община Върбица попада в защитена зона „Котленска планина” за опазване на дивите птици от Натура 2000, и включва землищата на селата: Божурово, Бяла река, Винаца, Иваново, Конево, Крайгорци, Кьолмен, Ловец, Маломир, Менгишево, Нова Бяла река, Станянци, Староселка, Сушина, Тушовица, Чернооково и гр. Върбица.

На територията са установени 182 вида птици, от които 51 са включени в Червената книга на България /1985/. От срещащите се видове 81 са от европейско природно значение /2004/. Като световно застрашени са включени 10 вида, а като застрашени в Европа са 71 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 65 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. Котленска планина е място от световно значение за гнезденето на „ливадният дърдавец” и едно от най-значимите места в страната от значение за европейския съюз за опазване на видове, гнездящи в голяма численост – „черен щъркел”, „осояд”, „орел змияр”, „ малък креслив орел”, „Скален орел”, „ малък орел”, „сокол скитник”, „лещарка”, „полубеловрата мухоловка”, „среден пъстър кълвач” и др. През територията на общината преминава най-западната част на черноморския прелетен път Via Pontika.

През есенно – зимния период язовир „Тича” поддържа значителни количества водолюбиви птици, включително червеногушият гмуркач, големият корморан, зеленоглавата патица и др.

От бозайниците най-срещани са: широкоух прилеп, европейски вълк, видра, дългокрил прилеп, дългоух нощник, остроух нощник, дългопръст нощник, трицветен нощник, голям нощник, средиземноморски подковонос, южен подковонос, голям подковонос, малък подковонос, подковонос на Мехели, лалугер, пъстър пор и др. От земноводните:

жълтокоремна бумка, ивичест смок, пепелянка, обикновена блатна костенурка, шипобедрена костенурка, шипоопашата костенурка, голям гребенест тритон и др.

За периода 2015-2019 г. не са извършвани поддържащи и/или възстановителни дейности в защитените територии, предвид това, че такива не са били необходими.

Сериозна заплаха за биоразнообразието на Община Върбица представляват пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев.

Отпадъци

Един от основните екологични проблеми на общината е свързан с отпадъците. Той включва периодичното образуване на нерегламентирани замърсявания, липсата на депо за строителни отпадъци, неоползотворяването на органичния и биоотпадък, смесването на рециклируемите отпадъци с ТБО и ниските приходи от такса „Битови отпадъци”, които не покриват разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци.

По отношение на замърсяване на почвата с битови, строителни, растителни отпадъци и оборски тор е характерно, че замърсяването е с локален характер и засяга главно мери и пасища. На територията на община Върбица няма установени нерегламентирани сметища, а при възникване на такива, същите веднага се почистват и ликвидират.

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторната употреба води до съхранение на природни ресурси.

Ето защо управлението им е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

Новата и ефективна стратегия за управление на твърдите битови отпадъци ще:

- повиши привлекателността на града и околностите му;
- намали и предотврати риска за здравето на хората;
- подобри състоянието на околната среда и нейната привлекателност;
- намали замърсяването на водите и почви;
- намали потреблението на природни ресурси за сметка на преработка на отпадъци;
- подобри условията за икономическо развитие и чистотата в населените места;
- подобри условията за развитие на селското стопанство в общината, например чрез производство на компост от органични отпадъци;
- подобри качеството и разшири обхвата на предлаганите услуги по третиране на отпадъци.

За подобряване на екологичните характеристики и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението, включително ограничаване на образуването и оползотворяване на различните потоци отпадъци от бита и стопанската дейност.

III. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

3.1. Анализ на отпадъците

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма за управление на отпадъците и дава отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване?

- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци за анализирания период?
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината?
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането им?
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното и европейското законодателство?

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

3.1.1. Генерирани битови отпадъци

Генерираните битови отпадъци от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга страна имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане. Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата, е основна цел в областта на политиката по околната среда. Необходимо е да се предприемат мерки за количествено и качествено намаляване на генерираните битови отпадъци. Докато намаляването на количествата образувани отпадъци се нарича количествено предотвратяване, то намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича качествено предотвратяване на отпадъците. Двата аспекта са тясно свързани и не трябва да се разглеждат като независими, а по-скоро като взаимно допълващи се. Неправилно е да се смята, че ако отпадъкът или неговото третиране само по себе си няма вредно въздействие, то този отпадък не трябва да се предотвратява. Самото третиране е свързано с разходи на енергия и вода, заема се определено пространство. Само в случай, че даден продукт не бъде произведен, то той не би се превърнал в отпадък, т.е. в случая на 100% количествено предотвратяване няма да има нужда от качествено предотвратяване. Това обаче е нереалистично и е ясно, че за всеки продукт трябва да се прилагат и двата аспекта за ограничаване образуването на отпадъци.

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори.

Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в община Върбица, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и увеличаване на рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването им като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

ЗУО разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

Битови отпадъци

Битовите отпадъци произхождат основно от домакинствата, а също така и от административните сгради, търговски обекти, училища и други обществени места.

Количеството образувани битови отпадъци се състои от отпадъци, събрани чрез общинските системи за организирано сметосъбиране (смесени битови отпадъци) и отпадъци, събрани директно от частния сектор чрез системи за разделно събиране, вторични суровини и други с цел оползотворяване и рециклиране. Предадените за предварително третиране, за рециклиране и директно за депониране битови отпадъци са отпадъците на входа на съответната инсталация за третиране. За да се избегне повторното броене на количества отпадъци, директно депонираните битови отпадъци не включват отпадъците, предадени за депониране след предварително третиране. Директно депонираните битови отпадъци включват и статистическата оценка на образуваните отпадъци от домакинствата, необслужвани от системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Нормата на натрупване на битовите отпадъци представлява количеството образувани битови отпадъци на дадена административно-териториална единица или национално ниво разделено на средно годишното население за съответната година.

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Трябва да бъде направена разлика и не трябва да се приема количеството генерирани битови отпадъци, като идентично на количеството събрани и извозени битови отпадъци, тъй като това е грешно като подход. Под внимание трябва да се вземат и да се отчитат, като генерирани, всички потоци битови отпадъци, независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината или не е от общината. Дори и да липсва достоверна и статистически отчетена информация е необходимо под внимание да се вземат всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията на общината-организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки, площадките за вторични суровини, производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации по оползотворяване или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО **битови отпадъци** са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкият живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Върбица, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Върбица има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Върбица е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Омуртаг. В сдружението участват още общините: Омуртаг, Котел и Антоново. Смесените битови отпадъци от територията на общините се извозват до Регионален Център за Контролирано Обезвреждане на Твърди Битови Отпадъци (РЦКОТБО) – гр.Омуртаг. Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците, генерирани на тяхната територия.

Регионалното депо за неопасни отпадъци - гр. Омуртаг е в експлоатация от 2008 г. на основание Комплексно разрешително № 302 – НО/ 2008 г. (КР), издадено от ИАОС. Депото се намира на около 3 км южно от гр.Омуртаг. То е предвидено за три клетки, като са изградени само Клетка №1 и Клетка №2. Поради изчерпване на капацитета Клетка №1, предстои да бъде закрыта и рекултивирана, а в експлоатация от края на месец юни 2019 г. е новоизградената Клетка №2. Към регионалното депо няма изградена сепарираща инсталация и при приемане на отпадъците, същите се третираат, чрез пробутване, разстилане, уплътняване и запръстяване. Постъпилите отпадъци се депонират на предварително определени работни участъци с площ около 1,5 дка, които след достигане на височина от 1,8 м. се запръстват задължително със земни маси с дебелина на пласта 0,20 м.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО до кв.Трошка е затворено и е извършена техническа и биологична рекултивация по проект, финансиран от ПУДООС.

На територията на община Върбица към момента няма изградена претоварна станция за отпадъци. Предвидена е такава и има одобрен проект за инсталация за предварително третиране /сепариране/ с претоварна станция в землището на с. Менгишево. Чрез предварителното третиране на смесените битови отпадъци ще се достигнат целите за рециклиране на отпадъчни материали от хартия, картон, пластмаса и метал, заложиени в ЗУО.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Върбица се извършват от звено „Чистота” към Общинската администрация.

В общината функционира добре изградена система за сметосъбиране, чрез разполагане на контейнери и съдове за смет във всички населени места.

Таблица 20: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Върбица 2017-2019 г. (тона)

2017 г.	2018 г.	2019 г.
1092,64	1195,58	1191,84

Източник: Община Върбица

Въпреки, че населението на общината се увеличава само с 0,5% през 2019 г. спрямо 2017 г., количеството генерирани смесени битови отпадъци се е увеличило с около 9% за същия период. През 2019 г. от всички населени места на територията на общината са депонирани общо 1191,84 тона отпадъци. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия и други генератори.

Тенденцията за увеличаване количествата на събраните отпадъци от всички населени места на Община Върбица в последните години, може да се обясни с няколко съществени причини:

- Продължаваща тенденция за увеличаване на дела на биоотпадъци (растителните отпадъци, животински отпадъци, градински, слама сено и др.), които се изхвърлят предимно в селата на общината. За съжаление тенденцията за увеличаване на отпадъците от селскостопанска дейност, които попадат в контейнерите за битови отпадъци се увеличава, въпреки възможностите за повторната употреба на тези отпадъци чрез домашно компостиране, преработване във фуражи и др.

- Увеличава се и дела на инертните отпадъци, попадащи в съдовете за битови отпадъци. Това са отпадъци от пепел, сгур, дребни строителни отпадъци, пясъци и др. Тези отпадъци, заедно с пластмасата и биоотпадъците се характеризират с най-голяма относително тегло спрямо останалите отпадъци.

- Тенденция за увеличаване на туристическия поток също води до генерирането на повече битови отпадъци.

Важен показател за управление на отпадъците е **нормата на натрупване на отпадъците**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2018 г. е 408 кг/човек/година, за Североизточен район – 423 кг/човек на година, за област Шумен 304 кг/човек/година, за община Върбица – 115 кг/човек/година, тоест значително по-ниско от средната норма за областта и за страната.⁶

Нормата на натрупване на отпадъците в община Върбица за 2019 г. е 114 кг/чов./г., което е с 9 кг/човек/на година повече спрямо 2017 г. (105 кг./чов.год.).

Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Върбица е значително по-ниска от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация се справя успешно с процесите на управление на отпадъците, но трябва да предприеме съответните мерки за ограничаване на образуването им и да намали регистрирания ръст през последните години, чрез изграждането на претоварна станция със сепарираща инсталация в с. Менгишево, въвеждане на компостиране за биоразградимите отпадъци и разширяване на системата за разделно събиране на рециклируемите отпадъци от опаковки.

В Доклада от извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в община Върбица за периода февруари-септември 2019 г., на база данните на НСИ за населението на общината към 2017 г. – 10374 жители е определена норма на натрупване на

⁶ При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2019 г.

отпадъците – 105 кг./чов./г. Определената с Доклада за морфологичен анализ норма на натрупване е по-висока от тази за календарната 2019 г. (114 кг./чов./г), тъй като обхваща различен период на изчисления, който не съвпада с пълната календарна година и за база е използвано населението на общината през 2017 г., а не през 2019 г. Въпреки това тенденцията е към нарастване на количеството генерирани и депонирани отпадъци и на нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината.

ИЗВОДИ:

Количеството на генерираните битови отпадъци в община Върбица през последните години се увеличава. Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението е значително под допустимите референтни стойности и под средните нива за област Шумен и за страната. Населението на общината се увеличава с 0,5% за периода 2017-2019 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек се увеличава с около 9%. Това се дължи на увеличаване на дейността на промишлени предприятия и земеделски производители, на търговски обекти и заведения, на нарастващия туристопоток и на променящите се потребителски навици на домакинствата. За намаляване обема на депонираните битови отпадъци е препоръчително изграждането на претоварна станция със сепарираща инсталация, увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, компостиране на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране и извозване на отпадъците от твърдо гориво през отоплителния сезон, оползотворяване на строителните отпадъци и други мерки.

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими *при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива*. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията. Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Консуматорските и потребителски навици на населението в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци и резултатите от анализите зависят от годишния сезон. Поради това, изследванията при определяне на морфологичния състав на отпадъците се извършват така, че да бъдат обхванати 4-те годишни сезона (зима, пролет лято и есен). Целта е да се отчете сезонната неравномерност и колебанията в състава на отпадъците.

Характеристика на отделните фракции общо за четирите сезона:

- Хартия - вестници, списания, учебници, листи, амбалажна хартия, санитарна хартия и др.
- Картони-кашони, опаковки от сокове, кутии и др.
- Метали - опаковки от безалкохолни и алкохолни напитки, консервени кутии, капачки и др.
- Гума - гумени изделия, играчки и др.
- Текстил - дрехи, парцали, трикотаж, завивки и др.
- Пластмаса - опаковки, кутии, бутилки, фолио, пластмасови изделия, торбички и др.
- Градински и растителни - растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Инертни - пепел, сгур и пръст и др.

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Върбица е извършен през 2019 г. в рамките на проект: „Определяне на морфологичния състав на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС.

Пробите за община Върбица са направени в периода от февруари до септември 2019 г., а за изчисляване на количествата смесен отпадък за календарна година и норма на натрупване на отпадъците на човек от населението са използвани официалните данни за депонираните отпадъци и броя на населението към 2017 г. Това е причината в доклада от морфологичния анализ да е посочен прогнозен смесен битов отпадък за 2019 г. 1094,96 т., а реално депонирания битов отпадък, по данни от сметосъбиращата фирма за цялата календарна 2019 г. е 1191,84 т.

Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Върбица на Регионално депо - Омуртаг смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Таблица 21: Количества смесен, разделно събран и общ битов отпадък за 2019 г.

Вид отпадък	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно събран отпадък на година т/год	Общ отпадък на година т/год	Общ отпадък на година %
Хранителни	98,11	0,00	98,11	8,94
Хартия	95,48	1,28	96,76	8,82
Картон	63,73	0,00	63,73	5,81
Пластмаса	193,81	1,04	194,85	17,76
Текстил	61,54	0,00	61,54	5,61
Гума	18,83	0,00	18,83	1,72
Кожа	30,66	0,00	30,66	2,79
Градински	181,54	0,00	181,54	16,54
Дървесни	5,04	0,00	5,04	0,46
Съкло	73,8	0,00	73,80	6,73
Метали	84,09	0,00	84,09	7,66
Инертни >4 см	31,53	0,00	31,53	2,87
Опасни	14,45	0,00	14,45	1,32
Други	37,23	0,00	37,23	3,39
Ситна фракция <4 см	105,12	0,00	105,12	9,58
Общо	1094,96	2,32	1097,28	100.00%

Източник: Доклад от извършено през 2019 г. четириезонно проучване на морфологичния състав на отпадъците, генерирани от територията на община Върбица, по проект на ПУДООС „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хранителни – 8,94%; хартия – 8,82%; картон – 5,81%; пластмаса – 17,76%; текстил – 5,61%; гума – 1,72%; кожа – 2,79%; градински – 16,54%; дървесни – 0,46%; стъкло – 6,73%; метали – 7,66%; инертни >4см – 2,87%; опасни – 1,32%, ситна фракция <4см – 9,58% и други – 3,39%.

Таблица 22: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците

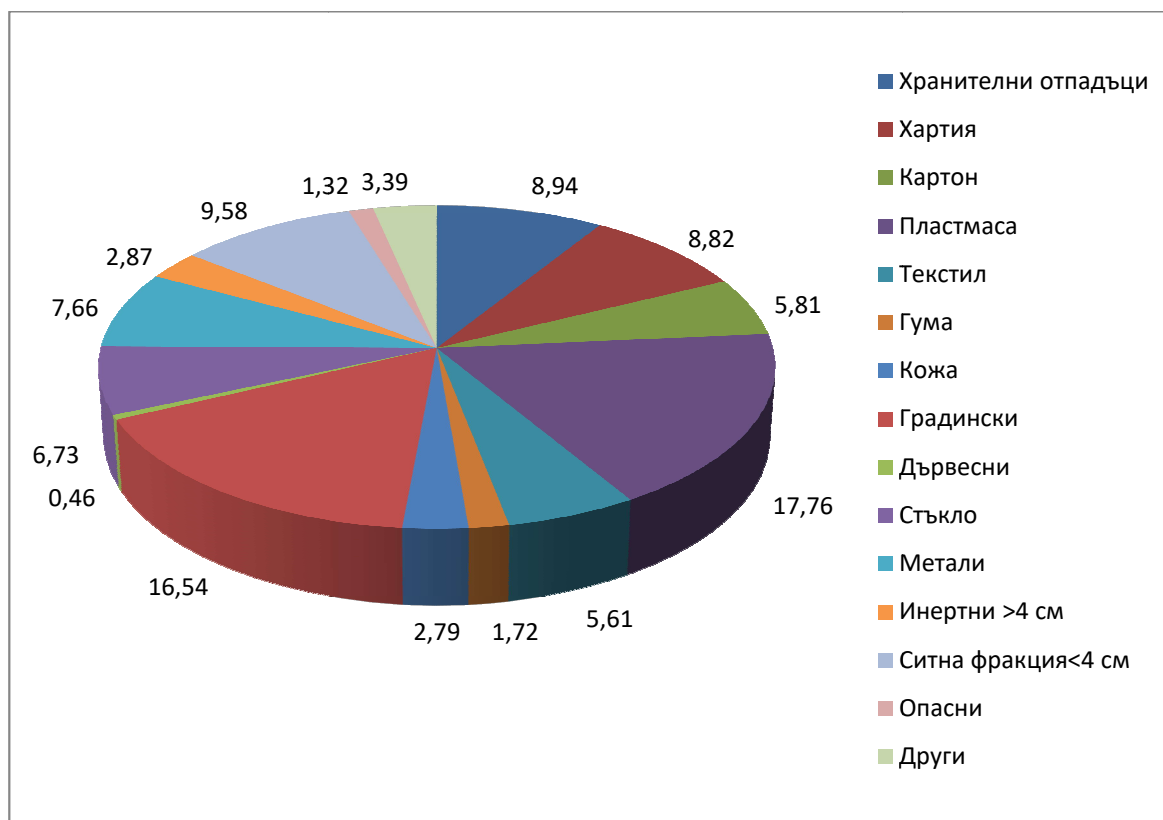
Видове отпадъци	Населени места от 3 до 25 хиляди жители
Хранителни	23.20%
Хартия	8.50%
Картон	5.50%
Пластмаса	10.10%
Текстил	3.70%
Гума	0.90%
Кожа	0.90%
Градински	21.70%
Дървесни	2.00%
Съкло	6.10%
Метали	2.00%
Инертни	14.80%
Опасни	0.60%
Общо	100.00%

Източник: НПУО 2014-2020 г.

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в община Върбица с референтните стойности, съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г. можем да направим извода, че девет вида отпадъци превишават допустимите норми. Това са: хартия, картон, пластмаса, текстил, гума, кожа, стъкло, метали и опасни. Най-голямо е отклонението при пластмасата – 7,6 пункта, при металите – 5,6 пункта и текстил – 2 пункта. Градинските отпадъци са с 5,2 пункта по-малко от референтните стойности, а инертните с 5,3 пункта. Останалите видове фракции отпадъци в морфологичния състав са в стойности близки до референтните.

Графика 3: Морфологичен състав на отпадъците на община Върбица в %

Източник: Окончателен доклад за извършен четириезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица 2019 г.

Таблица 23: Изводи от проведеното проучване на морфологичния състав на смесено събраните битови отпадъци от община Върбица през 2019 г.

Фракции с най-висок средногодишен процент	Пластмаса	Градински	Ситна Фракция<4см	Хранителни
Фракции с най-нисък средногодишен процент	Дървесни	Опасни	Гума	Кожа
Фракции с най-изразена сезонна флукутация	Картон	Текстил	Инертни>4 см	Ситна Фракция<4см
Фракции с най-слаба сезонна флукутация	Кожа	Опасни	Дървесни	Гума

Източник: Окончателен доклад за извършен през 2019 г. четириезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, заложи в НПУО 2021-2028 г., те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на състава на битовите си отпадъци. Съгласно нормативните разпоредби на Чл.8, ал.3 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на

биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., Кметовете на общините извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно Методика, утвърдена със Заповед на Министъра на околната среда и водите. Препоръчителният срок за изготвяне на следващ морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на община Върбица е през 2024 година.

ИЗВОДИ:

- **Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на община Върбица имат фракциите - „пластмаса“ – 17,76% , „градински отпадъци“ – 16,54%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др., ситна фракция <4см – 9,58% и „хранителни“ – 8,94%.**
- **Рециклируемите отпадъци заемат много голям относителен дял - почти 47%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса – 17,76 %, следвано от хартия – 8,82%, метали – 7,66%, стъкло – 6,73%, и картон – 5,81%.**
- **Процента на отпадъците от фракция „други“ е средно – 3,39%, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърлят и неопределими отпадъци, които допринасят за „омърсяване и омокряне“ на пробите и довеждат до невъзможност да се идентифицира произхода на отпадъка.**
- **В град Върбица и селата Бяла река и Тушовица от 2018 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, за която е сключен договор с „Екопак България“ АД, но не всички граждани използват по предназначение цветните контейнери за хартия, стъкло и пластмаса. Това води до висок относителен дял на депонираните на регионалното депо в Омуртаг рециклируеми отпадъци.**

Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци

За анализа на количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци в община Върбица е необходимо е да се идентифицират:

- количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез системите за разделно събиране;
- количествата депонирани биоразградими битови отпадъци;
- количествата разделно събрани и оползотворени битови биоотпадъци.

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за

депонирание, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

Община Върбица си сътрудничи с организацията по оползотворяване „Екопак България“ АД за осъществяване на разделното събиране на отпадъци от опаковки. Системата за разделно събиране е въведена през 2018 г. и обхваща три населени места – гр. Върбица и селата Бяла река и Тушовица.

На обособени площадки в трите населени места са разположени сини, жълти и зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1500 л., както следва:

- гр. Върбица – 10 сини, 10 жълти, 10 зелени контейнера
- с. Бяла река – 4 сини, 4 жълти, 4 зелени контейнера
- с. Тушовица – 2 сини, 2 жълти, 2 зелени контейнера

Разделно са събрани следните количества отпадъци:

- 2018 г. – 6,32 тона отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло
- 2019 г. – 5,21 тона отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло

През 2019 г. за последващо третиране са предадени 1520 кг. стъклени отпадъци, 1720 кг. отпадъци от хартия и картон, 1970 кг. отпадъци от пластмаса. Разделно събраните рециклируеми отпадъци са едва 0,4% от смесените битови отпадъци, генерирани на територията на община Върбица. Това налага разширяване на системата за разделно събиране и в други населени места и активна информационна кампания сред населението.

Разделно събраните отпадъци от опаковки се транспортират до площадка за сортиране. Събраните отпадъци се сортират на отпадъци от опаковки и отпадъци, които не са опаковки. Следва сортиране на годни и негодни за рециклиране, като годните за рециклиране отпадъци от опаковки се сортират по вид и материал.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план Община Върбица следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими“) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество варира от 25% до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство

общините следва да предприемат мерки за поэтапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- *използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;*
- *закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор (купчините не се обръщат след това, но след това компостираната оборска тор се използва като подобрител на почвата).;*
- *изгаряне на градински отпадъци и листа.*

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Върбица и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци в определени периоди е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- за въвеждане на система за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци от общината, след изграждане на общинска компостираща инсталация и/или извозване на зелените и биоразградими отпадъци до регионална инсталация за компостиране/анаеробно разграждане от РСУО - Омуртаг.

Община Върбица трябва да предвиди въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци при източника, извозването им и самостоятелното им третиране на открита общинска или извозването им до регионална инсталация за компостиране с аеробно разграждане на зелените отпадъци.

През 2018 г. Общината е възложила извършване на предварителни проучвания за изграждане на собствена общинска „Площадка за компостиране на биоразградими отпадъци от зелени площи, паркове и градини”.

Предвид разстоянието до Регионалното депо в гр. Омуртаг (около 60 км в двете посоки) е целесъобразно да се изготви Анализ „разходи/ползи“, който да установи целесъобразността и икономическата обосновааност на инвестицията за изграждане на общинска компостираща инсталация. Необходимо е да се проучат точно образуваните количества биоразградими отпадъци, включително от косене и поддържане на зелени площи, паркове, градини и да се прецени дали те са достатъчни за изграждане на общинска компостираща инсталация. Компостиращи инсталации с капацитет под 2000 тона годишно са икономически неефективни и не биха получила финансиране. В този случай управлението на биоразградимите отпадъци трябва да се организира на регионален принцип като част от регионалната система за управление на отпадъците.

За периода, обхванат от настоящата програма при доказани социално-икономически и екологични ползи на територията на община Върбица следва да бъде изградена поне една общинска площадка за открито компостиране чрез разстилане на биоразградимите отпадъци на редове (по метода windrow). Това ще позволи да се предотврати депонирането на значителни количества биоразградими отпадъци при сравнително малки инвестиционни и експлоатационни разходи. Това е най-простата система за компостиране. Тази система е подходяща само за зелени отпадъци (трева, сено, листа, дребни клони, храсти, цветя и други), но не и за останалите биоотпадъци. Когато биоотпадъкът пристигне, замърсителите се отстраняват и се смесва с уплътняващ материал. След това отпадъкът се премества с лопата до

площадката за компостиране и се правят редове с максимална височина 2 м и 6 м ширина. Материала се обръща най-малко на всеки 2 седмици, за да се създаде аерация. В по-малки инсталации обръщането се прави с лопата, а в по-големи – с машина за обръщане.

Предлаганият метод на третиране на биоразградимите отпадъци използва процеса био-деградация, който в естествени условия протича бавно, на повърхността на земята, при температурата на околната среда и предимно анаеробно. Естественото разлагане на органиката се ускорява като преработваният субстрат се събира на редове (т.нар. windrow), което позволява да се съхрани част от топлината отделяна от дейността на микроорганизмите, при което температурата нараства. Този ускорен процес именно е компостирането. Компостиране се разделя на 4 стадия: 1) мезофилен; 2) термофилен; 3) изстиване; 4) съзряване. В процеса на био-деградацията органичният субстрат претърпява физично и химично превръщане с образуването на стабилен хумифициран краен продукт. Този продукт е ценен за селското стопанство като органичен тор и като средство за подобряване структурата на почвата. Важни параметри на процеса са отношението C/N и мултидисперсността на субстрата, необходима за нормалната аерация.

При ефективно извършване на процеса на обръщане активната фаза може да приключи до 1 месец след което са необходими още около два месеца за изстиване и съзряване. Оборската тор и някои растителни отпадъци имат ниско съотношение C/N, висока влажност и лошо се подават на аерация. Те трябва да се смесват с твърд материал (пълнител) сорбиращ влагата, който обезпечава допълнителен въглерод и нужната за аерирането структура на сместа. Най-добрият пълнител се явява сламата, но може да се добавят листа, стърготини, трески, хартиени изрезки и др. В случай, че проекта се развива успешно ще се обсъдят и ползите от закупуване на оборудване за предварително раздробяване и пресяване на биоразградимите отпадъци.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионалното депо. За събирането на отпадъците от малките населени места на общината да се предвиди въвеждането на система за събиране и извозване до съоръжението за компостиране. За въвеждане на системата за разделно събиране на зелените отпадъци трябва да се предвиди закупуване на открити контейнери - 4 куб. метра, които да бъдат разположени на площадки във всяко от населените места на общината и един оборотен контейнер. За извозването на отпадъците трябва да бъде осигурено и транспортно средство – автокран с платформа, което може да обслужва и 7-кубикови контейнери за разделно събрани строителни отпадъци.

Биоразградимите отпадъци могат да бъдат доставяни и директно от домакинствата, срещу което ще получават готов компост. Очаква се, че безплатното предоставяне на компост е достатъчен стимул за населението от селата за да отделят биоразградимите отпадъци от общия отпадъчен поток и по такъв начин да допринесат за намаляване на разходите за извозването на битовите отпадъци до регионалното депо.

Освен за безвъзмездно ползване от жителите, които доставят биоразградими отпадъци за компостиране, за готовия компост ще се търси пазарна реализация в селското и горското стопанство и озеленяването или ще се ползва за наторяване и подобряване на почвата в общински паркове и градини, спортни площадки, нарушени терени и др.

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите ще се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране също ще намали значително количеството на депонираните растителни отпадъци. Необходимо е постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване

на растителните отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е и анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

В съответствие с Националния стратегически план Община Върбица следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;
- 20% от текстилните отпадъци;
- 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1 т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г. Същата правна норма на ЗУО поставя следните актуални цели, в сила от 05.03.2021 г.:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Целите по Чл.31, ал.1, т. 3 - 6 се постигат поэтапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 на ЗУО, целите по Чл.31, ал.1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Таблица 24: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци

Описание	Код от Европейския списък на отпадъците	Бележки
<i>Отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене (хранителни отпадъци)</i>	20 01 08	<i>От домакинства, ресторанти, столове, барове, кафе-магазини, болници и училищни столове</i>
<i>Отпадъци от обществени пазари</i>	20 03 02	<i>Само биоразградими материали, еквивалентни на кодове 200108 и 200201</i>
<i>Отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци)</i>	20 02 01	<i>От частни градини и обществени паркове и зони</i>
<i>Дървесни материали</i>	20 01 38	<i>Не съдържащи опасни вещества, без мебели и едрогабаритни битови отпадъци</i>

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и/или разделно събиране и компостиране на изградените за целта общински или регионални площадки с компостиращи инсталации.

Таблица 25: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци

Метод за третиране	Характеристики
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)	
Компостиране	Отворен или затворен тип, централизирано или домашно компостиране
Анаеробно разграждане	Със или без разграждащо компостиране, ефективност на оползотворяването на енергия
Пиролиза и газификация	Основно се използва за сухи потоци с цел изгаряне за оползотворяване на енергия
За фиксирано събиране на отпадъците	
Механично биологично третиране	Предварително третиране, за да се отделят биоразградимите отпадъци, последвано от третиране подобно на „отпадък разделен при източника“. Разделянето се основава на механични свойства. Възможни видове третиране са: компостиране (стабилизиране), анаеробно разграждане и/или оползотворяване на енергия и/или използване като уплътняващ/покриващ материал

Изгаряне	Със и без оползотворяване на енергия, ефективност на оползотворяването на енергия
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране (трябва да се отбележи и ефективността на оползотворяването на енергия тъй като тя се отнася и за други

В резултат на третиране на био-отпадъците често се получават рециклирани продукти и оползотворяване на енергия. В таблица 26 е представен списък на продуктите получени от рециклиране и оползотворяване на енергия, както и материалите които могат да се избегнат. Различните видове остатъчни материали също са изброени.

Таблица 26: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци

Метод за третиране	Оползотворени продукти	Продукти	Остатъчни отпадъци
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)			
Компостиране	Компост	Растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
Анаеробно разграждане	Биогаз Компост	Електричество, топлина, растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
За фиксирано събиране на отпадъците			
Механично биологично третиране	Енергия	Електричество, топлина, почвен стабилизатор	Стабилизира-ни остатъчни отпадъци, замърсители
Изгаряне	Биогаз	Електричество, топлина, шлака използвана като вторичен строителен материал.	Остатъци
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране		Остатъци

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“⁷ за община Върбица е значителен – 40,57%, в това число - хранителни – 8,94%, градински – 16,54%, дървесни отпадъци – 0,46%, хартия – 8,82% и картон – 5,81%. Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Върбица разделно събраните биоразградими отпадъци са едва 1,28 тона хартия или само 0,3% от биоотпадъците (445 тона). По този показател общината е далече от целевата стойност от 50 на сто до 2020 г. и следва да се предприемат спешни мерки за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. Според данните от извършения през 2019 г. морфологичен анализ на отпадъците в община Върбица са депонирани 43 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са значително под допустимите минимални стандарти.

Предвид разпоредбите на чл.34, ал.1 от ЗУО, и чл.61, ал.2 от Наредбата за управление на отпадъците на община Върбица, „Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно“. При изчислението на количествата образувани отпадъци от косене и поддържане на обществени зелени площи се спазват указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните

⁷ Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците (насоки за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС №275 от 06.12.2013 г., Обн. ДВ, бр.107 от 13.12.2013 г.), одобрени със Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е 6 кг./м²/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др.

Анализът показва, че в община Върбица има много добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на зелени и отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо. Изграждането на открита общинска инсталация за компостиране е целесъобразно с оглед оползотворяването на местните биоотпадъци близо до източника им на образуване. Премества се и въвеждане на система за домашно компостиране.

Информацията ще послужи при планиране на количествата биоотпадъци, които Община Върбица може да осигури при изграждане на бъдеща общинска инсталация за компостиране или за извозване на площадка за компостиране на Регионалното депо в гр. Омуртаг.

ИЗВОДИ:

Количествата на ТБО, които постъпват за депониране от територията на община Върбица, могат значително да се намалят:

- **чрез отделяне на количествата рециклируеми компоненти от отпадъчния поток, които се предават за рециклиране;**
- **чрез разширяване на системата за разделно събиране на рециклируеми отпадъци;**
- **чрез отделяне на органичната фракция, която да се оползотворява чрез инсталации за компостиране или други методи за оползотворяване.**

3.1.2. Строителни отпадъци

Община Върбица има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградено депо или площадка за депониране на строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години.

Ниската тенденция в прираста на населението в общината не стимулира активни дейности в жилищното строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Отпадъците се извозват от собствениците им, без да се води отчетност. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдове за битови отпадъци. Част от генерираните СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до рег. депо за битови отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци в община Върбица.

Във връзка със стремежа за намаляване на количествата на тези отпадъци, през 2018 г. е възложено предпроектно проучване за изграждане на „Площадка за временно съхранение на строителни отпадъци” в изпълнение разпоредбите на чл.19, ал.3, от „Закона за управление на отпадъците”. Необходимо е да бъде разработен и Анализ разходи – ползи за въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на строителните отпадъци, генерирани на

територията общината. Анализът може да послужи за избора на икономически обоснована система за управление на строителните отпадъци в общината.

Към настоящия момент малките количества строителни отпадъци, генерирани от ремонти на частни жилища и офиси се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък от звено „Чистота“ на Община Върбица.

Съгласно нормативните разпоредби едрогабаритните отпадъци се събират в съдове тип „Вана” и се транспортират до регионално депо.

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г. се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Член 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т. ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО).

Контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице. (2) За строежи, чийто възложител е кметът на общината, контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от директора на РИОСВ, на чиято територия е строежът.

Кметът на общината изпраща информацията до директора на РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително

премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

За експлоатацията на регионалните депа са издадени съответните комплексни разрешителни (КР), по реда на Глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда. В издадените КР на Регионалните депа за отпадъци в страната е разрешено приемането за депониране на битови, производствени и строителни отпадъци. Допълнително в КР е разрешено на операторите на депата да приемат следните отпадъци (основно строителни) за извършване на дейности по тяхното оползотворяване: 27 - 17 01 01 Бетон; - 17 01 02 Тухли; - 17 01 03 Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия; - 17 01 07 Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06; - 17 05 04 Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03; - 17 05 06 Изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05; - 20 02 02 Почва и камъни.

Оползотворяването на подходящи фракции от посочените отпадъците включват основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетките за неопасни отпадъци при експлоатацията на съответното регионално депо. В повечето случаи, при постъпване на ОСР на депата, същите се използват за уплътняване и запръстяване на отпадъчното тяло, формирано от битовите отпадъци. Част от ОСР, постъпващи от строителни фирми и инвеститори могат да се използват от операторите като материали за укрепване на вътрешните обслужващи пътища на територията на депата. С използването на инертни ОСР като бетон, тухли, керемиди, плочки, керамични изделия, почва и камъни за запръстяване на натрупаните в депото битови отпадъци се допринася за ограничаване на: - емисиите от миризми и прах от депото; - разнасяните от вятъра отпадъци; - запалванията на отпадъците в депото.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще Общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци показват, че голяма част от фирмите и домакинствата, генериращи строителни отпадъци на територията на община Върбица ги изхвърлят нерегламентирано. На територията на общината, както и в региона все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо общината да направи проучване за възможностите за изграждане на инсталация за временно съхранение и/или оползотворяване на строителните отпадъци или тяхното рециклиране в териториално близки райони.

Необходимо е да се създаде организация за разделно събиране, извозване и третиране на строителните отпадъци. За въвеждане на система за разделно събиране на строителни отпадъци е необходимо закупуване на открити контейнери - 7 куб. метра. За извозването на отпадъците трябва да бъде осигурено и транспортно средство – автокран с платформа.

Изграждането на самостоятелна площадка за временно съхранение и/или третиране на строителните отпадъци включва определянето на дейностите, операциите и съоръженията и технологичните връзки между тях, определяне на общия капацитет на площадката в зависимост от терена и прогнозното количество на отпадъците. Инвестиционните разходи за изграждане на собствена общинска площадка за временно съхранение и/или рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци могат да бъдат определени с анализ разходи/ползи.

ИЗВОДИ:

Образуваните строителни отпадъци на територията на община Върбица са предимно от юридически лица от строителна дейност. Незначителна част от тях са формирани от физически лица вследствие на домашни ремонтни дейности. Много често, населението събира смесено строителните отпадъци с битовите. Отпадъците от строителство и ремонти: камъни, тухли, бетон, гипс и др. заемат незначителен дял в морфологичния състав на отпадъците в община Върбица – около 2,87% средногодишно. Отчитайки факта, че голяма част от сградният фонд в общината е амортизиран, пътната и улични мрежи се нуждаят от ремонти, можем да предположим, че новото строителство и обновяването неминуемо ще доведе до генериране на по-големи количества земни маси и строителни отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното последващо оползотворяване и повторна употреба.

3.1.3. Производствени и опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ, бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - Шумен.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.т13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни

отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потоъкът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община Върбица са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. На територията на общината няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни и производствени отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирана фирма. Производствените предприятия на територията на общината образуват предимно отпадъци с характер на битови, специфично масово разпространени и рециклируеми отпадъци. Фирмите изготвят годишни отчети и ги представят пред ИАОС. Следва да се отбележи, че не всички фирми изпълняват задълженията си да предоставят необходимата информация за генерираните от тях отпадъци в ИАОС.

Един от потенциалните източници за локални почвени замърсявания са складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди. На територията на община Върбица в с. Конево е разположен склад за ПРЗ с 6 броя ББ кубове, в които се съхраняват 12600 кг/500 л негодни за употреба препарати за растителна защита. При проверките на РИОСВ – Шумен през 2019 г. не са констатирани разпилявания и течове на препарати по прилежащите земни площи. Дадените при проверките предписания са изпълнени. На контейнерите „Б-Б кубове“ е извършено гаранционно обслужване от „БалБок Инженеринг“ АД, гр. София.

Контролирани предприятия на територията на Община Върбица, по отношение на използваните и съхранявани химични вещества са:

- „Биогенезис Енди ЕООД - гр. Върбица;
- ЕТ „Кемалдин Мехмедов“ - гр. Върбица;
- „Масиф“ ЕООД – гр. Върбица (бивша Герила);
- „Коко“ ЕООД - гр. Върбица.

Замърсявания на почвите в общината се предизвиква от изхвърлянето на твърди битови отпадъци (отпадъци от различен характер). Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците. В местата с високи подпочвени води, съществува тенденция /естествен процес/ за киселиняване и засоляване на почвите.

ИЗВОДИ:

В община Върбица в голяма степен са решени проблемите с управлението на производствените и опасни отпадъци. РИОСВ - Шумен извършва системни проверки за спазване изискванията на ЗУО за управление на производствените и опасни отпадъци. Необходима е добра комуникация с контролните органи при необходимост за предотвратяване рисковете за човешкото здраве и околната среда.

3.1.4. Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане .

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.

- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;

- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;

- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложи в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

Община Върбица има сключени договори за разделно събиране на отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване с „Екобултех” АД и за излезли от употреба батерии и акумулатори с „Екобулбатери“ АД.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти”, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

В община Върбица няма регистрирани площадки за дейности с отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и излезли от употреба гуми.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Болничните и здравни заведения и кабинети имат въведени задължения за сключване на самостоятелни договори за обезвреждане на опасните си отпадъци от дейността си в инсинератори.

Утайки от ПСОВ

Утайките от ПСОВ са източник на енергия при оползотворяването им чрез методите на изгаряне и извличане на фосфора. Най-масово все още се прилагат методите за оползотворяване в земеделието и за възстановяване на нарушени терени. В България за съжаление все още най-често срещания метод е депонирането на утайките след изсушаване.

Очакваното количество утайки крие риск за околната среда и за здравето на хората, в случай че не бъдат намерени и приложени съответните решения за тяхното стабилизиране, съхранение и/или оползотворяване. Законът за водите предвижда в канализационните мрежи и пречиствателните станции за отпадъчни води в населените места да бъдат включвани отпадъчни води съобразено с технологията за третиране на утайките предвид по-нататъшното им оползотворяване или крайно обезвреждане. По отношение на съществуващата йерархия на

възможностите, когато става въпрос за устойчиво развитие в дългосрочен план, рециклирането и материалното оползотворяване на отпадъците са за предпочитане пред изгарянето или обезвреждането им чрез депониране. В случая с утайките от отпадъчни води вариантите следва да се разглеждат, в зависимост от различните нива на замърсителите, патогенните организми и въздействието им върху хората и околната среда.

Съществуващите в момента възможни варианти за оползотворяване или окончателно обезвреждане на утайки от отпадъчни води могат да бъдат обобщени по следния начин: материално оползотворяване върху земеделска земя; рециклиранен на фосфора; енергийно оползотворяване в термични процеси; обезвреждане/наземно депониране.

При директното оползотворяване на утайки в земеделието е възможно възникването на някои неудобства (емисии на миризми, възможни рискове за околната среда или нещо друго). От друга страна не бива да се забравя, че тази употреба зависи от земеделските стопани, които не са длъжни да приемат утайки, а и техните изисквания към качеството се променят според сезона. Очаква се нарастващите нужди от съвременен третиране на утайките, което да гарантира премахването на патогенните организми и контрола върху замърсителите, да доведат до използването на утайките върху земеделска земя само след тяхното предварително третиране, например компостиране и производство на висококачествен компост. Всички основни методи за третиране трябва да бъдат подробно разгледани по отношение на това дали са подходящи за предоставянето на устойчиво решение за управлението на утайките.

На територията на община Върбица няма изградени ПСОВ и поради липса на такива пречиствателни съоръжения не са разработвани Програми за управление на утайките.

ИЗВОДИ: Община Върбица е сключила договори с лицензирани фирми за организиране на дейностите по управление на специфичните потоци отпадъци и отделянето им от общия поток битови отпадъци. В това направление е необходима допълнителна работа с местните общности за повишаване на тяхната екологична култура и съзнание за изхвърляне на специфичните отпадъци на регламентираните за целта площадки и места.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ

- Основен източник на битови отпадъци в община Върбица са домакинствата и предприятията. Системите за организирано събиране и извозване на битовите отпадъци обхващат 100% от населението, като на територията на общината няма необслужвани населени места.
- Количеството генерирани смесени битови отпадъци в общината нараства с около 9% през 2019 г. спрямо 2017 г., въпреки, че за същия период населението се увеличава само с 0,5%. През 2019 г. от всички населени места на територията на община Върбица са депонирани общо 1191,84 тона отпадъци.
- Нормата на натрупване на отпадъците в община Върбица за 2019 г. е 114 кг/чов./г., което е с 9 кг/човек/на година повече спрямо 2017 г. (105 кг./чов.год.). Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ, препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за Върбица е много по-ниска от допустимите стойности.
- Депонирането е основния метод за обезвреждане и третиране на битовите отпадъци в общината, следван от разделното събиране на отпадъци. Поради липсата на съоръжения за оползотворяване на биоразградими битови отпадъци към момента се наблюдава изоставане по показателя компостиране.
- Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на община Върбица имат фракциите - „пластмаса“ – 17,76% , „градински отпадъци“ – 16,54%, в това число растения,

растителни остатъци, окапали листа, трева и др., ситна фракция < 4 см – 9,58% и „хранителни“ – 8,94%.

- Рециклируемите отпадъци заемат много голям относителен дял - почти 47%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса – 17,76 %, следвано от хартия – 8,82%, метали – 7,66%, стъкло – 6,73%, и картон – 5,81%. В град Върбица и селата Бяла река и Тушовица от 2018 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.
- Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“ също е значителен – 40,57%, в това число - хранителни – 8,94%, градински – 16,54%, дървесни отпадъци – 0,46%, хартия – 8,82% и картон – 5,81%. Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Върбица разделно събраните биоразградими отпадъци са едва 1,28 тона хартия или само 0,3% от биоотпадъците (445 тона). По този показател общината е далече от целевата стойност от 50 на сто до 2020 г.
- Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. Според данните от извършения през 2019 г. морфологичен анализ в община Върбица са депонирани 43 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са под допустимите минимални стандарти.
- Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците от строителство на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци.
- Наличен е един склад за негодни за употреба препарати за растителна защита в с. Конево, с 6 броя ББ кубове.
- Необходимо е системно проучване на морфологичния състав на отпадъците, което да позволи идентифициране на съществуващите тенденции и избиране на специфичен подход, свързан с разделното събиране и други дейности по управление на отпадъците.
- Необходимо е разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки), в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места на общината.
- Разширяване на информационните кампании за обществеността и бизнеса относно ползите от разделното събиране на отпадъци, координирани с информационните кампании на организациите по оползотворяване, ще допринесе за подобряване на ефективността на системата.
- Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.

3.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

3.2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци

Ключова предпоставка за успешното управление на отпадъците е наличието на подходяща инфраструктура, отговаряща на съвременните екологични стандарти и технологии за обезвреждане. В тази част на анализа са представени данни за съществуващата инфраструктура за управление на отпадъците в община Върбица и тази, за която има готовност или е необходимо да се изгради.

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците дава отговори на следните въпроси:

- Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти?

- Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти?
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците?
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия?

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база и висока обществена отговорност. Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са два:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община Върбица има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината или 10433 души към 31.12.2019 г., по официални данни на НСИ.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Върбица се извършват от звено „Чистота“ към Общинската администрация.

Звено „Чистота“ отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от гр. Върбица и останалите 15 населени места от общината и транспортиране до Регионално депо - Омуртаг;
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете за смет и в жилищните райони и транспортирането им до депото.
- Почистване на контейнерните площадки, след обработка на контейнерите и съдовете за отпадъци;
- Почистване и извозване на отпадъци от локални (нерегламентирани) замърсявания с битови, или растителни отпадъци, както и отпадъци от пролетно почистване по заявка;
- Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в общината.

Образуваните отпадъци се събират смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.

За дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване се използва следната специализирана техника и машини - камиони тип ротопреса: Ман – 1 бр., Рено - 1 бр. и Шкода – 1 бр.

На територията на община Върбица към 2020 г. са разположени: контейнери тип „Мева“ – 716 бр., контейнери тип „Бобър“ – 528 бр.

Кратността на обслужване на съдовете е по график. Ежегодно до 30 октомври се изготвя график за сметосъбирането на отпадъците, определен със заповед от Кмета на Общината по райони.

За събиране и транспортиране на отпадъци от площади, алеи, паркове и от почистване на локални замърсявания се използват :

- Самосвал до 5 т. – 1 бр.;
- Багер – товарач – 1 бр.

Профилактиката по дезинфекцията на съдовете за отпадъци се изпълнява четири месеца годишно през летния сезон /от месец май до месец август/ веднъж месечно по райони на извозването на отпадъците. Общината е намерила различни решения за събиране на отпадъците от обществените места, улиците, паркове и т.н. като обемът на използваните съдове - метални кошчета варира в границите 0,4 – 0,75 м³.

На територията на общината са разположени и 109 броя улични кошчета, които също се обслужват от звено „Чистота“.

Община Върбица има сключен договор с „Екопак България“ АД за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Изградената система за разделно събиране включва гр. Върбица и селата Бяла река и Тушовица. Обособени са 16 точки с по три контейнера за разделно събиране – жълт контейнер – за пластмаса и метал; син контейнер – за хартия и картон и зелен контейнер – за стъкло. Всички контейнери са от затворен тип - нови модерни контейнери тип „Иглу“, които не позволяват изваждане и разпиляване на отпадъците.

Поставените контейнери са, както следва: в гр.Върбица – 10 точки (30 контейнера), с.Бяла Река – 4 точки (12 контейнера), с.Тушовица – 2 точки (6 контейнера).

Община Върбица не разполага със съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци и специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел.

Малките количества строителни отпадъци, генерирани от ремонти на частни жилища и търговски обекти в общината се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък от звено „Чистота“. Съгласно нормативните разпоредби едрогабаритните строителни отпадъци се събират в съдове тип „Вана“ и се транспортират за депониране до РДО - Омуртаг.

Община Върбица има инвестиционно намерение за въвеждане на системи за сепариране на ТБО, разделно събиране и оползотворяване на зелените и биоразградими отпадъци и на строителните отпадъци, генерирани на нейната територия.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно от звено „Чистота“.

ИЗВОДИ:

Изградената система за събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци в община Върбица обхваща 100% от населението и осигурява достатъчно на брой съдове и оптималното им обслужване.

Чрез въведената в три населени места система за разделно събиране на отпадъци от опаковки се очаква да се намали количеството на депонираните рециклируеми отпадъци. Необходимо е да се работи за разширяване на тази система в останалите населени места на общината, обществени сгради, търговски обекти и заведения.

Морфологичният състав на образуваните отпадъци може да се промени в резултат на:

- **Изграждането на общински инсталации и въвеждането на системи за разделно събиране и компостиране на растителните и биоразградими отпадъци и за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци;**
- **Излизането от употреба през 2021 г. на масово използваните в бита пластмасови и комбинирани опаковки за еднократна употреба;**
- **Провеждане на разяснителни и обучителни кампании за информиране на населението, че отпадъка събран разделно е ценен ресурс.**

3.2.2. Претоварни станции и инсталации за предварително третиране/ сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл.38, ал.1 от Наредба №6/27.08.2013 г. с посл. изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г., отпадъците предназначени за обезвреждане, чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране. Министърът на околната среда и водите утвърждава със заповед Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в Република България.

По смисъла на Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци под „Предварително третиране“ разбираме - всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Съгласно дефиницията за „предварително третиране“ (в наредбата и в директивата) изпълнението на поне една от целите на изискването за промяна на характеристиките на отпадъците е достатъчно за да се счита, че операцията представлява предварително третиране. Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.

Като основни методи за предварително третиране на смесените битови отпадъци могат да се разглеждат:

- разделно събиране при източника на образуване;
- сепариране (разделяне) по фракции на битовите отпадъци;
- биологични методи за третиране на биоразградимата фракция от общия поток на битовите отпадъци;
- смесени методи на механично и биологично третиране на битовите отпадъци.

От съществуващата система за управление на отпадъците в община Върбица може да се приеме, че не се осъществява предварително третиране на битовите отпадъци в процеса на събирането им и единственият метод за обезвреждане е депонирането им.

На територията на община Върбица към момента няма изградена претоварна станция за отпадъци. Предвидена е такава и има одобрен инвестиционен проект за инсталация за предварително третиране /сепариране/ с претоварна станция в землището на с. Менгишево. Чрез предварителното третиране на смесените битови отпадъци ще се достигнат целите за рециклиране на отпадъчни материали от хартия, картон, пластмаса и метал, заложи в ЗУО.

На територията на община Върбица се генерират основно битови отпадъци, по които са класифицирани като неопасни и инертни отпадъци, които отпадат от строително-ремонтни дейности от домакинствата. Към момента няма изградени площадки и съоръжения за третиране на битовите отпадъци. Същите се събират и извозват на Регионалното депо в Омуртаг, където директно се депонират.

За изпълнение на нормативното изискване относно предварително третиране на отпадъците и с цел намаляване на количествата, подлежащи на депониране Община Върбица предвижда в бъдеще:

- Отделяне на биоразградимите от общия поток битови отпадъци, чрез специални съдове и извозването им до общинска и/или регионална компостираща инсталация.
- Въвеждане и поетапно разширяване на системата за фамилно компостиране.
- Отделяне на опасните отпадъци от бита от общия отпадъчен поток, чрез събирането им от фирма, притежаваща разрешително за оползотворяване по реда на ЗУО.
- Отделяне на рециклируемите отпадъци, чрез разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в повече населени места.
- Отделяне на строителните отпадъци, въвеждане на система за разделното им събиране и извозване за рециклиране и подготовката им за повторна употреба.

3.2.3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

Въвеждането на устойчива общинска колективна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща контейнери за разделно събиране с последващо сортиране по видове материали в сепарираща инсталация, и обезпечена със специализирана техника за отпадъци и транспортно обслужваща техника, е един процес, който е икономически приемлив и води до висока ефективност.

Ефективните системи за разделно събиране и последващо оползотворяване на отделните потоци отпадъци са ключът към успешното им управление. Основната концепция на организацията за разделно събиране на отпадъци се състои в това, че всеки отделен продукт се превръща в отпадък, като се смеси в кофата за общо събиране на отпадъци. Разделно събраните хартиени, пластмасови, метални и стъклени опаковки вече не са боклук, а търговски продукт – ценна суровина за промишлеността. Изхождайки от актуалната в

момента законова рамка, се определя какъв/или какви именно компоненти от състава на ТБО ще се събират разделно от общия поток генерирани отпадъци.

Изборът и въвеждането на система за разделно събиране подпомага икономиката чрез спестяване на ценни суровини, материали и ресурси и увеличава експлоатационния срок на депата за битови отпадъци.

През 2018 г. в община Върбица е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, генерирани на територията на град Върбаца и селата Бяла река и Тушовица. Общината си сътрудничи с организацията по оползотворяване „Екопак България” АД.

Оползотворяващата организация има следните ангажименти:

- Грижи се за поддържане доброто състояние на цветните контейнери;
- Възстановява във времето счупените или изгорели контейнери;
- Извършва периодични проверки и следи за спазване на предоставените писмени инструкции за работа по дейността за разделното събиране и качеството на изпълнение на поетите ангажименти от фирмите подизпълнители;
- Следи през годината за качеството и вида на събраните отпадъци от контейнерите, изготвя справки и информира периодично Общината;
- Обработва информацията и предоставя на Общината годишни данни за количествата разделно събрани, сортирани и предадени на крайни преработватели отпадъци от опаковки;
- Контролира транспортирането на разделно събраните отпадъци от контейнерите по утвърдения график.

Разделно са събрани следните количества отпадъци:

- 2018 г. – 6,32 тона отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло;
- 2019 г. – 5,21 тона отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло.

Общо събрани отпадъци от опаковки за 2018 г. и 2019 г. – 11 530 килограма.

Необходимо е въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци, генерирани в община Върбица при източника, извозване и самостоятелно третиране на открита общинска инсталация за компостиране с аеробно разграждане или на регионална площадка в гр. Омуртаг. Целесъобразно е на територията на община Върбица да бъде изградена поне една площадка за открито компостиране чрез разстилане на биоразградимите отпадъци на редове (по метода windrow). Това ще позволи да се предотврати депонирането на значителни количества биоразградими отпадъци при сравнително малки инвестиционни и експлоатационни разходи. Това е най-простата система. Тази система е подходяща само за зелени отпадъци (трева, сено, листа, дребни клони, храсти, цветя и други), но не и за биоотпадъци. Когато биоотпадъкът пристигне, замърсителите се отстраняват и се смесва с уплътняващ материал. След това отпадъкът се премества с лопата до площадката за компостиране и се правят редове с максимална височина 2 м и 6 м ширина. Материала се обръща най-малко на всеки 2 седмици, за да се създаде аерация. В по-малки инсталации обръщането се прави с лопата, а в по-големи – с машина за обръщане.

За въвеждане на системата за разделно събиране на зелените отпадъци се предвижда закупуване на контейнери - 4 куб. метра, които да бъдат разположени на площадки във всяко населено място. За извозването на отпадъците ще бъде осигурено транспортно средство – автокран с платформа, което ще обслужва и 7-кубикови контейнери за разделно събрани строителни отпадъци.

Необходимо е създаване на организация за разделно събиране, извозване и самостоятелно третиране и на строителните отпадъци на собствена площадка на Община Върбица или в териториално близки съоръжения, с цел повторната им употреба.

Община Върбица е извършила предварителни проучвания за изграждане на „Площадка за компостиране на биоразградими отпадъци от зелени площи, паркове и градини”, както и „Площадка за временно съхранение на строителни отпадъци” в изпълнение разпоредбите на чл.19, ал.3, от „Закона за управление на отпадъците”.

Необходимо е да се възложат Анализ „Разходи/Ползи“, определяне на терени, инвестиционно проектиране на необходимите съоръжения и въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на зелени и биоотпадъци и на строителни отпадъци.

Разпоредбите на чл.31, ал.1, т. 2 ЗУО изискват до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране и компостиране в общинска или регионална инсталация.

Що се отнася до строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради, системата за тяхното управление, рециклиране и повторна употреба също е нормативно обоснована. Според Рамковата Директива за отпадъци до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

Община Върбица има сключени договори с „Екобултех“ АД за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/ и с „Екобулбатери“ АД за негодните за употреба батерии и акумулатори.

С цел намаляване на количествата отпадъци, подлежащи за депониране от територията на общината се препоръчва на населението всички отпадъци, подлежащи на рециклиране да се изхвърлят в контейнери за разделно събиране или да се предават в пунковете, отговарящи на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Особено внимание се обръща на лицата, извършващи търговска дейност.

3.2.4. Обезвреждане на отпадъци

Обезвреждането на отпадъците, както и предотвратяване на образуването им цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда от отделянето на газове и инфилтрат от протичащите процеси на гниене при депонирането им. Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво за обезвреждане на отпадъците също са с голямо значение за постигане на целите.

Депониране

Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.

Дейности за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

- Закриване и рекултивация на съществуващото депо за ТБО;
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролирано изхвърляне и неконтролирано изгаряне на отпадъци и др. неконтролирани методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество на биоразградимите отпадъци, депонирани на депото;
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на зелените отпадъци;
- Насърчаване на домашното компостиране;
- Изграждане на открити площадки за събиране и компостиране на отделно събраните зелени отпадъци от паркове и градини на територията на общините;
- Изграждане на площадка за компостиране на регионалното депо;

- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране и изграждане на центрове за рециклиране;
- Осигуряване прием на широк спектър отпадъци, различни от обикновените домакински отпадъци, като например: опасни домакински отпадъци, отпадъци от електронно и електрическо оборудване, едрогабаритни отпадъци, градински отпадъци, строителни отпадъци от частни домове, рециклируеми материали и др. на регионалното депо;
- Всички други фракции домакински отпадъци, като опасни отпадъци, ОЕЕО и СО от домакинствата, които не се приемат от общинската система за сметосъбиране, ще бъдат приемани и сортирани в центъра за рециклиране, за да се гарантира, че отпадъците ще бъдат третирани в съответствие с целите на НПУО.

Регионален Център за Контролирано Обезвреждане на Твърди Битови Отпадъци (РЦКОТБО) – гр. Омуртаг е в експлоатация от 2008 г. на основание Комплексно разрешително № 302 – НО/ 2008 г. (КР), издадено от ИАОС. Депото се намира на около 3 км южно от гр.Омуртаг. То е предвидено за три клетки, като са изградени само Клетка №1 и Клетка №2. Поради изчерпване на капацитета Клетка №1, предстои да бъде закрыта и рекултивирана, а в експлоатация от края на месец юни 2019 г. е новоизградената Клетка №2.

Към регионалното депо няма изградена сепарираща инсталация и при приемане на отпадъците, същите се третират, чрез пробутване, разстилане, уплътняване и запръстяване.

На Площадката в регионалното депо се депонират и производствени отпадъци с характер на битови, както и отпадъци от строителство и събаряне, вкл. почва, камъни и изкопани земни маси.

Регионалното депо е предоставено за стопанисване и управление на „Лисец” ЕООД, гр. Омуртаг от 2014 г.

Избраната технология на депониране се осъществява посредством уплътняването на отпадъците с булдозер и последващото им запръстяване с пръст или инертни материали.

Депонирането и обезвреждането на отпадъците се извършва по приетата в проекта и одобрена технология включваща следните дейности:

- изграждане на клетки с височина 1,5 м;
- разстилане отпадъците на пластове с булдозер;
- уплътняване с компактор;
- запръстяване на отпадъците с почвен слой с дебелина 30 см.;
- уплътняване на отпадъка и запръстяващия слой.

Запръстяването се извършва в срок 24 часа след разтоварването на отпадъците. На терен на депото Операторът осигурява запас от пръст или инертни материали достатъчен за запръстяване на отпадъците поне за три дни. В случай, че отпадъците не бъдат своевременно запръстени, те се обработват с инсектицидни препарати, не по-късно от 48 часа след депонирането им на депото. Операторът извършва операция по обезвреждане на отпадъци на територията на „Регионално депо за неопасни отпадъци”, обозначена с код D5 (специално проектирани депа), на отпадъци с наименование и код, съгласно изискванията определени в актуализация “План за експлоатация”, представляващ неразделна част от “Проекта на технологията за депониране” и от КР и отговарящи на посочените в условията количества.

На територията на Регионалното депо – Омуртаг са разрешени за приемане всички видове отпадъци посочени по код и наименование в Условие 11.2.5. от Комплексното разрешително № 302-НО/2008 г .

При всяка доставка на отпадъци тя се придружава с документация, включваща данни за притежателя на отпадъците.

Формираните инфилтрирани води на Площадката на депото се събират чрез събирателна дренажна система и охранителни околоръстни канавки, посредством която се отвежда смесен поток от производствени, битово-фекални и дъждовни води от стопанския двор в „ретензионен басейн за инфилтрат”, които след препомпване в канализация за инфилтрирани води, се отвеждат за оборотно оросяване на тялото на депото.

Изградената регионална система за управление на отпадъците задоволява европейските изисквания за екологосъобразно обезвреждане на цялото количество битови отпадъци, генерирани на територията на региона.

Биологично третиране

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими“) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин. Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;
- закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);
- Натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостираны) за използване като подобрител на почвата);
- изгаряне на градински отпадъци и листа.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на Общината и значителното участие на селскостопанските отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди, е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- ✓ за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- ✓ за изграждане на общинска/регионална инсталации за компостиране аеробно/анаеробно разграждане.

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите може да се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

3.2.5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО до кв.Трошка е затворено и е извършена техническа и биологична рекултивация по проект, финансиран от ПУДООС.

Всички нерегламентирани сметища на територията на община Върбица са почистени и закрити, в изпълнение на задълженията на кметовете на общини, съгласно чл.19, ал. 3, т. 15 от ЗУО за организиране почистването на нерегламентирани сметища.

Въпреки това на територията на община Върбица продължава да е актуален проблемът с периодичното образуване на нерегламентирани сметища и замърсени площи от неконтролирано изхвърляне на битови, градински и животински отпадъци, наблюдавани предимно в периферията на населените места, дерета и речни долини.

Общината предприема необходимите мерки и всички нерегламентирани сметища се ликвидират и почистват своевременно. През 2019 г. година са почистени 29 бр. незаконни сметища, в 16 населени места на общината и прилежащите територии на гр. Върбица с наета и собствена техника с приблизителна площ 37 дка. Поставени са предупредителни табели за забрана нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на определени места.

На всички почистени терени е необходимо да се поставят забранителни табели с размера на санкциите за нарушителите.

При установяване на нови локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община Върбица.

В част от случаите се наблюдават повторно замърсяване на терените с локализирано нерегламентирано изхвърляне на отпадъци, но същите се почистват отново.

ИЗВОДИ:

Основният метод за обезвреждане на битовите отпадъци в община Върбица все още е депонирането, като не се осъществява предварително третиране, сепариране или компактиране на отпадъците.

Въведената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки дава добри резултати и трябва да бъде разширена във всички населени места на общината.

Предстои изграждане на претоварна станция със сепарираща инсталация в с. Менгишево. Необходимо е да се предвиди въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите и строителни отпадъци.

Старото общинско депо е закрито и рекултивирано. Всички нерегламентирани сметища са ликвидирани, а при възникване на нови локални замърсявания същите се почистват своевременно.

3.3. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Анализът на институционалния капацитет има за цел да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на Общинска администрация - Върбица в сферата на управлението на отпадъците.

Отговорните лица по управлението на дейностите с отпадъците са: Общински съвет, Кмет на общината, Кметове на населени места и Кметски заместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагане на местно ниво;

- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в община Върбица за периода 2021- 2028 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации, е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за насърчаване на кооперирането между общините, с цел изпълнение на техните отговорности и ще подпомогне усъвършенстването на системите за управление на отпадъците в общините и чрез регионалните инициативи ще бъде осигурен достъп до необходимото ноу-хау и техническа инфраструктура за обезвреждане на приемлива за населението цена.

В дейностите по управление на отпадъците са ангажирани следните институции: Община Върбица; Общински съвет – Върбица; Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Омуртаг, което обхваща общините: Омуртаг, Върбица, Котел и Антоново; оператор на Регионалния център за управление на отпадъците – Омуртаг и сметосъбиращата и сметоизвозваща организация – общинско звено „Чистота“.

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в община Върбица се осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет Върбица, имащи отношение към темата с отпадъците.

В Общината управлението на отпадъците се извършва от Кмет - ресорен Заместник кмет – Кметове на населени места, Директор на Дирекция „Регионално развитие, хуманитарни дейности и инвестиционни програми” (РРХДИП) и Началник на Отдел „Териториално – селищно устройство и инвестиционни програми” (ТСУИП).

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Върбица структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е отдел „Териториално – селищно устройство и инвестиционни програми”, който отговаря пряко за дейностите по екология, озеленяване и чистота.

Пряко ангажирани с контрола, работата и проблемите свързани с управлението на отпадъците на Община Върбица са следните служители:

- Директор на дирекция „РРХДИП“;
- Началник отдел „ТСУИП“
- Еколог на община Върбица;
- Звено „Чистота“ с обща численост 19 служители.

Отговорните служители организират и контролират дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнението на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други. Те участват активно в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на съответните длъжности.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани;
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други;
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни;
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на управление на отпадъците;
- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

Във връзка с чл.22, ал.1 от ЗУО, Община Върбица има разработена Наредба за управление на отпадъците (с посл. изм. и доп. - Решение на Общински съвет – Върбица №6 по Протокол №8 от 31.07.2019 г.). Наредбата урежда правата и задълженията по отношение на дейностите за управление на отпадъците на територията на общината, на физически лица, които живеят или временно пребивават в общината, както и на юридическите лица, които осъществяват стопанска дейност на нейната територия. Наредбата регламентира реда и условията за изхвърлянето, събирането, транспортирането, оползотворяването, обезвреждането и контрола върху дейностите с отпадъците.

Прилагането на нормативната уредба, свързана с управлението на отпадъците се извършва от Началник отдел „ТСУИП“ и Еколога на Общината, които имат необходимото образование и квалификация. По населени места контролни правомощия имат и кметовете на населени места.

За извършване на контролна дейност в общината са упълномощени еколога на общината и кметовете на кметствата. Актовете се съставят от служители на Общинската администрация и от представители на РИОСВ – Шумен, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет - Върбица.

В областта на дейностите с отпадъци общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво.

Контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от длъжностни лица в общинска администрация и инспекторите от РИОСВ.

Контролната дейност може да бъде подобрена чрез:

- Подобряване на координацията между контролните органи на различно подчинение;
- Провеждане на обучения по Закона за управление на отпадъците за контролната дейност на общината;
- Провеждане на обучение по изискванията за съставяне на констативни протоколи и наказателни постановления;
- Максимално използване на възможностите на НПО да участват и да подпомагат контролната дейност на инспекторите за подобряване на уменията и подходите за налагане на глоби и санкции, както и за популяризиране на непрекъснато променящото се законодателство.

Задълженията на Кмета на общината по отношение управление на отпадъците са разписани в Глава I на ЗУО, Раздел III Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация. Кметът на община е отговорен за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци.

Анализът на институционалния капацитет показва, че в Община Върбица се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците.

Ръководството на Община Върбица е създадо условия за разработване, документиране, внедряване и поддържане в Общинската администрация на Интегрираната система за управление /ИСУ/, изпълняваща изискванията на международните стандарти ISO 9001:2015.

Ръководството на Община Върбица отделя голямо внимание към процесите, дейностите, материалите и продуктите, които се използват. Поддържането на стандарта за управление на околната среда осигурява сигурност, че организацията знае и спазва законовите изисквания, относно околната среда. Ангажирани са всички нива в организацията чрез поставяне на цели и очаквани резултати и делегиране на отговорности.

С въвеждането на нови изисквания в европейското, съответно и националното законодателство, непрекъснато се увеличава необходимостта от наличие на повече ангажирани с управлението на отпадъците служители в Общинската администрация.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва ежегодното им включване в дейност за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари и специализирани курсове.

В община Върбица все още няма създаден регистър на обекти, които подлежат на контрол. Необходим е и актуален „зелен телефон“, на който гражданите да могат да подават сигнали за нарушения и да правят предложения, свързани с дейностите по третиране на битовите отпадъци и поддържане чистотата на населените места.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

- Община Върбица има добре изграден институционален капацитет и натрупан опит в разработване на нормативни актове и стратегически документи в областта на управление на отпадъците;
- Препоръчително е отговорните служители да преминават обучения във връзка с нормативните промени в изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове, свързани с управлението на отпадъците за повишаване на експертизата;
- Необходимо е създаване на регистри на обекти, които подлежат на контрол, изготвяне на годишни планове и отчети за контролната дейност и други, които да се одобряват от Кмета на общината, като резултатите от контролната дейност по управление на отпадъците и наложените санкции се публикуват на сайта на Общината;
- Общината трябва да осигури „зелен телефон“ за подаване на сигнали от граждани.

3.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

На територията на община Върбица старите замърсявания са в резултат от локални /изоставени незаконни/ неорганизираните сметища (струпуване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО до кв.Трошка е затворено и е извършена техническа и биологична рекултивация по проект, финансиран от ПУДООС.

Всички нерегламентирани сметища на територията на община Върбица са почистени и закрити, в изпълнение на задълженията на кметовете на общини, съгласно чл.19, ал. 3, т. 15 от ЗУО за организиране почистването на нерегламентирани сметища.

Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците, слабостите в контролната дейност и не на последно място ниското екологично възпитание на гражданите, спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около деретата на реки, покрайнини на населени места, зони за отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер, вкл. и опасни), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци, разкомплектовани моторни превозни средства и др.

В съответствие с Програмата за прилагане на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците и НПУО, след въвеждане в експлоатация на Регионалното депо в гр. Омуртаг, Община Върбица е извършила почистване и закриване на всички съществуващи незаконни сметища за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания. На местата на бившите нерегламентирани сметища, са поставени табели, предупреждаващи лицата изхвърлящи отпадъци за съответните санкции, съгласно ЗУО и местната наредба.

Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

На кметовете на населени места и кметските наместници са възложени функции по наблюдение и контрол за предотвратяване възникването на такива замърсявания.

Необходимо е въвеждане на превантивни мерки, постоянен мониторинг и ефективни санкции, за да се ограничи нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

- **Община Върбица е ликвидирала всички нерегламентирани локални сметища и стари площадки за обезвреждане на отпадъци и предприема мерки за тяхното възстановяване;**
- **Съществува проблем с въвеждането на ефективен контрол за предотвратяване на повторното използване от населението на вече закритите локални замърсявания, както и възникването на нови;**
- **Необходимо е осигуряване на финансиране и осъществяване на следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивирани депа и ликвидирани локални замърсявания, съгласно нормативните изисквания.**

3.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци” ръководството на Общинска администрация Върбица и Общински съвет Върбица се съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга.

Отчитайки конкретните условия на Община Върбица, постъпващите средства при правилно и целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Прилагането на принципа „замърсителят плаща” изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците. Цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото за период не по-кратък от 30 години, съгласно изискванията на Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща”, който се въвежда с такса „Битови отпадъци” за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци” за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци”.

През последните години Приходите от такса „Битови отпадъци” (ТБО) не покриват изцяло разходите за управление на битовите отпадъци, като разликата се покрива и дофинансира от други собствени приходи на Община Върбица.

Съгласно Закона за местните данъци и такси в такса „Битови отпадъци” следва да се предвидят разходи за: закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Практиката показва, че начинът по който се изчислява такса „Битови отпадъци” далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци” и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС,

Оперативните програми, програмата за развитие на селските райони и др. външни донорски програми.

По силата на националното законодателство, Общинската администрация е изцяло отговорна за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средствата, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез такса „битови отпадъци“, заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на таксата се приема от Общинския съвет ежегодно.

Редът за определяне и плащане на такса „Битови отпадъци“ в Община Върбица е регламентиран с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите на територията на Община Върбица, приета от Общински съвет. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери и кофи;
2. събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси таксата за „Битови отпадъци“ се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община Върбица следва да извозва и предава за депониране твърдите битови отпадъци от дейността сметосъбиране на Регионален Център за Контролирано Обезвреждане на Твърди Битови Отпадъци (РЦКОТБО) – гр.Омуртаг.

Програмата за управление на отпадъците се реализира чрез средства от общинския бюджет и европейски оперативни програми за финансиране. Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Върбица.

РАЗХОДИТЕ ПО ПЛАН-СМЕТКАТА ЗА ТБО ЗА 2019 г. са в размер на 288 000 лева, както следва:

Разпределението на РАЗХОДИТЕ е както следва:

1. Общо разходи за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки на персонала, зает пряко с дейностите по управление на отпадъците и чистота - 145 000 лева.
2. Общо разходи за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и за осигуряване на съдове за събиране на

битови отпадъци, с изключение на разделното събиране, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по ЗУО – за услугата по чл.62, т.1 от ЗМДТ – 105 000 лева

3. Общо разходи за третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация и закриване на депа за БО и/или други инсталации за оползотворяване и/или обезвреждане – за услугата по чл.62, т.2 от ЗМДТ – 5 000 лева

4. Общо разходи за поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, прковите и други територии от населените места в общината, предназначени за обществено ползване – за услугата по чл.62, т.3 от ЗМДТ – 33 000 лева

ПРИХОДИТЕ ЗА 2019 г. са в размер на 186 000 лева, в т.ч. от физически лица – 82 000 лева и от юридически лица – 104 000 лева.

Таблица 27: Справка за приходите и разходите от ТБО на Община Върбица за 2017 – 2019 г. в лева

Година	Разходи за ТБО по План-сметката	Реализиран приход от ТБО по сметката на общината /без лихвите по сумата/	Дофинансиране
2017 г.	226000	309000	-83000
2018 г.	233000	406000	+173000
2019 г.	288000	186000	-102000

Източник: Община Върбица

Анализът на данните в Таблица №26 показва, че разходите за управление на отпадъци в община Върбица за 2019 г. превишават приходите от такса „Битови отпадъци с 36%. За периода 2017-2019 г., Общината е дофинансирала дейностите по управление на отпадъците с около 185 000 лева. През 2018 г. е постигнат положителен баланс в полза на приходите в размер на 173 000 лева. През 2017 г., както и през 2019 г. дофинансирането е в размер на 185 000 лева. Разглеждан обобщено за три годишния период балансът е отрицателен с минус 12 000 лева. Изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците ще постави въпроса за тяхното финансиране и предвид чувствителността на населението към увеличаването на размера на такса „битови отпадъци“ трябва да се търсят алтернативни източници на финансиране.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ. Разпределението на промила е 5,5 за физически лица и 10 за юридически лица.

Други източници на приходи за управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на управление на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда 2007-2013”, ПУДООС, ПРСР, НДФ и други финансиращи организации.

Организирането на системи за разделно събиране на отпадъците, оползотворяване и обезвреждане, които са в съответствие с по-високите изисквания, установени от законодателството, води до повишаване на разходите за управление на отпадъците и едновременно до намаляване на количеството, което се депонира. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания се предвижда проучване и приемане на механизми за определяне на такса „битови отпадъци” в зависимост от количеството отпадъци въз основа на:

Оптимизиране на размера и разходването на такса „битови отпадъци” и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; проектиране, изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за депата за отпадъци; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и масово разпространени отпадъци. Приемане на икономически стимули и данъчни облекчения за домакинствата и фирмите, прилагащи компостиране и разделно събиране на отпадъците.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- В община Върбица са изградени добри организационни схеми за управление на различните потоци отпадъци.
- Предприети са необходимите действия и предстои изграждане на система за разделно събиране и оползотворяване на растителни, хранителни и други биоотпадъци и въвеждане на фамилно компостиране;
- Необходимо е разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;
- Анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци” в Община Върбица за 2019 г. е с около 36% по-малко от разходите за управлението им. За периода 2017-2019 г., Общината е дофинансирала дейностите по управление на отпадъците средно с около 185 000 лева.
- Необходимо е разработване на алтернативни методи за определяне на такса „Битови отпадъци” на база изхвърляно количество отпадъци и стимули за гражданите, които участват активно в системите за разделно събиране;
- Публикуване на интернет страницата на общината на детайлните план-сметки за разходите, на основата, на които се определя такса „Битови отпадъци”, по елементи на разходите и видове дейности и услуги.

3.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Участието на обществеността в цялостния процес на промени в сектора за управление на отпадъците има много голямо значение. Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от обезвреждането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

Информирането на населението цели повишаване на културата на населението и по-конкретно намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходимо е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Достъпът до информация, повишаването на съзнанието и еко-културата на обществото, участието му при вземане на решения и привличането му като партньор в процеса на управление на отпадъците е ключов момент, предопределящ до голяма степен успешната реализация на настоящата програма. Действията на Общинската администрация в областта на опазването на околната среда и управлението на отпадъците достигат до гражданите на Община Върбица чрез сесиите на Общинския съвет, регионални печатни и електронни медии, помества се на електронната страница на Община Върбица, провеждат се информационни кампании и публични събития.

Община Върбица поддържа редовна връзка със заинтересованите лица към дейностите за управление на отпадъците на нейна територия, като:

- Населението и производствените предприятия, генератори на отпадъци;
- Доставчиците на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, подготовка за рециклиране и обезвреждане на отпадъците;

Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Омуртаг. Провежда се периодична комуникация за компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ и др.

Действията на Общинска администрация - Върбица в областта на управление на отпадъците достигат до гражданите на общината чрез публикации в медиите (радиостанции, вестници, он-лайн издания и др.), чрез сесиите на Общински съвет, чрез публични прояви и събития, публикации в сайта на общината, брошури, рекламни материали и др. Информиранието на населението цели повишаване на екологичната култура за намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред Общината, така и за търсене на решението им и привличане на обществеността в изпълнение на предприетите мерки.

Общината полага усилия за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Информиранието на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление.

Осигурена е постоянна телефонна връзка с общината за подаване на сигнали, засягащи състоянието на околната среда и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци („зелен телефон“).

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

Информационно - разяснителни и образователни дейности и кампании се организират в партньорство с „Екопак България“ АД - организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, с която има сключен договор.

Като най-широко рекламирана и с най-голям брой участници (деца и възрастни), през последните години е националната инициатива „Да изчистим България“. В дните на кампанията редица институции, организации, училища, детски градини, хора от града и селата се включват в почистване на районите, около които живеят или работят. Други се грижат за чистотата на градския парк. Организира се и ежегодно пролетно почистване на замърсени терени – общински пътища, крайпътни обекти, туристически обекти и маршрути.

През 2019 г. в рамките на кампанията са изчистени замърсени терени във всички населени места в общината и са предадени за депониране 33,760 т. битови отпадъци.

Община Върбица участва активно и във финансираната от ПУДООС Национална кампания „За чиста околна среда“.

Проведените кампании дават своя резултат сред целевите групи, които се включват в тях, като включените в тях информационни и разяснителни дейности спомагат за възприемането на йерархията за управление на отпадъците:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъци;
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.

Необходимо е обаче, информационно - разяснителната политика на Общината в областта на управление на отпадъците да обхваща всички основни потоци отпадъци и да се реализира системно, чрез подходящи методи и средства, съобразно целевите групи.

Начини за предоставяне на информация, относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

В изпълнение на своите задължения Общината осигурява на населението достатъчно информация за услугите за отпадъци, които предоставя и за съответните задължения на гражданите и фирмите. На сайта на Общината се публикуват:

- стратегии, програми, общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците и други местни документи, свързани с управлението на отпадъците;
- услугите по събиране и извозване на отпадъците, вкл. граници на обслужвани райони;
- график и места за разделно събиране на МРО;
- списък на местата, в които гражданите могат да предават излезли от употреба гуми;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- списък на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, с които общината е сключила договори;
- постъпили уведомления за инвестиционни предложения, решения на директора на РИОСВ за преценки необходимостта от извършване на ОВОС и други.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

- От направените проучвания се установи, че Общината ежегодно прилага различни мерки във връзка с провеждането на разяснителни кампании сред населението относно дейностите по управление на отпадъците.
- В Общината са налични стратегически документи, в които да са указани и/или включени мерки за водене на информационно-разяснителна политика.
- Община Върбица провежда ежегодни доброволчески акции за почистване на околната среда от отпадъци. Общината участва всяка година в кампанията „За чиста околна среда” за малки екологични проекти, финансирани от ПУДООС.
- За информиране на обществеността се провеждат регулярни информационни кампании, организирани и финансирани от организациите по оползотворяване, които работят на територията на общината.
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи граждани и на бизнеса.
- Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационно-разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците. Възможните действия включват:
  - Системно информиране на обществеността чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.
  - Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.
  - Обучение на ученици, служители и членове на НПО.
  - Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации, свързани с третирането на отпадъците от ученици и членове на младежки клубове.

- Подготовка и разпространение на материали, насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.
- Организиране на акции за пролетно и есенно почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.
- Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.
- Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
- Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

3.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците са ЗУО и Наредба №1 от 4 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени в нея, както и в наредбите по чл. 43, ал.3, 4, 5 и 6 от ЗУО. Общините също така имат задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци.

За всички извършвани дейности по отпадъците в община Върбица се води редовна регистрация и контрол. Общинската администрация получава достоверна информация относно постъпващите за депониране на регионалното депо битови отпадъци чрез претеглянето им с електронна везна, както и подробна информация от оператора на сепариращата инсталация за количествата на приетите и сепарирани отпадъци по кодове. Наблюдава се компетентност и оперативност при осигуряване на информацията за дейността.

По отношение на създадената в общината организация за събиране, обработване и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци, информационното обезпечаване покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Рекултивация на депа.

В Общинска администрация – Върбица информационното обезпечаване на управлението на отпадъците се извършва чрез изготвяне и представяне на годишни доклади по Програмата за опазване на околната среда и Програмата за управление на отпадъците, както и изготвяне на задължителните отчети по Закона за статистиката.

Основни функции за Общината са:

- Събиране, систематизиране и анализ на информация, свързана с дейности по отпадъци;

- Обработка и обобщаване на данните, свързани с изпълнението на договорите с фирми, извършващи дейности с отпадъци;
- Събиране и отчитане на данни от контролната и санкционната дейност;
- Изготвяне на информационни справки, доклади, становища и др., свързани с финансовото изпълнение на проектите в областта на управлението на отпадъците.

В общината няма единна информационна система за управление на отпадъците, но ежегодно се събира и анализира информацията по управлението на отпадъците, с която се обхваща и стандартизира целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация се осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, служи за изготвяне на качествени анализи въз основа на достоверна информация, за планиране и вземане на управленски решения.

Отговорните служители, които изпълняват функции, свързани с управление на отпадъците поддържат самостоятелно различни информационни бази данни. Наличната информация позволява да се прави сравнителен анализ на данните в различни разбивки. Обменът на информацията се осъществява на базата на документооборота, на хартиен носител или по електронен път. В общината няма разработена система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците чрез мониторинг на процесите - например с ежегодни проучвания на мненията.

В общината има създадена добра организация за съхраняване, обмен и достъп до основни групи документи, като например:

- Програмни и планови документи - Програма за опазване на околната среда, Програма за управление на отпадъците, оперативни планове, план-сметки и др.;
- Документи във връзка с определяне цена на услугата и заплащане на ТБО;
- Заповеди на кмета на общината;
- Решения на общинския съвет;
- Отчети, съгласно разпоредбите на ЗУО и ЗООС, годишен отчет на общината за управление на отпадъците във връзка с докладване на целите, съгласно Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. Протоколи - констативни протоколи за контрол на дейностите по управление на отпадъците, протоколи от проверки, за почистване на речни корита, др.;
- Регистри - на обекти, договори, фирми оператори, лица с разрешителни и т.н.;
- Регистри за изпълнение на контролната дейност и др.;
- Заявки- за възлагане и извършване на дейности;
- Кантарни бележки за количествата, постъпили отпадъци по съоръжения за третиране;
- Справки - за постъпили, преработени и предадени количества отпадъци, за изплатени средства.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ

- На национално ниво много на брой институции събират информация, касаеща управлението на отпадъците, като все още няма изградена единна интегрирана информационна система;
- Наредбата по чл. 48, ал 1 от ЗУО относно реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри определя Общините като задължени лица, които следва да предоставят информация, свързана с управление на отпадъците. Общината изготвя годишен отчет по изпълнението на Общинската програма по управление на дейностите по отпадъците през първото тримесечие на следващата година, като екземпляр от отчета се изпраща в РИОСВ Шумен;
- Информацията, събрана от една институция, не винаги е достъпна за ползване от звена от друга институция, което възпрепятства ефективното управление на отпадъците и осъществяването на контрол на протичащите процеси;

- Част от събираната информация, която е публична по своя характер, не е налична онлайн или в друг подходящ за аналитични цели вид;
- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира, например в общината да бъде събирана информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелените площи в населените места и кварталите, от които се генерират зелени отпадъци и т.н.;
- Получаваната информация в различните звена на отговорните институции не е достъпна за лицата, които впоследствие ще я използват за изпълняване на възложените им функции.

IV. ПРОГНОЗИ

Нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението е сред най-важните показатели за управление на отпадъците.

По данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително до 407 кг/човек/година за 2018 г., което е под средните нива за ЕС от 492 кг/човек за същата година. Със своите 766 кг на глава от населението Дания се нарежда на първо място сред страните членки. Други страни, генерирали над 600 кг боклук, са Малта (640 кг), Кипър (637 кг за 2017 г.), Германия (615 кг) и Люксембург (610 кг).

На обратния полюс с най-малко генерирани отпадъци е Румъния - 272 кг на глава от населението. Близо до нея се нареждат Полша (329 кг), Чехия (351 кг) и Унгария (381 кг).

Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването и оползотворяване на битовите отпадъци, може да се очаква, че количеството им ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в домакинствата. В резултат на разработването Национален план и общински Програми за управление на отпадъците и прилагане на мерките, предвидени в тях, може да бъде прогнозирано стабилизиране на количеството образувани битови отпадъци, като България продължи да е с един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година”.

Тенденциите в този показател са точен измерител за предотвратяването на образуването на отпадъци като най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците. Много по-неблагоприятен е показателят депонирани битови отпадъци на жител за България спрямо средното ниво на показателя за ЕС. В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС.

Населението на община Върбица се запазва абсолютно постоянно през периода 2015-2019 г. Естественят прираст е отрицателен, но с минимални стойности от – 46 за 2019 г., а механичният прираст през същата година е положителен със стойност 101. Бъдещите тенденции за броя на населението в общината ще зависят силно от механичното движение на населението и възрастовия баланс във Върбица.

Таблица 28: Норма на натрупване на отпадъците (кг./жител/год.)

Групи населени места	над 150 хил.	50-150 хил.	25-50 хил.	3-25 хил.	под 3 хил.
Норма на натрупване	410.3	349.6	334.9	295.5	241.7

Източник: МОСВ, НИУО 2014-2020г.

Община Върбица има изготвен морфологичен анализ на битовите си отпадъци, който е извършен в периода февруари-септември 2019 г.

В методиката за определяне на морфологичния състав на БО за норма на натрупване се извеждат 5 групи населени места като за община Върбица референтните стойности са 295,5 кг/чов./година, а реалната норма на натрупване на отпадъци в общината за периода февруари 2019 г. – септември 2019 г. е 105,55 кг/човек/година.

На базата на проведените анализи и с помощта на наличните методики на МОСВ и примерни норми за натрупване на битови отпадъци е направена прогноза за количеството на отпадъците до 2028 г.

Таблица 29: Прогноза за количеството на отпадъците в община Върбица 2019-2028 г.

Прогноза за количеството на отпадъците		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2028
Общо количество отпадъци										
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците	%		-0,99	-0,99	-0,99	-0,99	-0,99	-0,99	-0,99	-0,99
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	105,55	105,04	104,54	104,04	103,55	103,06	102,58	102,10	101,63
Прогнозен брой на населението	брой	10374	10321	10268	10215	10162	10109	10056	10003	9950
Прогнозно количество на отпадъците - общо	тонове/год	1094,96	1084,12	1073,39	1062,76	1052,24	1041,82	1031,51	1021,30	1011,19
в т.ч.:										
Хранителни	тонове/год	98,11	97,14	96,18	95,22	94,28	93,35	92,42	91,51	90,60
Хартия	тонове/год	159,21	157,63	156,07	154,53	153,00	151,48	149,98	148,50	147,03
Пластмаса	тонове/год	193,81	191,89	189,99	188,11	186,25	184,40	182,58	180,77	178,98
Текстил	тонове/год	61,54	60,93	60,33	59,73	59,14	58,55	57,97	57,40	56,83
Гума	тонове/год	18,83	18,64	18,46	18,28	18,10	17,92	17,74	17,56	17,39
Кожа	тонове/год	30,66	30,36	30,06	29,76	29,46	29,17	28,88	28,60	28,31
Градински	тонове/год	181,54	179,74	177,96	176,20	174,46	172,73	171,02	169,33	167,65
Дървесни	тонове/год	5,04	4,99	4,94	4,89	4,84	4,80	4,75	4,70	4,65
Стъкло	тонове/год	73,8	73,07	72,35	71,63	70,92	70,22	69,52	68,84	68,15
Метали	тонове/год	84,09	83,26	82,43	81,62	80,81	80,01	79,22	78,43	77,66
Инертни (над 4 см.)	тонове/год	31,53	31,22	30,91	30,60	30,30	30,00	29,70	29,41	29,12
Ситна фракция (до 4 см.)	тонове/год	105,12	104,08	103,05	102,03	101,02	100,02	99,03	98,05	97,08
Опасни	тонове/год	14,45	14,31	14,17	14,03	13,89	13,75	13,61	13,48	13,34
Други	тонове/год	37,23	36,86	36,50	36,14	35,78	35,42	35,07	34,73	34,38
Количества разделно събрани отпадъци от системи за разделно събиране (полезна фракция)										
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Хартия	%			5	5	5	5	5	5	5
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Пластмаса	%			5	5	5	5	5	5	5
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване – Метал	%			5	5	5	5	5	5	5
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Градински	%			10	10	10	10	50	10	10
Норма на натрупване - Хартия	кг/1 жит./год	0,12	0,29	0,31	0,32	0,34	0,36	0,38	0,40	0,42
Норма на натрупване - Пластмаса	кг/1 жит./год	0,10	0,15	0,15	0,16	0,17	0,18	0,19	0,20	0,21
Норма на натрупване - Метал	кг/1 жит./год	0	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,07	0,07
Норма на натрупване - Градински	кг/1 жит./год	0	0,97	0,97	1,08	1,19	1,32	1,99	2,20	2,43
Хартия	тонове/год	1,28	3	3,15	3,31	3,47	3,65	3,83	4,02	4,22
Пластмаса	тонове/год	1,04	1,5	1,58	1,65	1,74	1,82	1,91	2,01	2,11

Метал	тонове/год	0	0,5	0,53	0,55	0,58	0,61	0,64	0,67	0,70
Градински	тонове/год	0	10	10,00	11,00	12,10	13,31	19,97	21,96	24,15

V. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика, зад чиято абривиатура стоят следните думи:

- **S** (Strenghts) – Силни страни
- **W** (Weaknesses) – Слаби страни
- **O** (Opportunities) – Възможности
- **T** (Threats) – Заплахи

Методът цели да установи:

- Кой са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура;
- Кой са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда;
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна;
- Кой са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира.

Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни.

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности.

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Матрица на SWOT анализа, представлява таблица, която се състои от четири квадранта, в които се подреждат и визуално представят основните характеристики на управлението на отпадъците. Попълването на четирите квадранта обобщава резултатите от аналитичната част на стратегическия документ и изводите и препоръките, направени в края на всеки анализ. При извършване на SWOT анализа могат да се разкрият множество силни и слаби страни, възможности и заплахи. За предпочитане е обаче да се подберат само най-важните от тях, които да попаднат в съответните квадранти на матрицата.

Силни страни		Слаби страни	
1	Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на съвременните екологични изисквания.	1	Увеличаване на количествата депонирани отпадъци и ниско ниво на рециклиране и оползотворяване.
2	Добре изградена система за	2	Липса на цялостни системи за разделно

<p>организирано сметосъбиране във всички населени места на общината.</p> <p>3 Въведено разделно събиране и оползотворяване на рециклируемите отпадъци от опаковки в три населени места.</p> <p>4 Осигуреност с транспортни средства и съдове за събиране на битови отпадъци, включително за разделно събиране.</p> <p>5 Приета нормативна уредба за управление на отпадъците на местно ниво.</p> <p>6 Разработен четирисезонен морфологичен анализ на отпадъци.</p> <p>7 Разработени програми и планове за управление на различните потоци отпадъци.</p> <p>8 Ежегодни информационни кампании за управлението на отпадъците.</p> <p>9 Нормата на натрупване на отпадъците е под средното равнище за генерирани отпадъци на 1 жител.</p>	<p>събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци.</p> <p>3 Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци.</p> <p>4 Отрицателен баланс между приходите и разходите за управление на отпадъците.</p> <p>5 Ниска социална поносимост към увеличаване размера на таксите за битови отпадъци.</p> <p>6 Периодично образуване на нерегламентирани замърсявания.</p> <p>7 Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците.</p> <p>8 Неефективна система за контрол и санкциониране на нарушители.</p> <p>9 Наличие на складове с излезли от употреба ПРЗ.</p>
Възможности	Заплахи
<p>1 Усъвършенстване и разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците.</p> <p>2 Въвеждане на нови ефективни технологии за рециклиране и оползотворяване на различни потоци отпадъци.</p> <p>3 Създаване на система за мониторинг и контрол на отпадъците.</p> <p>4 Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците.</p> <p>5 Засилен институционален и граждански контрол за предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.</p> <p>6 Пълноценно използване на различни финансови инструменти, фондове и програми в областта на управлението на отпадъците.</p> <p>7 Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците – публични обсъждания, информация чрез медии и интернет.</p>	<p>1 Увеличаващи се разходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците.</p> <p>2 Нарастващи законови задължения на местната власт и честа промяна на нормативната уредба, в сферата на управление на отпадъците.</p> <p>3 Налагане на санкции на местната власт при неспазване изискванията на нормативната уредба в сферата на управление на отпадъците.</p> <p>4 Ниска събрияемост и/или повишаване на такса битови отпадъци за населението.</p> <p>5 Невъзможност на нискодоходните групи от населението да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците.</p> <p>6 Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища.</p> <p>7 Неизпълнение на целите по ЗУО и налагане на санкции от страна на контролните органи.</p>

VI. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Върбица е:

Изграждане на ефективна и устойчива система за прилагане на йерархията за управление на отпадъците в община Върбица за ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви „отпадъци“ и включва следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1: *Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.*

Стратегическа цел 2: *Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.*

Стратегическа цел 3: *Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.*

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотносими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община Върбица за периода 2021-2028 г.:

ОЦ 1: *Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;*

ОЦ 2: *Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;*

ОЦ 3: *Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;*

ОЦ 4: *Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците;*

ОЦ 5: *Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.*

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното постигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община Върбица, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Таблица 30: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община Върбица 2021 - 2028 г.

<i>Стратегически цели</i>	<i>Оперативни цели</i>	<i>Подпрограма</i>
---------------------------	------------------------	--------------------

Стратегически цели	Оперативни цели	Подпрограма
<p>Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване</p>	<p>ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Подпрограма</u> за предотвратяване образуването на отпадъци • <u>Подпрограма</u> за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
<p>Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци</p>	<p>ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Подпрограма</u> за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци в т.ч. отпадъци от опаковки и биоотпадъци • <u>Подпрограма</u> за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради • <u>Подпрограма</u> за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци /МРО/
<p>Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци</p>	<p>ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци; ОЦ 4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Подпрограма</u> за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци • <u>Подпрограма</u> за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотносими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на *Инвестиционната програма* се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на незаконни сметища се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци”. Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с

проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения на местната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет. Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

В НПУО 2021-2028 г. са разработени три сценария на инвестиционните мерки в сферата на управление на отпадъците, а именно:

- Вариант 1. „Инвестиране в изграждането на съоръжения за третиране“
- Вариант 2. „Развитие на мерки свързани с предотвратяване образуването на отпадъци и стимулиране повторната употреба“
- Вариант 3. „Рязко ускоряване на процесите по разделно събиране на рециклируемите отпадъци“.

За постигане на набелязаните цели с фокус върху краткосрочните такива е избран сценарият „Рязко ускоряване на процесите по разделно събиране на рециклируемите отпадъци“. Този сценарий е оценен чрез инструментариума на анализа разходи-ползи (АРП) съгласно Указанията за подготовка на Анализ на разходите и ползите за инвестиционни проекти – инструмент за икономическа оценка на Кохезионната политика на ЕС.

Политиката на община Върбица също следва да бъде насочена към ускоряване на разделното събиране на рециклируемите отпадъци, но успоредно с това следва да се инвестира в изграждането на съоръжения за третиране (претоварна станция със сепариране, компостираща инсталация и площадка за временно съхранение и/или оползотворяване на строителните отпадъци.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Върбица са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки, включени в подпрограмите за изпълнение на настоящата Програма за управление на отпадъците.

7.1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци /ПОО/

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на Общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците (ПОО), т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние към околната среда и към здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на страните-членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците.

Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите-членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите-членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Ресурсите на Земята са ограничени, а това ограничава и възможностите за развитие на постоянно нарастващото световно население. Отпадъците от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга - те имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане. Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата е основна цел в областта на политиката по околна среда. Този ръководен принцип за устойчиво развитие представлява не само ориентир за държавни действия, но е и мерило за решенията на икономиката и обществото.

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), „Отпадък“ е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Особено важно е да се подчертае, че

предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

Съгласно чл. 29 т.1 на РДО всяка страна членка на ЕС трябва да разработи Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Предвидените в нея цели и мерки трябва да доведат до прекъсване на споменатата връзка между икономическия растеж и въздействието върху околната среда.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПОО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлагащите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправка и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти.

Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства”, респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на *предотвратяването* включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорираните бифенили или озоноразрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).

- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).

- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно

пълнене на стъклени или пластмасови бутилки, и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.

- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Националната програма за предотвратяване образуването на отпадъците за периода 2021-2028 г. е втората за страната програма. Предвид високия приоритет на предотвратяването на хранителните отпадъци на глобално ниво и изискванията на Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, към настоящата програма се разработи отделна подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителните отпадъци.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Върбица са посочените по-долу мерки. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва *Програма за управление на отпадъците* и *Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци*, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.
- Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството

на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиджани конкретни взаимнообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите. Въвеждането на „електронна община”, освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПОО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на пониски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди, електрическо и електронно оборудване).

Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качествено предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, **подходящ индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например:** брой разработени програми за ПОО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПОО, брой и/или стойност на въведените допълнителни екоплащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място и др.

Мярка: Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение, относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПОО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща” на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии” да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Информационното осигуряване на дейностите по управлението на отпадъците е с важно значение при процесите на техния контрол. Необходимо е Общината да разполага с достатъчно и надеждни данни за различните видове и потоци отпадъци, с които борави или които се образуват на територията ѝ, но се управляват от други лица. Обобщението на

информацията за генерираните отпадъци на територията на общината влияе и върху годишното изчисляване на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, както и за намаляване количествата на отпадъците, депонирани на Регионалното депо.

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците. Информирането и участието на обществеността е основен компонент на всяка Програма за управление на отпадъците. Отпадъците са резултат от човешката дейност и без участието на населението, основен генератор на битови отпадъци, дори и най - добре разработената програма не може да постигне своите цели. От изключителна важност е населението и бизнесът да бъде запознато с йерархията при управление на отпадъците, да са запознати с приоритетността в реда на справянето с отпадъците, както и за отговорностите на всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци, включително и отговорността да покрива пълните разходи за своите действия.

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложи в Програмата за управление на отпадъците и Плана за действие към нея, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Необходимо е да се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране. Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените“ идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло и пластмаса и биоразградими отпадъци.

Индикатори: Брой проведени информационни кампании и обучения.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване
Оперативна/и цел/и:	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
Текущи индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година - 1192 тона за 2019 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Върбица през 2019 г. – 114 кг/ж/год.
Целеви индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година – 1011 тона за година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Върбица през 2028 г. – 102 кг/ж/год.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Разработване на Програма за управление на отпадъците с включени цели и мерки за предотвратяване образуването на отпадъци /ПОО/	3500	Общински бюджет	2020	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Община	Обществеността и всички заинтересовани страни, които участват в консултациите при разработването на програмата
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	10000	Отчисления по чл.64 от ЗУО, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС 2021-2028 г.	2024	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	-	Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	Община	РСУО
	1.3. Извършване на мониторинг за изпълнение на мерките за ПОО заложен в програмата, включително недопускане	-	-	-	2021-2028	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки, включени в ППОО до края на 2028 г.	Община

Програма за управление на отпадъците на територията на община Върбица 2021-2028 г.

	образуването на локални замърсявания								
	1.4. Изпълнение на мерките и контрол във връзка със забраната от юли 2021 г. за пускането на пазара и употребата на определени пластмасови продукти за еднократна употреба (Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 година)	5000	Общински бюджет	2021-2028	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на отпадъци от някои продукти за еднократна употреба	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки, включени в ППОО до края на 2028 г.	Община	РИОСВ
	1.5. Намаляване на отпадъците от хартия и офис консумативи, чрез въвеждане на „електронно управление“	3000	Общински бюджет	2021-2028	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Ежегодно - брой въведени електронни услуги	Общ брой електронни услуги до края на 2028 г.	Община	-
	1.6. Изготвяне на план за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	2000	Общински бюджет	2022	Създадени предпоставки администрацията на всички нива да прилага мерки за ПОО	Подготовка и съгласуване на 1 брой План за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	Разработен и приет 1 брой План за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	Община	-
	1.7. Изготвяне и прилагане на планове за ПОО в	10000	Общински бюджет	2023	Предотвратени битови отпадъци от общински	Подготовка и съгласуване на Планове за ПОО	Разработени и приети Планове за ПОО в	Община	Общински структури, звена и предприятия

Програма за управление на отпадъците на територията на община Върбица 2021-2028 г.

	общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия				звена като пример за останалите организации в общините	в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия		
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Изготвяне на годишен план за действие, относно разяснителни кампании за предотвратяване на отпадъците	-	-	2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Изготвени годишни планове	До 2028 г. изготвени 7 годишни планове за действие	Община/ Еколог	-
	2.2. Провеждане на кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	3500	Общински бюджет ПУДООС и др.	2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2028 г. проведени минимум 7 информационни кампании	Община/ Еколог	-
	2.3. Ежегодно участие в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	1000	Общински бюджет	2021-2028	Разширяване познанията на гражданите и на обществото като цяло за ползите от ПОО и начините за прилагане на действия в ежедневието в дома и на работното място	Брой организации, участвали в ежегодно в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	Поне 10 организации от страната ежегодно участват в европейската седмица за намаляване на отпадъците	Община/ Еколог	-

7.2. Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от страните членки на ЕС показва, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г.

Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

През 2017 г., Комисията подготви Насоки на ЕС за улесняване даряването на храни. В тези насоки са определени ролята и задълженията на участниците при преразпределянето на храни; дейности на организациите за преразпределяне и благотворителност; сортиране на хранителни излишъци за преразпределяне; възможност за проследяване; определяне на основната и юридическата отговорност при възникване на проблеми с безопасността на храните; последици за преразпределянето на хранителни излишъци, изисквания за информация за предварително опаковани храни и пр.

Създадената Платформа на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработи и в края на 2019 г. издаде „Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни“. Препоръките са ориентирани към бъдещето и включват набор от хоризонтални или „междусекторни“ препоръки, които са общи за различните етапи на веригата на стойността на храните, често включват множество участници и са необходими за постигане на глобалните цели по отношение на загубите и разхищението на храни. Някои от тях са насочени към специфични горещи точки, като разхищение на храни на равнище потребители, което изисква допълнително разглеждане, проучване и целенасочени действия от страна на всички заинтересовани страни. Препоръките са отправени както към публични, така и към частни организации, като предлагат подходящи действия за конкретни участници и, което е важно, призовават за сътрудничество между различните заинтересовани участници. Въпреки че препоръките не са изчерпателен списък на всичко, което може и трябва да се направи, за да се

предотвратят загубите и разхищението на храни, те предоставят важна насока за всички участници, включително самите граждани на ЕС.

На национално ниво в България темата за хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци).
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране.
- Закон за храните. Глава шеста "в" от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“

Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета: „По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО.

Понятието „храни“ не включва:

- а) фуражи
- б) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека
- в) растения преди прибиране на реколтата
- г) медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета
- д) козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23)
- е) тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24)
- ж) наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.
- з) остатъчни вещества и замърсители.“

Законът за изменение и допълнение на ЗУО привежда в съответствие определението за хранителни отпадъци в съответствие с Директива 2018/851.

В България (както и в останалите страни-членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба

№ 2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци в страната.

В изпълнение на глобалните цели и европейските политики по отношение разхищението на храни МЗХГ е започнало разработването на всеобхватна Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни, която ще включи мерки за загубата и разхищението на храни от „фермата“ до „трапезата“.

Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци и в страната и в ЕС, следвани от сектора на преработка и производство на храни.

Съгласно Доклада от извършения през 2019 г. четириезонен морфологичен анализ на отпадъците, на територията на община Върбица се образуват почти 100 тона хранителни отпадъци на година, което представлява около 10% от общото количество генерирани смесени битови отпадъци. Нормата на образуване на хранителни отпадъци на човек от населението в общината е около 10 кг/чов./год., което е значително под изчислените средни норми за България и ЕС. Причината е в спецификата на населените места, битовите и хранителни навици на населението в община Върбица и факта, че голяма част от хранителните отпадъци се използват за храна на домашните животни.

Независимо от това са необходими целенасочени политики и мерки за предотвратяване и намаляване на хранителните отпадъци.

Основната цел на тази подпрограма е намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. публични институции, домакинства и бизнес.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различни целеви групи (общини, НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

Мярка: Прилагане на Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни

Община Върбица може да предприеме допълнителни действия в следните направления:

- събиране на информация за количествата образувани хранителни отпадъци от бита;
- идентифициране на заинтересованите страни на територията на общината от всички етапи на хранителната верига;
- повишаване информираността на населението за предприетите мерки за намаляване количеството на хранителните отпадъци и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване
Оперативна/и цел/и:	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
Текущи индикатори	Количество образувани хранителни отпадъци в тон за година - 100 тона за 2019 година; Норма на натрупване на хранителни отпадъци в община Върбица през 2019 г. – 10 кг/ж/год.
Целеви индикатори	Количество образувани хранителни отпадъци в тон за година – 90 тона за година; Норма на натрупване на хранителни отпадъци в община Върбица през 2028 г. – 9 кг/ж/год.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Прилагане на Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни	1.1. Изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	-	-	2021-2028	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци до края на 2028 г.	Община	-
	1.2. Изготвяне и прилагане на планове за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци в общински структури, звена и предприятия, вкл. общински пазари и др.	10000	Общински бюджет	2023	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Подготовка и съгласуване на Планове за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	Разработени и приети Планове за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	Община	Общински структури, звена и предприятия
	1.3. Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните	100	ПООС	2021-2028	Намаляване образуването на хранителни отпадъците от бита, ресторантьорство	Брой подадени проекти за ПО на хранителни отпадъци	Брой изпълнени до края на 2028 г. проекти за ПО на хранителни отпадъци	Община	-

	отпадъци				и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики				
	1.4. Разяснителни кампании и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци, в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти	2000	Общински бюджет	2021-2028	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	Ежегодно - брой разяснителни кампании и брой участници	Брой разяснителни кампании и брой участници до края на 2028 г.	Община	РИОСВ
	1.5. Прилагане в пълен обхват на възможностите за даряването на храни, с оглед преодоляване на бариерите и популяризиране даряването на храни	-	-	2021-2028	Увеличаване даряването на храни преди изтичането на срока на годност и намаляване на хранителните отпадъци	Ежегодно – Брой организирни кампании/акции за даряване на храни Количество дарени храни	Общ Брой организирни кампании/акции за даряване на храни Количество дарени храни към края на 2028 г.	Община	Домакинства, Търговски обекти, Производители на храни и др.

7.3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци в т.ч. отпадъци от опаковки и биоотпадъци

В йерархията за управление на отпадъците подготовката за повторна употреба се нарежда на второ място след предотвратяване на образуването им. Целта на тази подредба е именно максималното използване на отпадъците в колкото се може повече направления. На следващо място е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали, но разликата с подготовката за повторна употреба е, че тук за извършването на дейността е необходимо използване на много повече суровини. Следва оползотворяването, което цели използването на отпадъците за превръщане в енергия, биогорива и др.

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки и чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци **в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.**

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло

до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло

до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло

до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло

За разлика от останалите масаво разпространени отпадъци /МРО/, в управлението на отпадъците от опаковки Общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са, както следва:

- 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч.: Пластмаси: 50%; Дърво: 25%; Черни метали: 70%; Алуминий: 50%; Стъкло: 70%; Хартия и картон: 75%;

- 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55%; Дърво: 30%; Черни метали: 80%; Алуминий: 60%; Стъкло: 75%; Хартия и картон: 85%.

В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство⁸ от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите-членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. , а до 2029 г. - 90%.

На европейско ниво се приеха и нови разпоредби за докладване на данни за отпадъците от опаковки⁹, които страната ни трябва да прилага.

Голяма част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са **биоразградими отпадъци**. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните **регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци**:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови био-отпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста“. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци“ и „растителни отпадъци“.

Прието бе, че системата за разделно събиране на битови био-отпадъци ще бъде въведена до 2019 г. и участието на населението в разделното събиране ще е съобразено с изграждането на

⁸ ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда

⁹ РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2019/665 НА КОМИСИЯТА за докладване на данни за отпадъците от опаковки

съответните инсталации. Тази цел не беше постигната и предстои изграждане на регионални и общински компостиращи инсталации през периода до 2028 г. От системата за разделно събиране са изключени домакинствата, които прилагат домашно компостиране.

Целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци в т.ч. за биоотпадъците се изпълняват от общините самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя” се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определена отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълняват посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране
- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълняват задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци.

Приемането и прилагането на Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., изигра съществена роля за прилагане на нов подход към биоразградимите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните биоразградими отпадъци чрез създаване и постепенно разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инфраструктура за рециклиране на зелени, а в последните години - и за рециклиране на хранителни отпадъци, които до приемането на Плана почти изцяло се депонираха. Планът анализира и адресира и мерки за намаляване на депонирането на други потоци биоразградими отпадъци – основно хартия и картон, като количествата депонирани отпадъци от този вид също се намалиха чрез развитие на системите за разделно събиране и инфраструктурата за рециклиране и особено на отпадъците от опаковки от хартия и картон.

В Подпрограмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

„Меките” мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

В резултат от изпълнението на мерките от тази подпрограма е необходимо до 2030 г. минимум 55% от общото тегло на битовите отпадъци, образувани на територията на община Върбица да бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа **„отговорност на производителите”**, като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на различните потоци отпадъци.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;
- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в инсталации за сепариране на смесени битови отпадъци;
- Количества разделно събрани и компостирани зелени и биоразградими отпадъци в домашни, общински и регионални инсталации и др.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на Закона за управление на отпадъците през 2003 г. На територията на страната работят няколко организации за оползотворяване на отпадъците от опаковки, които имат ангажимента да изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от името на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки. Системата е с широко покритие на територията на цялата страна. Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо

генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% за 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50,3% през 2008 г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност за ЕС. През десетгодишния период 2008-2018 г. България изпълнява, дори преизпълнява, целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки.

Рециклируемите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица заемат много голям относителен дял - почти 47%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса – 17,76 %, следвано от хартия – 8,82%, метали – 7,66%, стъкло – 6,73%, и картон – 5,81%. В град Върбица и селата Бяла река и Тушовица от 2018 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“ в общината също е значителен – 40,57%, в това число - хранителни – 8,94%, градински – 16,54%, дървесни отпадъци – 0,46%, хартия – 8,82% и картон – 5,81%. Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Върбица разделно събраните биоразградими отпадъци са едва 1,28 тона хартия или само 0,3% от биоотпадъците (445 тона). По този показател общината е далече от целевата стойност от 50 на сто до 2020 г. Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. Според данните от извършения през 2019 г. морфологичен анализ в общината са депонирани 43 кг/ж./г. биоразградими отпадъци.

Стойностите са под допустимите минимални стандарти, но въпреки това Община Върбица следва да предприеме допълнителни действия в следните направления:

- Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадък;
- Въвеждане на системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградимите отпадъци, чрез домашно компостиране и изграждане на общинска и/или регионална компостиращи инсталации;
- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируемите битови и биоразградими отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на битовите и биоразградими отпадъци.

Пряко отношение към постигане на набелязаните цели на настоящата подпрограма са мерките от другите подпрограми, свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;
- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редуция на такса „битови отпадъци“ за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битовите, в т.ч. на биоотпадъците;
- периодично извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на такса „битови отпадъци“, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;

- обучение и подобряване административния капацитет за управление на отпадъците на общинско ниво;
- внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за битовите отпадъци, вкл. модул за разделно събраните и предадени за рециклиране и оползотворяване, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;
- участие в Общите събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поэтапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години. Общините следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

Бизнесът за производство на пластмасови бутилки за еднократна употреба трябва да пренастрои производството си с оглед достигане на целите за влагане на рециклирана пластмаса при производството на пластмасови бутилки за еднократна употреба. Следва да се определи компетентният държавен орган за контрол спазването на това изискване, като на този орган се осигури обучение, методически ръководства за контрол и други необходими ресурси – човешки, финансови, технически и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА
БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ И БИООТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	2019 г. - 0,5% от общото тегло на битовите отпадъци са подготвени за повторна употреба и рециклиране 2019 г. – 0,3% от количеството на битовите биоотпадъци са разделно събрани и оползотворени
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 55% от общото тегло на битовите отпадъци са подготвени за повторна употреба и рециклиране 2028 г. - минимум 50% от битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	1.1. Изграждане на претоварна станция за отпадъци със сепарираща инсталация в с. Менгишево	8000000	ОПОС	2021-2023	Осигурена инфраструктура за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци	Брой изградени инсталации за подготовка за повторна употреба и рециклиране	Изградена 1 брой претоварна станция за отпадъци със сепарираща инсталация Увеличаване дела на сепарираните/оползотворени отпадъци Намаляване дела на депонираните отпадъци	Община	РСУО

	1.2. Създаване на общински център за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци и подготовка за повторна употреба	2000000	ОПОС	2021-2023	Осигурена инфраструктура за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци	Брой изградени съоръжения за разделно събиране на отпадъци и подготовка за повторна употреба	Изграден 1 брой Център за предаване на разделно събрани отпадъци и подготовка за повторна употреба	Община	Домакинства
	1.3. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината	100 000	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп)	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община
	1.4. Редовно спазване на графика за извозване на разделно събраните отпадъци от опаковки при строг контрол и отсортиране	-	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп)	2021-2028	Оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община
	1.5. Широко информирание на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	2000	Общински бюджет	2023-2024	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци“ към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци“ за разделно събиране на отпадъци	Община	Кметове на кметства и кметски заместници

	1.6. Въвеждане на разделно събиране от административни, стопанските, търговските и др. обекти най-малко на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци	-	Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООП) Общински бюджет, Държавен бюджет, Частни инвестиции	2021-2028	Разширена система за разделно събиране на битовите отпадъци	-	Брой обекти, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Община Организации по оползотворяване на отпадъци	Администрации Собственици на стопански, търговски и др. обекти
	1.7. Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците	-	-	ежегодно	Изготвен доклад до кмета за резултатите от осъществения контрол	Брой извършени тематични проверки	Брой извършени тематични проверки	Еколог	Община
	1.8. Ежегодно събиране и обработка на информация от ООП / фирми и др. юридически лица/ за количествата и видовете разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци	-	-	ежегодно	Общината да разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на нейната територията	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Еколог	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки
	1.9. Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, включително отпадъци от опаковки като ценен ресурс	2 000	Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от разделното събиране и оползотворяване на	Ежегодно - брой разяснителни кампании и брой участници	Проведени минимум 7 информационни кампании	Община	Медии

					битовите отпадъци				
	1.10. Ежегодно провеждане на поне две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)	1 000	Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Допълнителн и количества разделно събрани отпадъци	Ежегодно - брой акции, Брой участници/учебни заведения Количество събрани отпадъци	Общ брой проведени акции до края на 2028 г. Общо количество събрани отпадъци до края на 2028 г.	Община	Училища
	1.11. Въвеждане в Наредбата по чл.22 от ЗУО на изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от опаковки и увеличаване размера на санкциите, при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци	-	-	постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой наложение санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Брой наложение санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Общински съвет	Община
2. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградимите отпадъци	2.1. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска площадка с компостираща инсталация за биоразградими и зелени отпадъци	500000	ПООС, Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2021-2025	Изградена инсталация за компостиране и намаляване на депонираните биоразградим и отпадъци	-	Въведена в експлоатация 1 брой общинска компостираща инсталация	Община	Общините партньори в РСУО - Омуртаг
	2.2. Ежегодна експлоатация и поддръжка на общинска открита инсталация за компостиране	100000	Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2025-2028	Намаляване на депонираните биоразградим	-	Експлоатация на 1 брой общинска компостиращ	Община	Общините партньори в РСУО - Омуртаг

					и отпадъци и производство на компост		а инсталация		
	2.3. Включване в общинската наредба за управление на отпадъците на изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци, след осигуряване на системата за събирането им.	-	-	2025	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на биоразградимите отпадъци	Подготвени изменения в Наредбата за управление на отпадъците	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците	Общински съвет	Община
	2.4. Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	50000	ПУДООС Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2021-2028	Закупени компостери и предотвратен и зелени и други биоотпадъци	Ежегодно - Брой предоставени компостери на домакинствата през всяка от годините на програмата	Общ брой закупени компостери за фамилно компостиране Общ брой домакинства, прилагащи фамилно компостиране	Община	МОСВ ПУДООС РСУО Домакинства
	2.5. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци за компостиране на общинската инсталация и МПС за извозването им	300000	ОПОС 2021-2028 ПУДООС Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2025-2028	Закупени контейнери	Ежегодно - Брой закупени контейнери	Общ брой закупени контейнери за зелени и биоразградим и отпадъци.	Община	РСУО

7.4. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ценен ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;
2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

- за първи път е разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;
- одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Върбица, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:
  - Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
  - Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;
  - Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
  - Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че община Върбица, както преобладаващата част от общините в България депонира строителните си отпадъци, а част от фирмите често ги изхвърлят нерегламентирано. На територията на общината, както и в региона все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо Общината да направи проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони или изграждане на собствена инсталация, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информирание на гражданите и организациите, чрез публикации на интернет страницата си.

В Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Върбица и Наредбата за принудителното изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях, подробно са описани дейностите по управление на строителните отпадъци в общината.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател. В условията на общината е възможно приемането на отпадъци да става срещу заплащане на услуги по разполагане на контейнери на мястото на образуването и извозването им до площадка за временно съхранение или директно до съоръжения. Размерът на заплащането ще зависи от транспортните разстояния и ще бъде по-висок за малките населени места. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;
- Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;
- Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

България има много малко практически опит в разглежданата област, поради което са необходими постоянни и координирани усилия на централните, регионалните и местни власти както и на бизнеса от строителния бранш и на неговите браншови организации. При планиране на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител Община Върбица, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Брой одобрени от Община Върбица инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци
Целеви индикатори	Достигане на 70% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г. Брой одобрени от Община Върбица инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителни дейности и от разрушаване на сгради	1.1. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска инсталация за третиране на строителни отпадъци.	2000000	ПООС Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2022-2025	Селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и производство на рециклирани строителни материал	-	Въведена в експлоатация 1 брой общинска инсталация за третиране на строителни отпадъци	Община	Общините партньори в РСУО - Омуртаг
	1.2. Ежегодна експлоатация и поддръжка на общинска инсталация за третиране на	100000	Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет	2025-2028	Намаляване на депонираните строителни отпадъци и подготовка за повторната им	Експлоатация на 1 брой общинска инсталация за третиране на строителни	Количество рециклирани, оползотворени строителни отпадъци; Количество	Община	Общините партньори в РСУО - Омуртаг

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	строителни отпадъци				употреба	отпадъци	произведени рециклирани строителни материали		
	1.3. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали	-	-	2021-2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали	брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Количества рециклирани строителни материали	Община	Възложители на инвестиционни проекти
	1.4. Отреждане на Площадка за временно съхранение на строителните отпадъци и закупуване на МПС и на три оборотни контейнери, които ще се използват по заявка за извозване на строителни отпадъци	250000	Общински бюджет	2021 - 2028	Гражданите не изхвърлят строителните отпадъци в контейнерите за битови отпадъци. Отпадъците се събират на площадка за временно съхранение, с цел рециклиране и/или повторна употреба.	-	Осигурена площадка за строителни отпадъци	Община	Граждани

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	1.5. Включване в тържните документи за строителство на сгради, пътища и други елементи на техническата инфраструктура на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	-	-	2021-2028	Оползотворяване на строителните отпадъци	2021-2023 - 8%	2024-2028 -10%	Община	

7.5. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци /МРО/

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС /излези от употреба МПС/, ИУЕЕО /излязло от употреба електрическо и електронно оборудване/ и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените в НПУО 2021-2028 г. цели за МРО по години са следните:

Таблица 31: Цели за масово разпространени отпадъци по години

Група МРО	Цели
<u>Отпадъци от опаковки</u>	<p>До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75%</p> <p>До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%</p>
<u>ИУМПС</u>	<p>Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС</p> <p>Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС</p>
<u>ИУЕЕО</u>	<p>Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години</p>
<u>Отпадъци от отработени масла</u>	<p>Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година</p>
<u>Отпадъци от гуми</u>	<p>Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на</p>

Група МРО	Цели
	пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u>	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от текстил</u>	До 2025 г.: 20% от теглото на образуваните отпадъци от текстил се събират разделно

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци до 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включени и този отпадъчни потоци.

Подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат организационен, административно-регулаторен и информационно-образователен характер.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ /МРО/

Стратегическа цел: 4	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна цел:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	Брой домакинства, търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, които участват в системите за разделно събиране и подготовка за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци
Целеви индикатори	През 2028 г. : Над 70% от населението участва в системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци Минимум 65% от теглото на образуваните масово разпространени отпадъци се рециклира и оползотворява

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Подобряване информираността и участието на населението и бизнеса, относно дейностите по управление на отпадъците	1.1. Развитие на системите за събиране на масово разпространени и опасни отпадъци, т.ч. /текстил, луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла, електрически и електронни уреди, излезли от употреба МПС и др./	100 000	Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки и МРО Общински бюджет	2021-2028	Разделно събиране и оползотворяване на МРО	Брой сключени договор с организации по оползотворяване	Количества събрани разделно разпространени и опасни отпадъци	Община	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки и МРО
	1.2. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни	-	-	-	постоянен	Осигурени предпоставки за участие на обществеността в процеса на вземане на	Брой проведени обществени консултации/	Брой проведени обществени консултации/	Кмет

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	актове и документи в областта на управлението на отпадъците				решения относно общинските политики в областта на отпадъците	обсъждания	обсъждания		
	1.3. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на МРО	3 000	Общински бюджет	Ежегодно	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Брой проведени информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци	Минимум 7 броя проведени информационни кампании за разделно събиране на МРО	Община	
	1.4. Провеждане на анкетно проучване за мнението, нагласите, подобряване на познанията и разширяване на участието на гражданите в системите за разделно събиране на МРО	-	-	Ежегодно	Събрана информация за мнението на обществеността с цел подпомагане вземането на управленски решения	-	Проведени минимум 3 анкетни проучвания до 2028 г.	Община Еколог	

Програма за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г.

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	1.5. Публикуване на годишните отчети по изпълнение на ПУО до 2028 г.	-	-	Ежегодно до 31 март	Осигурена прозрачност при изпълнение на общинските политики за отпадъците	Брой публикувани годишни отчети	Публикувани 7 годишни отчети за ПУО	Еколог	
	1.6. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	3000	Общински бюджет	Ежегодно 2021-2028	Повишено участие на населението и бизнеса, почистени нереглемтирани замърсявания и обществени площи	Брой проведени кампании; Брой участници; Количества събрани и извозени отпадъци	Проведени минимум 7 кампании; Минимум 50 участници на година; Количества събрани и извозени отпадъци	Община	
	1.7. Организиране на творчески конкурси за деца и ученици на тема „Намаляване и оползотворяване на отпадъците“	3000	Общински бюджет	Ежегодно	Развиване на екологично мислене и отношение към опазването на природата сред подрастващите	Брой конкурси; Брой участници	Проведени минимум 7 конкурси с минимум 100 участници на година	Община	Училища, детски градини
	1.8. Участие в национални кампании на ПУДООС	50 000	ПУДООС	Ежегодно	Реализирани 5 екологични проекта	Брой реализирани проекти	Реализирани минимум 5 екологични проекта	Община	Училища, детски градини и кметства

7.6. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и рециклируемите от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, включени в предходните подпрограми, имат съществен принос и за предотвратяването и намаляването на депонираните отпадъци.

В резултат на изпълнението на Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци в НПУО 2021-2028 г. се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци в България да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци.

В настоящата подпрограма са включени допълнителни мерки от компетенциите на Община Върбица, свързани с:

- осигуряване на екологосъобразно депониране на остатъчните битови отпадъци на депо, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- подобряване управлението на други потоци битови отпадъци извън обхванатите битови отпадъци от предходните подпрограми, целящи подобряване на тяхното
- разделно събиране и отклоняването им от депониране, най-вече на опасните отпадъци от бита;
- следексплоатационни грижи и мониторинг за рекултивирани участъци от сторото депо за ТБО.

Следексплоатационните грижи включват дейностите по поддръжка на площадката на депото след неговото закриване, осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда (мониторинг) и отстраняване на евентуални отрицателни последици от въздействието на депото върху околната среда и човешкото здраве за определения от компетентните органи следексплоатационен период.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО до кв.Трошка е затворено и е извършена техническа и биологична рекултивация по проект, финансиран от ПУДООС.

Всички нерегламентирани сметища на територията на община Върбица са почистени и закрити, в изпълнение на задълженията на кметовете на общини, съгласно чл.19, ал. 3, т. 15 от ЗУО за организиране почистването на нерегламентирани сметища.

Като част от РСУО – Омуртаг, остатъчните битови отпадъци от община Върбица се депонират на регионално депо, което отговаря на европейските и националните изисквания за екологосъобразно обезвреждане на отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА

ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 3	Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци
Оперативна цел:	Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци
Текущи индикатори	Количества битови отпадъци, генерирани на територията на община Върбица депонирани в депа, отговарящи на нормативните изисквания
Целеви индикатори	100% от битовите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица предназначени за депониране се обезвреждат в депа, отговарящи на нормативните изисквания

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
1. Остатъчните количества битови отпадъци се обезвреждат, съгласно нормативните изисквания през целия период на програмата	1.1. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	300 000	Държавен бюджет Общински бюджет Отчисления по ЗУО	2021 - 2028	Ефективна и обезпечена с необходимия брой съдове система за събиране и извозване на смесените битови отпадъци	Ежегодно - Брой съдове за смет; Брой транспортни средства за извозване на отпадъци	Брой подновени контейнери и кофи за смет; Брой закупени нови транспортни средства за извозване на отпадъци	Община	
	1.2. Устойчиво управление на излезлите от употреба препарати за растителна защита, временно съхранявани в общински складове	50 000	ПУДООС Държавен бюджет	2021 - 2028	Отпадъците от препарати за растителна защита, които се съхраняват временно в общински складове са изнесени за обезвреждане в оторизирани	-	Количество на обезвредените отпадъци от препарати за растителна защита	Община	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
					съоръжения извън страната				
	1.3. Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	5000	Общински бюджет	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	-	Количество събрани опасни отпадъци от бита и домакинствата	Община	Оползотворяваща организация и Домакинства
	1.4. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	30 000	Общински бюджет, Държавен бюджет	2021 - 2028	Предотвратено образуване на нерегламентирани замърсявания на територията на общината	Брой изградени системи за видеонаблюдение	В края на периода на Програмата няма допуснати замърсявания	Община	
	1.5. Изграждане на система за управление и контрол на животински отпадъци	2000	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ	2021 - 2028	Изградена система за управление и контрол на животинските отпадъци в общината	Брой изградени системи	В края на периода на Програмата има изградена система за управление и контрол на животински отпадъци	Община	

7.7. Подпрограма за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците

Административно, Община Върбица е добре организирана и осигурена с подходящи кадри, които имат ресурс и подготовка за бъдещо развитие. Формирани са отдел и комисии, които пряко или косвено са свързани с опазване на околната среда и управлението на отпадъците.

За ефективното управление на отпадъците от ключово значение е наличието на административен капацитет в общината за изпълнение на функциите, произтичащи от нормативната уредба и поставените общински цели във връзка с общинската политика за управление на отпадъците. Новите и все по-растящи изисквания на националното законодателство за отпадъците налагат непрекъснато развитие и повишаване на административния капацитет на общините, което да гарантира, че те разполагат с ключови служители за компетентно управление на отпадъците на територията си. Дейностите по управление на отпадъците представляват комплекс от решения, действия и дейности, свързани с образуването на отпадъците, екологосъобразното им третиране на база определена информация, както и различните форми на контрол.

Ключовите характеристики на административния капацитет, определят и оперативните цели на настоящата подпрограма, около които са обединени включените в подпрограмата мерки, както следва:

- *Мерки за нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците*

За изпълнение на тази мярка е предвидено непрекъснато следене и развитието на националната правна рамка в сектор отпадъци, с цел навременно отразяване на нормативните промени в местната нормативна уредба, както и промени в нормативните документи на общината, съобразно местните условия и възникващи потребности. Разработването на ясни вътрешни правила за наблюдение, отчет и оценка на изпълнението на Програмата също е от основно значение за проследяване на напредъка в изпълнението и предприемане на коригиращи действия в случай на възникнали проблеми.

- *Постоянно повишаване на квалификацията на служителите*

За запазване и повишаване на квалификацията на служителите, които имат отговорности по управление на отпадъците, са предвидени редица обучителни дейности.

- *Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците*

Основните мерки са насочени към подобряване на информационната база за управление на отпадъците. Необходимо е всички дейности и процеси в областта на отпадъците да бъдат информационно обезпечени, чрез изграждане на единна информационна система, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните в интегриран вид. Единната информационна система за отпадъците ще гарантира изготвянето на качествени анализи и отчети и проследяване на напредъка по заложените в Програмата за управление на отпадъците на Община Върбица цели до 2028 г.

В съответствие с развитието на националното законодателство в сектор отпадъци и с националните политики за непрекъснато повишаване на квалификацията и за учене през целия живот, в подпрограмата са предвидени дейности за развитие на компетентността, знанията и уменията на служителите от администрацията с функции свързани с отпадъците и за тяхното ресурсно обезпечаване.

Включените в подпрограмата мерки имат хоризонтален характер и тяхното изпълнение ще подпомогне постигането на всички стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 3	Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда
Оперативна цел:	Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците
Текущи индикатори	Брой изпълнени мерки от плана
Целеви индикатори	Подобрена нормативна и програмна осигуреност и повишен капацитет на служителите в Община Върбица

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците	1.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	постоянен	Нормативна осигуреност	Брой приети/ допълнени документи в областта на управление на отпадъците	Брой приети промени в общински нормативни документи при установена необходимост	Кмет	Общински съвет
	1.2. Изготвяне на годишен отчет пред ОБС Върбица и РИОСВ – Шумен за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците	-	-	ежегодно	Наблюдение, отчетност и контрол на изпълнението на Програмата	Ежегодно – Изготвен 1 брой отчет	Общ брой изготвени отчети за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г.	Еколог	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
2. Постоянно повишаване на квалификацията на служителите	2.1. Обучения на служители в общинската администрация и други общински звена по теми за управление на отпадъците	10000	Общински бюджет НСОРБ МОСВ	постоянен	Повишена квалификация и умения на служителите	Брой проведени обучения	Брой обучени служители	Община	АСЕКОБ МОСВ РИОСВ НСОРБ
3. Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците	3.1. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	20000	Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с достоверна информация в реално време за генерираните отпадъци	-	Внедрена и функционираща 1 брой информационна система за управление на отпадъците	Община	АСЕКОБ РИОСВ ИАОС

VIII. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Програмата за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1 „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2 България 2030: Национална програма за развитие (НПР 2030)

Една от петте оси на развитие, заложили в НПР 2030 е „Зелена и устойчива България“, в рамките на която са определени три национални приоритета, първият от които е: „Кръгова и нисковъглеродна икономика“.

3 Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

4 Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.

- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.

- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.

- До 2035 г. количеството депозирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

5 Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 Г.)

6 Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда” е определена специфична цел за „ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г.”.

7 Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците в Р България. С плана се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част от Плана е създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда. НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им.

Планът подпомага централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

Програмата за управление на отпадъците на община Върбица е изцяло съгласувана и подчинена на принципите, целите, програмите, мерките и дейностите, заложи в НПУО 2021-2028 г.

8 Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 –2027 г.

9 Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

10 Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;

11 Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

12 Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

13 Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

14 Интегрирана териториална стратегия за развитие на СИР 2021-2027 г.

15 План за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г.

16 Програма за опазване на околната среда на община Върбица за 2021-2027 г.

IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да проведе проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за

анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* през съответната година, който се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на *актуализацията* на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, общината следва да предвиди междинна оценка на програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

Х. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в Република България
ББО	Биоразградими битови отпадъци
БО	Битови отпадъци (ТБО - твърди битови отпадъци)
ДБ/РБ/ОБ	Държавен бюджет/Републикански бюджет/Общински бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местната администрация и местното самоуправление
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НПО	Неправителствени организации
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПО	Производствени отпадъци
ПОО	Предотвратяване на образуването на отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РД	Регионално депо
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителни отпадъци

ТБО	Такса битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ И ФИГУРИ

- Таблица 1: Баланс на територията на община Върбица (дка)
Таблица 2: Категоризация на община Върбица и съставните ѝ населените места
Таблица 3: Разстояния в км. от гр. Върбица до всички населени места в общината
Таблица 4: Население в община Върбица 2015 – 2019 г.
Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2017 - 2019 г.
Таблица 6: Население по възрастови групи в община Върбица 2016-2019 г.
Таблица 7: Естествен прираст на населението на община Върбица 2015-2019 г.
Таблица 8: Заселени, изселени и механичен прираст в община Върбица 2015-2019 г.
Таблица 9: Население по населени места в община Върбица 2016-2019 г.
Таблица 10: Население по постоянен и настоящ адрес в община Върбица 2015 г. и 2019 г.
Таблица 11: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2018 г.
Таблица 12: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2016-2018 г.
Таблица 13: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева
Таблица 14: Баланс на териториите в община Върбица по видове собственост
Таблица 15: Брой регистрирани земеделски стопани в община Върбица 2015-2019 г.
Таблица 16: Основни видове отглеждани култури и среден добив 2015-2019 г.
Таблица 17: Ползване на дървесина от територията на общината 2015-2019 г. (куб. м.)
Таблица 18: Дейност в местата за настаняване в община Върбица 2013-2018 г.
Таблица 19: Язовири на територията на община Върбица
Таблица 20: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Върбица 2017-2019 г.
Таблица 21: Количества смесен, разделно събран и общ битов отпадък за 2019 г.
Таблица 22: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците
Таблица 23: Изводи от проведеното проучване на морфологичния състав на смесено събраните битови отпадъци от община Върбица през 2019 г.
Таблица 24: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци
Таблица 25: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци
Таблица 26: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци
Таблица 27: Справка за приходите и разходите от ТБО на Община Върбица за 2017 – 2019 г. в лева
Таблица 28: Норма на натрупване на отпадъците (кг./жител/год.)
Таблица 29: Прогноза за количеството на отпадъците в община Върбица 2019-2028 г.
Таблица 30: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община Върбица 2021 - 2028 г.
Таблица 31: Цели за масово разпространени отпадъци по години

Фиг.1: Йерархия на отпадъците

Фиг. 2: Географско положение на община Върбица

- Фиг. 3: Карта на община Върбица
Фиг. 4: Средни месечни температури и валежи в община Върбица
Фиг. 5: Количество на валежите в община Върбица
Фиг. 6: Роза на ветровете на територията на община Върбица
Фиг. 7: Селищна мрежа на община Върбица
Фиг. 8: Карта на РДГ – Шумен
Графика 1: Разпределение на площта на община Върбица по видове територии
Графика 2: Динамика на населението в община Върбица 2015-2019 г.
Графика 3: Морфологичен състав на отпадъците на община Върбица в %

Окончателен доклад от изготвен през 2019 г. четириsezonen морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица

от изготвен през 2019 г. четириsezonen морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Върбица, извършен в рамките на проект: „Определяне на морфологичния състав на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС.

1. Данни за общината

Местоположение

Община Върбица е разположена в Североизточна България и е една от съставните общини на област Шумен. На север община Върбица граничи с община Велики Преслав, на изток с община Смядово, на юг с община Сунгурларе, на югозапад с община Котел, на запад с община Омуртаг и на северозапад с община Търговище.

Населени места

Общината се състои от общо 16 населени места, както следва: гр. Върбица – административен център и селата: Божурово, Бяла река, Иваново, Коневе, Крайгорци, Кьолмен, Ловец, Маломир, Менгишево, Методиево, Нова Бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица, Чернооково.

Промисленост

Основните отрасли в местната икономика са дърводобива, дървообработката, шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и търговията.

Дървообработващата сфера е представена от работилници, които работят предимно като подизпълнители. Шивашката промишленост се изразява предимно с малки цехове, които работят на ишлеме и са подизпълнители на по-големи фирми.

Хранително-вкусовата промишленост е представена от няколко малки цеха за производство на закуски, хляб, хлебни изделия и сладкарски изделия. (Върбица 2019)

Туристическа дейност

Община Върбица има потенциал за развитие на туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки. Водещите сред тях са Курортен комплекс “Върбишки проход” с два естествени извора на минерална вода с доказани лечебни качества на стомашно-чревни и очни заболявания; красивата природа; значителният рекреативен потенциал на привлекателните водни площи на язовир “Тича”.

Наличието на реки, гори, и красиви местности са благоприятни фактори за развитие както на туризъм – ловен, риболовен, екологичен, селски и др., така и за отдих на младите хора, за развитие на спортно – туристическа дейност. (Върбица 2019)

Методи за отопление

Енергията, която се консумира за отопление на територията на община Върбица е електроенергия и дървесина. (Върбица 2019)

2. Зониране

Населението на Община Върбица през 2017г. наброява 10374 жители. Количеството битов отпадък за 2017 година е 1094.96 тона. Според критериите, зададени и обосновани в рамките на Дейност 1 от Проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, при общини с генерирани отпадъци до 5000 тона годишно, зонирание не се прави.

3. План за пробовземане

Графикът за пробовземане от битовия отпадък на Община Върбица за целия обследван период е следният:

Община	Сезон	Поредност на проба	Седмица
Върбица	зима	проба 1	седмица 9
Върбица	пролет	проба 1	седмица 17
Върбица	лято	проба 1	седмица 29
Върбица	есен	проба 1	седмица 39

4. Състояние на системата за събиране на отпадъци

Всички населени места в община Вълчи дол са обхванати от системата за сметосъбиране и сметоизвозване. Събраните битови отпадъци от територията на общината се извозват до регионално депо за неопасни битови отпадъци – РСУО (Регион Провадия).

5. Отчетни данни от пробовземане

Представените по-долу отчетни данни, включващи информация за целия обследван период са в изискуемия по “Методиката за определяне на морфологичния състава на битовите отпадъци“ формат и са както следва:

Програма за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г.

СЕЗОН „ЗИМА“ Проба 1

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба kg	Общо Проби	Зона Наименование	Зона	Общо Зони	Зона населен
28.2.2019	I	Върбица	10374	3001-25000	Зима	125,00кг	I	няма зониране	I		
№ на камион	H6478AX	вид камион	ротопреса	метеорологични условия							
Върбица											
Вид Отпадък	-	Проба кг	Проба %								
Хранителни	-	9,20кг	7%								
Хартия	-	14,50кг	12%								
Картон	-										
Пластмаса	-	16,70кг	13%								
Текстил	-	8,50кг	7%								
Гума	-	2,60кг	2%								
Кожа	-	3,90кг	3%								
Градински	-	21,60кг	17%								
Дървесни	-										
Съкло	-	6,80кг	5%								
Метали	-	14,70кг	12%								
Инертни >4 см	-										
Опасни	необходима разбивка										
Други	необходима разбивка	9,80кг	8%								
Ситна Фракция <4см	-	16,70кг	13%								
Общо	-	125,00кг	100%								
Опасни											
Код на Отпадъка	Описание	Опасни кг	Опасни %								
20 01 27*	Бои										
20 01 27*	Лакове										
20 01 13*	Разтворители										
20 01 27*	Гриндове										
20 01 27*	Лепила										
20 01 27*	Смоли										
20 01 27*	Маслиа										
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати										
20 01 14*	Киселини										
20 01 15*	Основни										
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите										
20 01 17*	Фотографски материали										
16 01 13*	Спирални течности										
16 01 14*	Антифризни течности										
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност										
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци										
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др										
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати										
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване										
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества										
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални										
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии										
20 01 33*	Ni-Cd батерии										
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии										
20 01 35*	Електрически и електронни устройства										
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеродороди										
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак										
20 01 26*	Смазочни и моторни маса										
Общо	-										
Други											
Вид Отпадък	-	Други кг	Други %								
Хигиенни	-	2,10кг	21%								
Композитни	-	7,70кг	79%								
-	-										
-	-										
-	-										
-	-										
-	-										
Общо	-	9,80кг	100%								

Обобщени данни – „Сезон Зима“

Вид Отпадък	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности
Зона	-	1																		
Население	-	10374																	n/a	n/a
Хранителни	-	7%																	n/a	n/a
Хартия	-	12%																		7%
Картон	-																			12%
Пластмаса	-	13%																		13%
Текстил	-	7%																		7%
Гума	-	2%																		2%
Кожа	-	3%																		3%
Градински	-	17%																		17%
Дървесни	-																			
Съкло	-	5%																		5%
Метали	-	12%																		12%
Инертни>4 см	-																			
Опасни	-																			
Други	-	8%																		8%
Ситна Фракция<4см	-	13%																		13%
Опасни	-																			
20 01 27*	Бои																			
20 01 27*	Лакове																			
20 01 13*	Разтворители																			
20 01 27*	Грудове																			
20 01 27*	Лепила																			
20 01 27*	Смоли																			
20 01 27*	Мастила																			
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати																			
20 01 14*	Киселини																			
20 01 15*	Основи																			
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																			
20 01 17*	Фотографски материали																			
16 01 13*	Спирални тенюсти																			
16 01 14*	Антифризни тенюсти																			
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																			
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																			
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от баилерни и др																			
15 02 02*	Кили, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																			
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанесането на покрития и почистване																			
20 01 37*	съдържаща																			
15 01 10*	Празни опаковки от лакове бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални																			
20 01 33*	акумулаторни																			
20 01 33*	NI-Cd батерии																			
20 01 33*	Живак- съдържащи батерии																			
20 01 35*	Електрически и електронни устройства																			
20 01 23*	съдържащо																			
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																			
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																			
Други	-																			
Хигиенни	-	21%																		21%
Композитни	-	79%																		79%
-	-																			
-	-																			
-	-																			
-	-																			
-	-																			

Програма за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г.

СЕЗОН „ПРОЛЕТ“ Проба 1

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба	kg	Общо Проби	Зона	Наименование	Зона	Общо Зони	Зона населен
25.4.2019		Върбица	10374	3000-25000	Пролет		125,00кг	1	1	Зона I	1	1	Зона населен
№ на камيون	H6478AX	Вид камيون	ротопреса	Метеорологични условия	сухо, слънчево								
Върбица													
Вид Отпадък	-		Проба кг										Проба %
Хранителни	-		16,50кг										13%
Хартия	-		10,60кг										8%
Картон	-		10,60кг										8%
Пластмаса	-		22,60кг										18%
Текстил	-		5,20кг										4%
Гума	-												
Кожа	-		2,20кг										2%
Градински	-		18,50кг										15%
Дървесни	-												
Стъкло	-		7,10кг										6%
Метали	-		6,20кг										5%
Инертни >4 см	-		5,70кг										5%
Опасни	необходима разбивка		2,60кг										2%
Други	необходима разбивка		4,10кг										3%
Ситна Фракция <4см	-		13,10кг										10%
Общо	-		125,00кг										100%
Опасни													
Код на Отпадъка	Описание		Опасни кг										Опасни %
20 01 27*	Бои												
20 01 27*	Лакове												
20 01 13*	Разтворители												
20 01 27*	Грундове												
20 01 27*	Лепила												
20 01 27*	Смоли												
20 01 27*	Мастила												
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати		2,60кг										100%
20 01 14*	Киселини												
20 01 15*	Основи												
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите												
20 01 17*	Фотографски материали												
16 01 13*	Спирални течности												
16 01 14*	Антифризни течности												
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност												
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци												
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др												
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати												
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване												
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества												
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални												
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии												
20 01 33*	Ni-Cd батерии												
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии												
20 01 35*	Електрически и електронни устройства												
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеродороди												
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак												
20 01 26*	Смазочни и моторни масла												
Общо	-		2,60кг										100%
Други													
Вид Отпадък	-		Други кг										Други %
Жигиенни	-		1,00кг										24%
Композитни	-		3,10кг										76%
-	-												
-	-												
-	-												
-	-												
Общо	-		4,10кг										100%

Програма за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г.

Обобщени данни – „Сезон Пролет“

Вид Отпадък	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности Зона I
Зона	1																		n/a	n/a
Население	10374																		n/a	n/a
Хранителни	13%																		13%	13%
Хартия	8%																		8%	8%
Картон	8%																		8%	8%
Пластмаса	18%																		18%	18%
Текстил	4%																		4%	4%
Гума																				
Кожа	2%																		2%	2%
Градирски	15%																		15%	15%
Дървесни																				
Стъкло	6%																		6%	6%
Метали	5%																		5%	5%
Инертни>4 см	5%																		5%	5%
Опасни	2%																		2%	2%
Други	3%																		3%	3%
Ситна Фракция<4см	10%																		10%	10%
Опасни																				
20 01 27*	Бои																			
20 01 27*	Лакове																			
20 01 13*	Разтворители																			
20 01 27*	Грундове																			
20 01 27*	Лепила																			
20 01 27*	Съюли																			
20 01 27*	Маслиа																			
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	100%																	100%	100%
20 01 14*	Киселини																			
20 01 15*	Основи																			
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																			
20 01 17*	Фотографски материали																			
16 01 13*	Спиртни течности																			
16 01 14*	Антифризни течности																			
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																			
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни мебели																			
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др.																			
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																			
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																			
20 01 37*	съвържща																			
15 01 10*	Празни опаковки от лаково боядисателски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални																			
20 01 33*	Акумулаторни																			
20 01 33*	Ni-Cd батерии																			
20 01 33*	Живак-съвържщи батерии																			
20 01 35*	Електрически и електронни устройства, съвържщо																			
20 01 23*	съвържщо																			
20 01 21*	Луминесцентни и Флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съвържщи живак																			
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																			
Други																				
Хигиенни	24%																		24%	24%
Композитни	76%																		76%	76%

СЕЗОН „ЛЯТО“ Проба 1

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба	kg	Общо Проби	Зона	Наименование	Зона	Общо Зони	Зона населен
17.07.2019г.		Върбица	10374	3000-25000	Лято	125,00кг		1	1	Зона I	1	1	Зона населен
№ на камцион	H6478AX	Вид камцион	ротопреса	Метеорологични условия						Зона I	1	1	Зона населен
Върбица													
Вид Отпадък	-		Проба кг										Проба %
Хранителни	-		11,80кг										9%
Картон	-		9,80кг										8%
Картон	-		9,80кг										8%
Пластмаса	-		25,80кг										21%
Текстил	-		12,50кг										10%
Гума	-		3,80кг										3%
Кожа	-		4,10кг										3%
Градински	-		17,40кг										14%
Дървесни	-												
Стъкло	-		10,20кг										8%
Метали	-		9,10кг										7%
Инертни >4 см	-												
Опасни	необходима разбивка		2,10кг										2%
Други	необходима разбивка		1,50кг										1%
Ситна Фракция <4см	-		7,10кг										6%
Общо	-		125,00кг										100%
Опасни													
Код на Отпадъка	Описание		Опасни кг										Опасни %
20 01 27*	Бои												
20 01 27*	Лакове												
20 01 13*	Разтворители												
20 01 27*	Грундове												
20 01 27*	Лепила												
20 01 27*	Смоли												
20 01 27*	Мастила												
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати		2,10кг										100%
20 01 14*	Киселини												
20 01 15*	Основи												
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите												
20 01 17*	Фотографски материали												
16 01 13*	Спирални течности												
16 01 14*	Антифризни течности												
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност												
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци												
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др												
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати												
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване												
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества												
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални												
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии												
20 01 33*	Ni-Cd батерии												
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии												
20 01 35*	Електрически и електронни устройства												
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеродороди												
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак												
20 01 26*	Смазочни и моторни масла												
Общо	-		2,10кг										100%
Други													
Вид Отпадък	-		Други кг										Други %
Жигиенни	-		0,50кг										33%
Композитни	-		1,00кг										67%
-	-												
-	-												
-	-												
-	-												
Общо	-		1,50кг										100%

Обобщени данни – „Сезон Лято“

Вид Отпадък	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности Зона 1
Зона	1																		n/a	n/a
Население	10374																		n/a	n/a
Хранителни	9%																		9%	9%
Хартия	8%																		8%	8%
Картон	8%																		8%	8%
Пластмаса	21%																		21%	21%
Текстил	10%																		10%	10%
Гума	3%																		3%	3%
Кожа	3%																		3%	3%
Градински	14%																		14%	14%
Дървесни																				
Стъкло	8%																		8%	8%
Метали	7%																		7%	7%
Инертни>4 см																				
Опасни	2%																		2%	2%
Други	1%																		1%	1%
Ситна Фракция<4см	6%																		6%	6%
Опасни																				
20 01 27*	Бои																			
20 01 27*	Лакове																			
20 01 13*	Разтворители																			
20 01 27*	Грикове																			
20 01 27*	Лепила																			
20 01 27*	Смоли																			
20 01 27*	Маслици																			
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	100%																	100%	100%
20 01 14*	Киселини																			
20 01 15*	Основни																			
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																			
20 01 17*	Фотографски материали																			
16 01 13*	Спиртни течности																			
16 01 14*	Антифризни течности																			
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																			
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																			
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др.																			
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																			
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																			
20 01 37*	съдържаща																			
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални																			
20 01 33*	акумулаторни																			
20 01 33*	Ni-Cd батерии																			
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии																			
20 01 35*	Електрически и електронни устройства																			
20 01 23*	съдържащо																			
20 01 21*	Луминесцентни и Флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																			
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																			
Други																				
Хигиенни	33%																		33%	33%
Композитни	67%																		67%	67%

Програма за управление на отпадъците на община Върбица 2021-2028 г.

СЕЗОН „ЕСЕН“ Проба 1

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба	kg	Общо Проби	Зона	Наименование	Зона	Общо Зони	Зона население
27.09.2019г.	1	Върбица	10374	8000-25000	Есен	125,00кг			1	няма зонирване		1	10374
№ на камцион	№6478АХ	Вид камцион	ротопреса	Метеорологични условия									
Върбица													
Вид Отпадък			Проба кг	Проба %									
Хранителни			7,30кг	6%									
Хартия			8,70кг	7%									
Картон			8,70кг	7%									
Пластмаса			23,40кг	19%									
Текстил			1,90кг	2%									
Гума			2,20кг	2%									
Кожа			3,80кг	3%									
Градински			25,40кг	20%									
Дървесни			2,30кг	2%									
Стъкло			9,60кг	8%									
Метали			8,40кг	7%									
Инертни > 4 см			8,70кг	7%									
Опасни	необходима разбивка		1,90кг	2%									
Други	необходима разбивка		1,60кг	1%									
Ситна Фракция < 4см			11,10кг	9%									
Общо			125,00кг	100%									
Опасни													
Код на Отпадък	Описание		Опасни кг	Опасни %									
20 01 27*	Бои												
20 01 27*	Лакове												
20 01 13*	Разтворители												
20 01 27*	Грундове												
20 01 27*	Лепила												
20 01 27*	Смоли												
20 01 27*	Мастиа												
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати		1,90кг	100%									
20 01 14*	Киселини												
20 01 15*	Основни												
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите												
20 01 17*	Фотографски материали												
16 01 13*	Спирални течности												
16 01 14*	Антифризни течности												
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност												
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци												
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от боилери и др.												
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати												
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване												
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества												
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метали												
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии												
20 01 33*	Ni-Cd батерии												
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии												
20 01 35*	Електрически и електронни устройства												
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеродороди												
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак												
20 01 26*	Смазочни и моторни масла												
Общо			1,90кг	100%									
Други													
Вид Отпадък			Други кг	Други %									
Хигиенни			1,60кг	100%									
Композитни													
Общо			1,60кг	100%									

Обобщени данни – „Сезон Есен“

Вид Отпадък	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности
Зона	1																		n/a	n/a
Население	10374																		n/a	n/a
Хранителни	6%																		6%	6%
Хартия	7%																		7%	7%
Картон	7%																		7%	7%
Пластмаса	19%																		19%	19%
Текстил	2%																		2%	2%
Гума	2%																		2%	2%
Кожа	3%																		3%	3%
Градински	20%																		20%	20%
Дървесни	2%																		2%	2%
Съкло	8%																		8%	8%
Метали	7%																		7%	7%
Инертни>4 см	7%																		7%	7%
Опасни	2%																		2%	2%
Други	1%																		1%	1%
Ситна Фракция<4см	9%																		9%	9%
Опасни																				
20 01 27*	Бои																			
20 01 27*	Лакове																			
20 01 13*	Разтворители																			
20 01 27*	Грундове																			
20 01 27*	Лепила																			
20 01 27*	Смоли																			
20 01 27*	Масила																			
	Перилни и почистващи препарати																			
20 01 29*		100%																	100%	100%
20 01 14*	Киселини																			
20 01 15*	Основни																			
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																			
20 01 17*	Фотографски материали																			
16 01 13*	Спирални тенюсти																			
16 01 14*	Антифризни тенюсти																			
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																			
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																			
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др																			
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																			
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																			
20 01 37*	съдържаща																			
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, металини																			
20 01 33*	Аккумуляторни																			
20 01 33*	Ni-Cd батерии																			
20 01 33*	Живак: съдържащи батерии																			
20 01 35*	Електрически и електронни устройства																			
20 01 23*	съдържащо																			
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																			
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																			
Други																				
Хигиенни	100%																		100%	100%
Композитни																				

6. Обобщени данни

Вид Отпадък		Зона I Средногоди- шен %
Хранителни	-	9%
Хартия	-	9%
Картон	-	6%
Пластмаса	-	18%
Текстил	-	6%
Гума	-	2%
Кожа	-	3%
Градински	-	17%
Дървесни	-	0%
Съкло	-	7%
Метали	-	8%
Инертни > 4 см	-	3%
Опасни	-	1%
Други	-	3%
Ситна фракция < 4 см	-	10%
Опасни	-	
20 01 27*	Бои	0%
20 01 27*	Лакове	0%
20 01 13*	Разтворители	0%
20 01 27*	Грундове	0%
20 01 27*	Лепила	0%
20 01 27*	Смоли	0%
20 01 27*	Масниа	0%
20 01 29*	Перлини и почистващи препарати	100%
20 01 14*	Киселини	0%
20 01 15*	Основни	0%
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите	0%
20 01 17*	Фотографски материали	0%
16 01 13*	Спирални течности	0%
16 01 13*	Антифризни течности	0%
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност	0%
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци	0%
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др	0%
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати	0%
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване	0%
20 01 37*	Дървесина, съдържаща опасни вещества	0%
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домашински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални	0%
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии	0%
20 01 33*	Ni-Cd батерии	0%
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии	0%
20 01 35*	Електрически и електронни устройства	0%
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеродороди	0%
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак	0%
20 01 26*	Смазочни и моторни масла	0%
Други	-	
Хипотенни	-	45%
Композитни	-	55%
	-	0%
	-	0%
	-	0%
	-	0%
	-	0%

ЗОНА 1 ОБОБЩЕНИ ПО СЕЗОНИ

Вид Отпадък	-	Средни Стойности %		Средни Стойности %		Средногодишен Процент
		Пролет	Лято	Есен	Зима	
Хранителни	-	13%	9%	6%	7%	9%
Хартия	-	8%	8%	7%	12%	9%
Картон	-	8%	8%	7%		6%
Пластмаса	-	18%	21%	19%	13%	18%
Текстил	-	4%	10%	2%	7%	6%
Гума	-		3%	2%	2%	2%
Кожа	-	2%	3%	3%	3%	3%
Градински	-	15%	14%	20%	17%	17%
Дървесни	-			2%		0%
Съкло	-	6%	8%	8%	5%	7%
Метали	-	5%	7%	7%	12%	8%
Инертни>4 см	-					3%
Опасни	-	2%	2%	2%		1%
Други	-	3%	1%	1%	8%	3%
Ситна Фракция<4см	-	10%	6%	9%	13%	10%
Опасни	-					
20 01 27*	Бои					
20 01 27*	Лакове					
20 01 13*	Разтворители					
20 01 27*	Грундове					
20 01 27*	Депила					
20 01 27*	Смоли					
20 01 27*	Масниаа					
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	100%	100%	100%		100%
20 01 14*	Киселини					
20 01 15*	Основи					
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите					
20 01 17*	Фотографски материали					
16 01 13*	Спирални течности					
16 01 13*	Антифризни течности					
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност					
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци					
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др					
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати					
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване					
20 01 37*	съдържаща					
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални					
20 01 33*	акумулаторни					
20 01 33*	Ni-Cd батерии					
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии					
20 01 35*	Електрически и електронни устройства					
20 01 23*	съдържащо					
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак					
20 01 26*	Смазочни и моторни масла					
Други	-					
Хигиенни	-	24%	33%	100%	21%	45%
Композитни	-	76%	67%		79%	55%
-	-					
-	-					
-	-					
-	-					
-	-					
-	-					
-	-					

РАЗДЕЛНО СЪБРАН

Разделно Събран Отпадък на година т/год		системата за разделно събиране на масово разпространени отпадъци	2. Собствени общински системи за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло	Действащи на територията на общината системи за разделно събиране на опасни битови отпадъци, извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 и предаването им за оползотворяване и обезвреждане	Предадени отпадъци на площадки за изкупуване или безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци	Разделно събрани отпадъци в пунктовете за вторични суровини	Разделно събрани биразградим и отпадъци	Разделно събрани отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон, в изпълнение на чл.33 ал.2 и ал.4 от ЗУО	Общо
Хранителни	-								0,00т
Хартия	-	1,28т	1,28т	0,00т		0,00т			1,28т
Картон	-							0,00т	0,00т
Пластмаса	-		1,04т						1,04т
Текстил	-								0,00т
Гума	-								0,00т
Кожа	-								0,00т
Градински	-								0,00т
Дървесни	-								0,00т
Стъкло	-								0,00т
Метали	-								0,00т
Инертни>4 см	-								0,00т
Опасни	-		0,00т						0,00т
Други	-								0,00т
Ситна Фракция<4см	-								0,00т
Опасни	-								0,00т
20 01 27*	Бои								0,00т
20 01 27*	Лакове								0,00т
20 01 13*	Разтворители								0,00т
20 01 27*	Грундове								0,00т
20 01 27*	Лепила								0,00т
20 01 27*	Смоли								0,00т
20 01 27*	Масила								0,00т
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати								0,00т
20 01 14*	Киселини								0,00т
20 01 15*	Основи								0,00т
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите								0,00т
20 01 17*	Фотографски материали								0,00т
16 01 13*	Спирани тенности								0,00т
16 01 13*	Антифризни тенности								0,00т
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност								0,00т
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци								0,00т
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др								0,00т
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати								0,00т
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанесането на покрития и почистване								0,00т
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества								0,00т
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метали								0,00т
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии								0,00т
20 01 33*	Ni-Cd батерии								0,00т
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии								0,00т
20 01 35*	Електрически и електронни устройства								0,00т
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеродороди								0,00т
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак								0,00т
20 01 26*	Смазочни и моторни масла								0,00т
Други	-								0,00т
Хипотенни	-								0,00т
Композитни	-								0,00т
-	-								0,00т
-	-								0,00т
-	-								0,00т
-	-								0,00т
-	-								0,00т

СМЕСЕН И РАЗДЕЛНО СЪБРАН

Количество смесен отпадък на година т/год	1 094,96т
Население на общината	10374

Вид Отпадък		Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно Събран Отпадък на година т/год	Общ Отпадък на Година т/год	Общ Отпадък на Година %
Хранителни	-	98,11т	0,00т	98,11т	8,94%
Хартия	-	95,48т	1,28т	96,76т	8,82%
Картон	-	63,73т	0,00т	63,73т	5,81%
Пластмаса	-	193,81т	1,04т	194,85т	17,76%
Текстил	-	61,54т	0,00т	61,54т	5,61%
Гума	-	18,83т	0,00т	18,83т	1,72%
Кожа	-	30,66т	0,00т	30,66т	2,79%
Градински	-	181,54т	0,00т	181,54т	16,54%
Дървесни	-	5,04т	0,00т	5,04т	0,46%
Съкло	-	73,80т	0,00т	73,80т	6,73%
Метали	-	84,09т	0,00т	84,09т	7,66%
Инертни>4 см	-	31,53т	0,00т	31,53т	2,87%
Опасни	-	14,45т	0,00т	14,45т	1,32%
Други	-	37,23т	0,00т	37,23т	3,39%
Ситна Фракция<4см	-	105,12т	0,00т	105,12т	9,58%
Общо	-	1 094,96т	2,32т	1 097,28т	100,00%
Опасни	-				
20 01 27*	Бои	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 27*	Лакове	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 13*	Разтворители	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 27*	Грундове	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 27*	Лепила	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 27*	Смоли	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 27*	Мастила	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 29*	Перилни и почистващи п	14,45т	0,00т	14,45т	1,32%
20 01 14*	Киселини	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 15*	Основи	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 19*	Препарати за растителн	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 17*	Фотографски материал	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
16 01 13*	Спирачни течности	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
16 01 13*	Антифризни течности	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 31*	Лекарства с изтекъл сро	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 31*	Продукти, свързани с гри	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 21*	Живак, живачни термоме	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
15 02 02*	Кърпи, парцали за избър	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
15 02 02*	Предпазни средства – р	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 37*	дървесина, съдържаща	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
15 01 10*	Празни опаковки от лака	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 33*	Оловни акумулаторни ба	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 33*	Ni-Cd батерии	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 33*	Живак-съдържащи батер	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 35*	Електрически и електрон	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 23*	Оборудване, съдържащ	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 21*	Луминесцентни и флуор	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
20 01 26*	Смазочни и моторни ма	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
Общо	-	14,45т	0,00т	14,45т	1,32%
Други	-				
Хигиенни	-	16,67т	0,00т	16,67т	1,52%
Композитни	-	20,55т	0,00т	20,55т	1,87%
	-	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
	-	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
	-	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
	-	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
	-	0,00т	0,00т	0,00т	0,00%
Общо	-	37,23т	0,00т	37,23т	3,39%

НОРМА НА НАТРУПВАНЕ

НН по отчетни данни	С Разделно Събрани	Без Разделно Събрани
Количество отпадъци (кг)	1097280	1094960
Население	10374	10374
НН	105,7721226	105,5484866

ИЗВОДИ

ИЗВОДИ				
Фракции с най-висок средногодишен процент	Пластмаса	Градински	Ситна Фракция<4см	Хранителни
Фракции с най-нисък средногодишен процент	Дървесни	Опасни	Гума	Кожа
Фракции с най-изразена сезонна флукуация	Картон	Текстил	Инертни>4 см	Ситна Фракция<4см
Фракции с най-слаба сезонна флукуация	Кожа	Опасни	Дървесни	Гума